ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଶ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ ।

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ

୧୩ଶ ଅଧିବେଶନର

କାର୍ଯ୍ୟ ବିବରଣୀ ।

ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ

ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତିର ସମ୍ପାଦକ ।

PRINTED BY B. S. DAS.
MUKUR PRESS,
CUTTACK.
1919

ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇଅଣା ମାତ୍ର ।

ଜାତି ପ୍ରେମବହ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳନ କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦିଅ ଆହୁତି ।

ସ୍ୱାର୍ଥମେଧ ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତେ ଜାତି ଗୌରବ ମିଳିବ ଭବେ ।

ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଶ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ ।

ସ୍ୱାର୍ଥମେଧ ଯଜ୍ଞ ପୂର୍ଣ୍ଣାହୁତି ଜାତି ସ୍ୱତ୍ୱକୁ ମିଶାଇ ଘୃତ ।

ଜାତି ପ୍ରେମବହ୍ନି ସନ୍ଧୁକ୍ଷଣ କର ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦେଇ ଆହୁତି ।

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ

୧୩ଶ ଅଧିବେଶନର

କାର୍ଯ୍ୟ ବିବରଣୀ ।

ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ

ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସମ୍ପାଦକ ।

PRINTED BY B. S. DAS:
MUKUR PRESS,
CUTTACK.
1919

ମୂଲ୍ୟ ଦୁଇଅଣା ମାତ୍ର ।

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ସଞ୍ଚାର

ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧିବେଶନ ।

ସନ ୧୯୧୮ ମସିହା । ମୁ । ସନ ୧୩୨୫ ସାଲ ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ୧୯୧୭ ଡିସେମ୍ବର ମାସର ଶେଷ ସପ୍ତାହରେ ଉତ୍କଳଜାତୀୟ ମହାସମ୍ମିଳନୀର ଅଧିବେଶନ ହେବାର କଥା । କିନ୍ତୁ ନାନା ଅସୁବିଧାବଶତଃ ତାହା ବଡଦିନଛୁଟିରେ ହୋଇ ନ ପାରି ଆଗାମୀ ଇଷ୍ଟରଛୁଟିରେ ହେବାର ସ୍ଥିର କରାଗଲା ।

ପ୍ରଥମେ ସନ ୧୯୧୭ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ତା ୯ ରିଖରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା-ସମିତିର ଗୋଟିଏ ଅଧିବେଶନ ହେଲା । ଏହି ଅଧିବେଶନ ନିମନ୍ତେ ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର ଓ ମଫସଲର ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରା ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଭ୍ୟମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ମାନ୍ୟବର ରାଜାସାହେବ—କନିକା
ରାଜ ସାହେବ, ପଞ୍ଚକୋଟ, ଯାଜପୁର
ରାୟ ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ ବାହାଦୁର—କଟକ
ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମାହାନ୍ତି ବି; ଏଲ୍— ,,
,, ପଦନ ସାହୁ ,,
,, ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ବି; ଏଲ୍ ,,
,, ହରି ପ୍ରସାଦ ସିଂହ— ,,
,, ବିଚିତ୍ରାନନ୍ଦ ଦାସ ବି: ଏଲ ,,
,, ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି ବି: ଏଲ ,,
ରେଭରେଣ୍ଡ ବ୍ରଜାନନ୍ଦ ଦାସ ବି: ଏ ,,
ବାବୁ ବନମାଳୀ ଚୌଧୁରୀ ,,
,, ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାସ, ଓକିଲ ,,
,, ହରିହର ପଣ୍ଡା ବି: ଏ: ଗଞ୍ଜାମ
,, ସଦାଶିବ ପଣ୍ଡା
,, କୁଲ ଧାର
,, ସଦାନନ୍ଦ ଦାସ କଟକ
,, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ନାୟକ
,, ନବକୁମାର ଦାସ ,,
,, ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର
,, ଉଦୟନାଥ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ପୁର
,, ବ୍ରଜନାଥ ମିଶ୍ର କଟକ

ବାବୁ ଅଗର୍ଣୀ ଦାଶ	କଟକ
,, ମାୟାଧର ଦାଶ—ଉକୀଲ	,,
,, ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର	ଖଣ୍ଡପାର୍ଶ୍ୱ—କଟକ
,, ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ	ଚଣାହଟା
,, ଭିଖାରୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉକୀଲ, କଟକ	
,, ନୃସିଂହ ଚରଣ ଚୌଧୁରୀ	ଯାଜପୁର
,, ନରେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ପାଲ ବି: ଏ:	କଟକ
,, ଅନୁଗ୍ରହ ନାୟକ ବି: ଏ:	କଟକ
ପଣ୍ଡିତ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ	କଟକ
ପଣ୍ଡିତ ପଶୁପତି ଦାଶ	କଟକ
ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସି,ଆଇ,ଇ,	କଟକ

ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ମାନ୍ୟବର ରାଜା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣଭଞ୍ଜ ଦେଓ—ସଭାପତିର ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଅଧିବେଶନରେ ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ପାରଳାଖେମିଡିର ଉପଯୁକ୍ତମାନ ରାଜା ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି ନାରାୟଣ ଦେବଙ୍କୁ ସଭାପତି ନିର୍ବାଚନ କରିବାର ସ୍ଥିର କରାଗଲା ! ଯଦି ପାରଳାର ରାଜାସାହେବ କୌଣସି କାରଣବଶତଃ ଅସମ୍ମତ ହୁଅନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଶେରଗଡ଼ର ମାନ୍ୟବର ରାଜାସାହେବ ଓ ତାଙ୍କ ଅସମ୍ମତିରେ ଜଙ୍ଗଲର ବ୍ୟାସକବି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ଉକ୍ତ ପଦରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହେବେ ବୋଲି ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୋଇ ସର୍ବ ସମ୍ମତି-କ୍ରମେ ଉକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୁଡ଼ିକ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ।

ଉକ୍ତ ଅଧିବେଶନରେ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକା ସମିତି ଗଠିତ ହେଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ସମିତିରେ ଯେଉଁମାନେ ଯେଉଁ କର୍ମଗ୍ରହଣ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ ନାମର ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱରେ ସେହି ସେହି ପଦମାନ ଲେଖା ହୋଇଅଛି । କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକା ସମିତିକୁ ଅବଶ୍ୟକ ମତେ ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ନିର୍ମିତ ହେବ, ତହିଁର ଭାର କାର୍ଯ୍ୟ-ନିର୍ବାହକା ସମିତି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେଲା ।

୧ । ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜାସାହେବ । କ । କନିକା—ସଭାପତି
୨ । ମାନ୍ୟବର ମଧୁସୂଦନ ଦାସ—ସମ୍ପାଦକ
୩ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଚିତ୍ରାନନ୍ଦ ଦାସ }
୪ । ,, ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି } ସହକାରୀ ସମ୍ପାଦକ
୫ । ,, ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି }
୬ । ,, ଭିଖାରିଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ }
୭ । ରାୟ ସୁଦାମ ଚରଣ ନାୟକ ବାହାଦୁର— ସଭ୍ୟ
୮ । ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ,,

୯ । ରେଭରେଣ୍ଡ ବ୍ରଜାନନ୍ଦ ଦାସ — ସଭ୍ୟ
୧୦ । ସୟଦ୍ ମୋକରମ ଅଲ୍ଲି — ,,
୧୧ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ — ,,
୧୨ । ,, ବନମାଳୀ ଚୌଧୁରୀ — ,,
୧୩ । ,, ମଦନ ସାହୁ — ,,
୧୪ । ,, ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର — ,,
୧୫ । ,, ନବକୁମାର ଦାସ — ,,
୧୬ । ,, କଳ୍ପତରୁ ଦାସ — ,,

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ-ନିର୍ବାହକା ସମିତିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଧିବେଶନମାନଙ୍କରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିଷୟମାନ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା ।

୧ । ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ତା ୩୦ ଓ ୩୧ ରିକମାନ ସମ୍ମିଳନୀର ଦିବସ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା ।

୨ । କଟକର ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ ପ୍ରାନ୍ତ ସ୍ଥିତ ଉଦଗା ପଡ଼ିଆରେ ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ—ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ସଭାମଣ୍ଡପ ନିର୍ମାଣ ହେବାର କଥା ହେଲା ।

୩ । କାର୍ଯ୍ୟ-ନିର୍ବାହକା ସମିତିର ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରାଗଲା ଏବଂ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରେବତୀକାନ୍ତ ଘୋଷ Domiciled Bengalee Communityରୁ ସହ-କାରୀ ସମ୍ପାଦକ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ।

୪ । Domiciled Bengalee Association କୁ Utkal Union Conference ର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଗଲା ଏବଂ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ କାର୍ଯ୍ୟର ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ କ୍ଷମତା ଦିଆ ଗଲା ।

ପ୍ରଚାର ।

ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସିଃ ଆଇଃ ଇଃ କଟକର ଦୂରାଞ୍ଚଳକୁ ଯାଇ ଥିଲେ । ବାଲିକୁଦା, ଜଗତ୍‌ସିଂହ-ପୁର ଓ ବରଡ଼ମ୍ବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସଭା ହୋଇ ଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ସଭାମାନଙ୍କରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୩୦୦୦, ୫୦୦୦, ଓ ୨୦୦୦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲୋକ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ଥିଲେ । ମଧୁବାବୁ ସରଳ ଭାଷାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମାତୃ-ପୂଜାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୁଝାଇ ଥିଲେ ଏବଂ କଟକଠାରେ ମାତୃ-ପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହୋଇ ଥିଲେ । ମଧୁବାବୁଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ସମ୍ମିଳନୀ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି ଜନ୍ମି ଥିବାର ପ୍ରତୀତ ହୁଅଇ । କାରଣ ଗତ ଅଧିବେଶନରେ ଉକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରୁ ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟକ୍ତି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନନ୍ତ ମିଶ୍ର ମଧ୍ୟ କଟକର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରି ଥିଲେ ।

ଉଦ୍ଦୀପନାପୂରକ ସୂକ୍ତି*ମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବିଭୂଷିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସଭାବେଦୀର ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ପାବଚ୍ଛର ଠିକ୍ ଶିରୋଦେଶରେ ଓ ମଣ୍ଡପଦ୍ୱାରର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱଦେଶରେ ସମସ୍ତେ ଦେଖିପାରିବା ଭଳି ସ୍ଥାନରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖାଥିଲା—

ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଶ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ ।

ବିବରଣୀ ।

ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ରାଜା, ଜମିଦାର, ମହାଜନ, ଧର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷ,* ଓକିଲ, ମୋକ୍ତାର, ଶିକ୍ଷକ, ଛାତ୍ର, ହାକିମ, ସରକାରୀ ଅମଲା, ସହର ଓ ମଫସଲର ସାଧାରଣ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରାୟ ଛ ହଜାର ବ୍ୟକ୍ତି ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ଏ ବର୍ଷର ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହି ଯେ କେତେକ ଅବଗୁଣ୍ଠନବତୀ ମହିଳା ଓ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀସ୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ଏ ବର୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀର ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ବିଶେଷତ୍ୱ ଏହି ଯେ ମଫସଲରୁ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ କରି ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯାଏ । ଜାତୀୟପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଯେ କେତୋଟି ଟଙ୍କା ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପରେ ଅଦାୟ ହେଲା ସେଥିରେ ପଲ୍ଲୀବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ଦାତା ଯଥାଶକ୍ତି ଚାନ୍ଦାଦେବା ତାହାର ନିଦର୍ଶନ । ପଲ୍ଲୀ ସାଧାରଣରୁ ପ୍ରାୟ ସହସ୍ରାଧିକ ବ୍ୟକ୍ତି ଯୋଗ ଦେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ।

କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ।

ପ୍ରଥମ ଦିବସ ।

ମାର୍ଚ୍ଚ ତା ୩୦ ରିଖ । ସକାଳ ଘ ୭ଘଣ୍ଟା—ଘ ୧୧ ଣ୍ଟା ।

(କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଘଣ୍ଟ)

୧—ଭାରତ ଗୀତିକା ।
୨—ମାଆଙ୍କର ଆବାହନ (ପୂଜା)
୩—ସଙ୍ଗୀତ ।
୪—ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ।
୫—ସଭାପତି ନିର୍ବାଚନ ।

ପ୍ର—ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ
ଅ—ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜଗବନ୍ଧୁ ଘୋଷ
ମିଃ ଅବଦୁଲ ମନାନ—ବାଲେଶ୍ୱର
ସ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯୁବରାଜ ସାହେବ—ଟେକ୍କାଲି
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଣ୍ଡିତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ

---

*ଉକ୍ତ ସୂକ୍ତି ଗୁଡିକ ଏହି ପୁସ୍ତକର କେତେକ ପୃଷ୍ଠାର ଶିରୋଦେଶରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ।

୬—ବାଲେଶ୍ୱର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗତବର୍ଷର ବିବରଣୀ ପାଠ ।
୭—ଅନୁପସ୍ଥିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ମାନଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ସୂଚକ ପତ୍ରମାନ ପାଠ ।
୮—ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ।
୯—ସଙ୍ଗୀତ ।
୧୦—ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ମାନ ।
୧୧—ବିଷୟ ନିର୍ବାଚନ କମିଟୀ ଗଠନ ।
୧୨—ସଙ୍ଗୀତ ।

——o——

ଉଲ୍ଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ବିବରଣୀମାନ ନିମ୍ନରେ ବିଶଦଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

୧ । ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସଭାପତି କନିକାର ରାଜା ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜଦେଓଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ନିମ୍ନଲିଖିତ "ଭାରତଗୀତିକା" ହାର୍ମୋନିୟମ ଯନ୍ତ୍ରସାହାଯ୍ୟରେ ଗୀତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସଭାସ୍ଥ ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ନିବିଷ୍ଟଚିତ୍ତରେ ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିର ସ୍ତବ ଶ୍ରବଣ କଲେ ।

(ଭୈରବୀ ରାଗ । କାଓାଲୀ ତାଲାଭ୍ୟାଂ ଗୀୟତେ)

ସର୍ବେଷାଂ ନୋ ଜନନୀ ଭାରତ
ଧରଣୀ କଳ୍ପଲତେୟଂ ,
ଜନନୀବତ୍ସଳତନୟଗଣୈସ୍ତତ୍
ସମ୍ୟକ୍ ଶର୍ମ୍ମ ବିଧେୟଂ । ଧ୍ରୁବଂ ।
ହିମଗିରି-ସୀମନ୍ତିତ-ମସ୍ତକମିଦ—
ମମ୍ବୁଧି ପରିଗତ ପାର୍ଶ୍ୱମ୍ ;
ଅମ୍ବୁକନ୍ଦ-ନନ୍ଦନମନଘଂ
ଶୈତପୂରିତ ମାର୍ଦ୍ଧମ୍ ।
ବିଜୟତ ହର୍ଷଂ ଭାରତବର୍ଷଂ
ବର୍ଷୋତ୍କର୍ଷ ନିଦାନଂ;
ଭାରତଶର୍ମ୍ମଣି ଭୂତ ମସ୍ମାଭି—
ର୍ନବ ମିଦମୈକ୍ୟ ବିଧାନମ୍ ।
ଉତ୍କଳଗୌଡ଼ାନ୍ଧ୍ରୀୟାଃ ସସନ୍ଧ
ଯେ ବସୁମନ୍ତ ସମେତାଃ,
ଏତେ, ଗୁର୍ଜର ଜନପଦକାଃ ନନୁ
ଭାରତ-ହିତ-ନିକେତାଃ ।
ଭାରତହିତସମ୍ପାଦନମେବହି
କାର୍ଯ୍ୟମିଷ୍ଟ ମତିପାକମ୍ ;
ଭାରତବର୍ଜ୍ଜଂ କମପି ନ କାର୍ଯ୍ୟଂ
ନିଶ୍ଚିତମିତ୍ୟସାକଂ ।

ଅଚିତ୍ୟଙ୍କ ଲଦଳମିଦମୁତ୍କଳ—
ମଣ୍ଡଳ ମେତ ଦଦ୍ଦତଂ ଯଦ୍ଭିଃ
ତଥ୍ୟବୃତେ ବଦ୍ଧମନ୍ଦ ସମେତାଃ
ଦହତାଦୋତ୍କଳ-ସଦ୍ଭ ।
ଭାରତମେକାଗତରନ୍ଧ୍ରାଙ୍କଂ
ନାପରାସ୍ତି ଭୁବନାମ
ସଙ୍କାଦେୀ ଦରଷନ୍ତୁ କର୍ମଣି ତତ୍
ଭାରତ ମେବ ନମାମଃ ।

---

୨ । ଉଲ୍ଲିଖିତ ସଂସ୍କୃତ ଶ୍ଳୋକ ପଢିସାରିବା ପରେ ମାନ୍ୟବର ଦଃ ମଧୁସୂଦନଦାସ ମହୋଦୟ ମା'ଙ୍କର (ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର) ଆବାହନ କରିବାପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । ବକ୍ତୃତାମଞ୍ଚଉପରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ମଧୁବାବୁ ମା'ଙ୍କୁ ଯେଉଁ ବାଣୀରେ ଆବାହନ କରିଥିଲେ ତାହା ତଳେ ଦିଆଗଲା——

ସଭାପତି ମହାଶୟ, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ !

ମୋତେ ସଭାପତି ମହାଶୟ ମା'ଙ୍କ ଆବାହନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି; ଏ ମଣ୍ଡପ ମାତୃପୂଜାର ମଣ୍ଡପ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁର Conference (ସମ୍ମିଳନୀ) ହୁଏ—ସେଠାରେ ମାତୃପୂଜା ହୁଏ ନାହିଁ—ସେ ସବୁ, ଭାଇମାନେ, ଏକତ୍ର ମିଳିତ ହୋଇ ପରସ୍ପର ମନର ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ । ଏ ଉତ୍କଳବାସୀଙ୍କ Conference (ସମ୍ମିଳନୀ)—ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଙ୍କ ପୂଜାମଣ୍ଡପ । ପୂଜା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ମାତାଙ୍କର ଆବାହନ ଆବଶ୍ୟକ । ଆବାହନ ବ୍ୟତିରେକେ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନ ପାରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ଯେତେ ଭାଇ ଭଉଣୀ ଉପସ୍ଥିତ, ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ବା ପିତୁଳା ସ୍ଥାପନ କରିବା ଉଚିତ । ଭାଇମାନେ, ସମସ୍ତେ ଥରେ ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ପିତୁଳା ହୃଦୟରେ ସ୍ଥାପନ କର । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅନୁନୟ ବିନୟ କରୁଅଛି, ମାତାଙ୍କ ନାମରେ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଅଛି (କରତାଳି) । ଆମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାତାଙ୍କ କୋଡ଼ରେ ବସିଅଛୁଁ । ଯଦି କେହି ପଚାରନ୍ତି ଯେ ମାତାଙ୍କ କୋଡ଼ରେ ବସିଥିବାର କିପରି ଅନୁଭବ କରାଯାଇ ପାରେ; ତାଙ୍କର ପିତୁଳା ହୃଦୟରେ କିପରି ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ପାରେ ତେବେ କେବଳ ଏହି ଉପରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା "ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଶ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ" ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବି । ଏ ବାକ୍ୟଟି ବହୁକାଳରୁ ଶୁଣାଅଛି କିନ୍ତୁ ତାହାର ଅର୍ଥ ବୁଝିବାକୁ ବୋଧହୁଏ କେହି ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ 'ଜନନୀ', ଦ୍ୱିତୀୟରେ 'ଜନ୍ମଭୂମି'; ତୃତୀୟରେ 'ସ୍ୱର୍ଗ' । ମନୁଷ୍ୟ ଜନ୍ମରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ରୋତ ମନେକଲେ ଦେଖିବେ; ଏହି ସ୍ରୋତର ଆଦ୍ୟରେ ଜନନୀ, ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମଭୂମି, ଶେଷରେ ସ୍ୱର୍ଗ; ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆତ୍ମାର ଏହି ଗତି । ମନୁଷ୍ୟ

ଜୀବନରେ ଆଦ୍ୟ ଜନନୀ, କାର୍ଯ୍ୟ ଜନ୍ମଭୂମି, ପୁରସ୍କାର ମୁକ୍ତି ବା ସ୍ୱର୍ଗ । (କର ତାଳ) ଏଥି ପାଇଁ ଜନନୀ, ଜନ୍ମଭୂମି ସ୍ୱର୍ଗଠାରୁ ଗରୀୟସୀ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମା ଅଛି, ତାହା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଂଶ । ଏହି ଆତ୍ମା ପୃଥିବୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ମିଶିଯିବ । ଏ ଆତ୍ମା କେଉଁଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ? କପରି ସ୍ୱର୍ଗଲାଭ କରୁଛି ? ଏ ଆତ୍ମା ଜନ୍ମଭୂମିରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ । ଏ ପୃଥିବୀରେହିଁ ମନୁଷ୍ୟ ଦୟା, ଧର୍ମ, ପରୋପକାର କରି ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ । ମନେ କରନ୍ତୁ, ଅଜ ପୃଥିବୀ ସମୁଦ୍ରରେ ମିଶିଯିବ, ତେବେ କେଉଁଠାରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁକ୍ତିମାର୍ଗ—ସ୍ୱର୍ଗଲାଭର ଉପାୟ ଖୋଜିବା । ଅତଏବ କହେ "ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମିଶ୍ଚ ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ" ।

ଆମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେବେ ମାତୃଗର୍ଭରେ ଥିଲୁଁ, ସେତେବେଳେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ନ ଥିଲା, ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁ ନ ଥିଲା ; ସେତେବେଳେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏପରି ଏକ ଅବସ୍ଥା ଥିଲା ଯେ ସଂସାର ସଙ୍ଗେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ କଛି ଜାଣୁ ନ ଥିଲୁଁ । ଯେଉଁ ବାୟୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରୁଅଛି ତାହାର ପରିଚୟ ପାଇ ନ ଥିଲୁଁ, ଯେଉଁ ଚକ୍ଷୁରେ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ ଦେଖୁଥାଉଁ, ଯେଉଁ କର୍ଣ୍ଣରେ ସମସ୍ତ ଶୁଣୁଥାଉଁ ଏ ସବୁ ସେତେବେଳେ ଉପକାର କରି ନ ଥିଲେ । ସେ ଜୀବନ ମାତୃଗର୍ଭରେ ଥିଲା । ପରେ ପୁଣି ମନୁଷ୍ୟର ଅନ୍ତିମ ଅବସ୍ଥା ଭାବନା କର । କେହି ପ୍ରିୟଜନର ମୃତ୍ୟୁକାଳରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଦେଖିଥିବ, କ'ଣ ହେଲା—ସେତେବେଳେ ଆଦ୍ୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେପରି ସେପରି—କାନକୁ ଶୁଭିଲା ନାହିଁ, ଚକ୍ଷୁକୁ ଦିଶିଲା ନାହିଁ, ଭିତରେ ଯେଉଁ ଈଶ୍ୱର ଅଂଶ ଅଛି, ସେହି ଅବସ୍ଥା ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ; ସେହି ଅବସ୍ଥା ମାତୃଗର୍ଭର ଅବସ୍ଥା ସହି ସମାନ । ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅନ୍ୟର ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖି ଅଛନ୍ତି, ସେହି ଅବସ୍ଥା ଯେବେ ସମସ୍ତଙ୍କର ହେବ । ଭାବ ଦେଖି, ଯେତେବେଳେ କାନ ଶୁଣୁ ନାହିଁ, ଆଖି ଦେଖୁ ନାହିଁ—କେବଳ ମାତ୍ର ଆତ୍ମା ଜାଗ୍ରତ ରହିଅଛି—ସେ ଅବସ୍ଥା କପରି ? ମୃତ୍ୟୁ ଉତ୍ତାରୁ ଏ ମାଟିର ଦେହ ମାଟିରେ ମିଶିଯିବ । ପ୍ରାଣବାୟୁ ବାହାରି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ତାହା ମଧ୍ୟ ମାଟି ତୁଲ୍ୟ । ପ୍ରିୟଜନମାନେ ଏ ମୃତ ପିଣ୍ଡକୁ ମାଟିରେ ପକାଇ ଦେବେ । ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ମୃତବ୍ୟକ୍ତିର ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ ଥାଏ, ସେତେବେଳ ଯାଏ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଦେହ ମୃତ୍ତିକା ସହିତ ସମାନ । ମୃତ୍ତିକା ଠାରୁ ତାହାର ତଫାତ୍ କଣ ? ସେତେବେଳର ଦେହ, ଏତେ ଯତ୍ନରେ ଲାଳନ ପାଳନର ଏ ଶରୀର ଆଉ ମାଟିର ପ୍ରଭେଦ କଣ ? ସେତେବେଳେ କେବଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅଂଶ ସେହି ଆତ୍ମା ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଥାଏ । ବାହ୍ୟରେ ତାହାର କୌଣସି ଚିହ୍ନ ନାହିଁ । ଆଉ ଗୁଡ଼ିଏ ପାଞ୍ଚଘଣ୍ଟାପରେ ଏ ଦେହ ମାଟିରେ ମିଶିଯିବ । ସେ ସମୟରେ ଦେହ, ମାଟି ସମାନ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆତ୍ମା ସେ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ବା ମାଟିରେ ବସିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ମାତୃଭୂମିର କୋଳରେ ପିଣ୍ଡ ଥାଉ ଆଉ ଆତ୍ମା ବାହାରି ଯିବ । ଯେବେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମସ୍ତଙ୍କର ଏହି ଅବସ୍ଥା ହେବ । ସେତେବେଳେ ବୁଝିପାରିବ ତୁମେ ମାତୃକୋଳରେ ବସିଅଛ

ପ୍ରଥମେ ମାତା ରକ୍ତ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ରକ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରିବାପାଇଁ ମୋ ଜନ୍ମଭୂମି ମୋତେ ଶସ୍ୟାଦି ଦେଉଅଛି । ଅତଏବ ଶରୀରର ଆଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଦିଏ ମାତା, ତାହାର ରକ୍ଷକ ଓ ବର୍ଦ୍ଧକ ଜନ୍ମଭୂମି । ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରସବ ହେଲାବେଳେ ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଲୁ ବୋଲି କହନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମାତା ଜନ୍ମଭୂମି କୋଡ଼ରେ ଅର୍ପଣ କରି ସେହି ଜନ୍ମଭୂମିର ପୂଜା କରିବାକୁ ଆଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ଏହି କଥା ଥରେ ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଭାବ, ଶେଷ ଅବସ୍ଥା ସ୍ମରଣ କର । ମାତା ଯେଉଁ ରକ୍ତ ଦେଇଥିଲେ, ତାହା ନିଃଶେଷ ହେଲାଣି । କେବଳ ଯେ ଶରୀର ଅଛି, ତାହା ମାତୃଭୂମିର ମାଟି ସମାନ । ମାତୃଭୂମି ଉତ୍କଳ ଦେହରେ ଆତ୍ମା ରହିଛି, ମା ଉତ୍କଳ କୋଡ଼ରେ ଚକ୍ଷୁ ବୁଜି ଥରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କର । ହୃଦୟରେ ଜନ୍ମଭୂମିର ପିତୁଳା ଆପେ ଜାଗ୍ରତ ହେବ । (କରତାଳି) 'ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଦକର, ଦେଖିବ, ତୁମ୍ଭ ଭିତରେ ମା' ଅଛନ୍ତି । ଏହି ତ ମାତୃଭୂମିର ପୂଜା । ଭାଇମାନେ, ପୂଜା ନିମନ୍ତେ ଜନନୀ ଜନ୍ମଭୂମି ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ଆହ୍ୱାନ କର । ସମସ୍ତେ କହ "ବନ୍ଦଇ ଜନ୍ମଭୂମି" ।

ଏହି ଜାତୀୟ ଧ୍ୱନି ସଭାସ୍ଥ ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ ଏକସ୍ୱରରେ ତିନିଥର ଉଚ୍ଚାରଣ କଲେ ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ଆବାହନର ସୂଚନା ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିଲା ।

---

୩ । ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶ୍ଳୋକଟି ବୋଲାଯାଇଥିଲା ।

'ମାଆ' 'ମାଆ' ବୋଲି କେତେ ମୁଁ ଖୋଜିଲି
ମାଆକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ ।
'ଭାଇ' 'ଭାଇ' ବୋଲି କେତେ ମୁଁ ଡାକିଲି
ନ ଦେଲେ ଉତ୍ତର କେହି । ୧ ।

ଖୋଜିଲି ଅରଣ୍ୟେ ଜନ ସମାଜରେ
ଖୋଜିଲି ବାରିଧିତଟ ।
ସର୍ବତ୍ର ଦେଖିଲି ମାତା ପଦ ଚିହ୍ନ
ନ ହେଲା ମାତାର ଭେଟ । ୨ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପଦଚିହ୍ନ ପରେ
ଲେଖାଅଛି 'ରାଜରାଣୀ'।
ନୀଳାଚଳ ଧାମେ ପୂଜା ହେଉଅଛି
ହୃଦ୍ଭୂଜାତ ମଥାମଣି । ୩ ।

ଶୁଣିଅଛି ଶାସ୍ତ୍ରେ ସତୀ ଅପମାନେ
ଧରି ହୁଏ ବିଦାରଣ ।
ଅପମାନ ହେତୁ ସୀତା ଦେବୀଙ୍କର
ମହୀହୃଦେ ବାସସ୍ଥାନ । ୪ ।

ଅପମାନ ହେତୁ ଜନନୀ ମୋହର
ଉତ୍କଳ ଭୂମଧ୍ୟବାସୀ ।

ଉତ୍କଳର ମାଟି ପବିତ୍ର ହୋଇଛି
ସ୍ୱର୍ଗାଦପି ଗରୀୟସୀ । ୫ ।
ଜନନୀର ଦେଖା କରିବାର ଇଚ୍ଛା
ଯଦି ହୋଇଥାଏ ମନେ,
ଉତ୍କଳର ମାଟି ପବିତ୍ର ହୋଇଛି
ତା ଧୂଳି ଲେପ ବଦନେ । ୬ ।
ବୀରପ୍ରସବିନୀ କୋଟି ସୁତ ମାତା
ପାଇବ କି ଦରଶନ ?
ମୋ ଭଳି ନିର୍ଗୁଣ ଧନ-ମାନ-ହୀନ
ସନ୍ତାନ କଲେ ରୋଦନ । ୭ ।
କୋଟିଏ ସନ୍ତାନ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱରରେ
'ଜନନି' ! 'ଜନନି' ! ଡାକ,
ତୃଷ୍ଣାରେ କାତର ଗଗନକୁ ଚାହିଁ
ଯେସନେ ଡାକେ ଚାତକ । ୮ ।
ଧନ, ମାନ, ଜନ ଯାହା ଉପାର୍ଜନ
କରିଅଛ ଧରାତଳେ,
ହରଷିତ ମନେ କରତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନେ
ଅର୍ପିଦିଅ ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳେ । ୯ ।
ଜାତି ପ୍ରେମବହ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରି
ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦିଅ ଆହୁତି ।
'ସ୍ୱାର୍ଥମେଧ ଯଜ୍ଞ' କରୁଅଛେ ନାଚ
ଘୃତକୁ ମିଶାଇ ଘୃତ । ୧୦ ।
ଭୂମିକମ୍ପ ହେବ ଧରଣୀ ଫାଟିବ
ଉଠିବେ ସହସ୍ରଭୁଜା ।
ସେହି ତୋର ମାତା, ସେହି ତୋର ଦାତା
କର ସେହି ପଦ ପୂଜା । ୧୧ ।

---

୪ । ଏହି ସଙ୍ଗୀତ ପରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସଭାପତି ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜେନ୍ଦ୍ରନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜ ଦେଓ ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣ ପାଠ କଲେ । ତାହା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ।

ଭାଇମାନେ,

ସମ୍ମିଳନୀର ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତି ପକ୍ଷରୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିବା-ପାଇଁ ମୁଁ ଆଜି ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଛିଡା ହୋଇଅଛି । ଆପଣମାନେ ଯେତେ ବାଧା ବିଘ୍ନ ଲଙ୍ଘନ ଓ କଷ୍ଟସ୍ୱୀକାର କରି ଆଜି ମାତୃପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେବା କାରଣ ଏଠାକୁ ଆସିଅଛନ୍ତି ତହିଁର ଉପଯୁକ୍ତ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଅକ୍ଷମ ।

ମୁଁ ଦେଖୁଅଛି ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି କେହି ସୁଦୂର ଗଞ୍ଜାମ, ଭିଜାଗାପଟ୍ଟମ, ସିଂହଭୂମ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତିର ସହିତ ମାତୃପୂଜା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଆଜି ବଡ଼ ସୁଖର ଦିନ ଯେ ମାତୃପୂଜା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନାନାସ୍ଥାନରୁ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତ କଷ୍ଟକୁ ତୁଚ୍ଛ କରି ଏଠାରେ ସମ୍ମିଳିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଆପଣମାନେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧକ୍ରମେ ନାନାପ୍ରକାର କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର କରି ଆଜି ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଅଛୁଁ ଓ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛୁଁ କି ଆପଣମାନେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମସ୍ତପ୍ରକାର ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜ୍ଜନା କରିବା ହେବେ ।

ମାତୃପୂଜା ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କହିଲି ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଠାରେ ମାତୃପୂଜାପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛୁଁ । ଏଥିର ଏପରି ଅର୍ଥ ନୁହେଁ ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ବର୍ଷ-ମଧ୍ୟରେ ଏକଥର ମାତ୍ର ଦୁଇ ଏକଦିନ ପାଇଁ ଏକତ୍ର ହୋଇ ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ପୂଜା କରିବା ଓ ତହିଁପରେ ଯେ ଯାହାର ଘରକୁ ଫେରିଯାଇ ଏକ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ ସେ ଚିନ୍ତା କରିବା ନାହିଁ । ମାତୃପୂଜା ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୋହର ଅଭିପ୍ରାୟ ଏହି ଯେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ଉନ୍ନତି ସାଧନପାଇଁ ସର୍ବଦା ଚିନ୍ତା କରିବା ଓ ତହିଁର ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା । ଏହିପରି ପ୍ରତିଦିନ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯାହା କରିବା ବର୍ଷ ଶେଷରେ ଏକଥର ଏକତ୍ର ହୋଇ ତହିଁର ଆଲୋଚନା କରିବା । ଏହା ପ୍ରକୃତ ମାତୃପୂଜା । ଏକ ସମୟରେ ଉତ୍କଳ ଦେଶ ଗଙ୍ଗାଠାରୁ ଗୋଦାବରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତ ଥିଲା । ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଆଫଗାନ, ମୋଗଲ ପ୍ରଭୃତି ଜାତିମାନେ ଦମନ କରି ପାରି ନ ଥିଲେ । ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକ ସମୟରେ ପୃଥିବୀର ଗୋଟିଏ ଉନ୍ନତ ଜାତି ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେଉଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍କଳର ସେହି ଅବସ୍ଥା ଅଛି କି ? ନ ଥିଲେ କେଉଁ କାରଣରୁ ନାହିଁ ? ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥା ପାଇଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଦାୟୀ କି ଅନ୍ୟ କେହି ଦାୟୀ ? ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟର ଆଲୋଚନା କରି ଉତ୍କଳମାତା ପୂର୍ବ ଗୌରବ କିପରି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ ତହିଁର ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏକାନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଉତ୍କଳ ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ନଦୀ ବଢ଼ି ପରେ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ସଙ୍ଗେ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ । ନଦୀ ବଢ଼ି ଦ୍ୱାରା ଯେପରି କୂଳ ଉଚ୍ଛୁଳିପଡ଼େ ବଢ଼ି ଗୁଡ଼ିଗଲେ ପାଣି ବାହାରିଯାଇ କେବଳ ଖାଲ ଯାଗାମାନଙ୍କରେ ପାଣି ରହିଯାଏ, ଏହି ପାଣି ପୁନର୍ବାର ନଦୀଜଳ ସଙ୍ଗେ ମିଶିବା ପାଇଁ ବଢ଼ିର ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ, ସେହିପରି ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କ ପ୍ରତି ତାହାଙ୍କ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ଗଭୀର ଭକ୍ତି ନିର୍ଝରରୁ ଯେଉଁ ପ୍ରବଳ ସ୍ରୋତ ବହିବ ତାହା ବଢ଼ି ଜଳ ପ୍ରାୟ ଉତ୍କଳର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଖଣ୍ଡମାନ ଏକତ୍ର କରିଦେବ । ସମସ୍ତ ଭାଇମାନଙ୍କର ବର୍ଷମଧ୍ୟରେ ଏକଥର ମିଳିତ ହୋଇ ଏହି ସମସ୍ତ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା

କରିବାପାଇଁ କେତେକ ବର୍ଷ ହେଲା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଅଛି । ମାତୃପୂଜା ଦ୍ୱାରା ଆମ୍ଭେମାନେ ମାତାଙ୍କର ଉନ୍ନତି ସାଧନ କରିବା । ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ଉନ୍ନତିରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି; ତାହାଙ୍କର ଅବନତିରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅବନତି । ଏହି ବିଷୟ ସର୍ବଦା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ । ଉତ୍କଳର ପ୍ରକୃତ ଉନ୍ନତି ସାଧନ କରିବାକୁ ଗଲେ ପ୍ରଥମେ ନିଜର ଉନ୍ନତିସାଧନ ଆବଶ୍ୟକ । ନିଜର ଉନ୍ନତି ଦ୍ୱାରା ଏକା ମୋହର ଅଥବା ଜଣକର ଉନ୍ନତିସାଧନ ମୋହର ଅଭିପ୍ରାୟ ନୁହେ । ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ଉନ୍ନତି ସାଧନ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳବାସିଙ୍କର ଉନ୍ନତି ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରତ୍ୟେକର ଉନ୍ନତି ନ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ବା ଦେଶର ଉନ୍ନତି ହୋଇ ନ ପାରେ । ଯେପରି ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ସମାନ ଭାବରେ ପରିପୁଷ୍ଟ ନ ହେଲେ ଶୋଭା ପାଏ ନାହିଁ ବା ସୁସ୍ଥ ଶରୀର ବୋଲି କୁହାଯାଏ ନାହିଁ, ସେହିପରି ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସନ୍ତାନ ଉନ୍ନତ ନ ହେଲେ ତାହାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଉନ୍ନତି ହୋଇ ନ ପାରେ ।

ଅଧିବେଶନର ସମୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ।

ଇତିପୂର୍ବେ ସମ୍ମିଳନୀର ଅଧିବେଶନ ପୌଷ ମାସରେ ଅର୍ଥାତ୍ ବଡ଼ଦିନ ଛୁଟି ସମୟରେ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗତ ବଡ଼ଦିନ ଛୁଟି ସମୟରେ କଲିକତାରେ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ଜାତୀୟ ସମ୍ମିଳନୀ ହେଉଥିବାରୁ ତହିଁରେ ଯୋଗ ଦେବା ପକ୍ଷେ ଅସୁବିଧା ଘଟିବା ବିବେଚନାରେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନ ଏହି ବର୍ଷ ଇଷ୍ଟର ଛୁଟି ମଧ୍ୟରେ ହେବାର ସ୍ଥିର କରାଯାଇ ଥିଲା । ଏବର୍ଷ ଇଷ୍ଟର ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳର ଏକ ପ୍ରଧାନ ପର୍ବ ଦୋଳଯାତ୍ରା ପଡ଼ିବାରୁ ଅନେକ ଭାଇମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନ ପାରିବାର ଆଶଙ୍କା କରାଯାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଆଜି ଅନେକ ଭାଇମାନେ ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଏଥିରୁ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଅଛି ଯେ ଦୋଳପର୍ବ ମାତୃପୂଜାରେ ବାଧାଦେଇ ପାରି ନାହିଁ ଓ ଭାଇମାନେ ଆପଣା ଆପଣା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝିପାରି ଅଛନ୍ତି ।

ମୃତ ଗୌରୀଶଙ୍କର ।

ବଡ଼ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଗତବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ଏକ ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ ବାବୁ ଗୌରୀଶଙ୍କର ରାୟ ବାହାଦୁର ଇହ ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରିଅଛନ୍ତି । ଏ ମହାତ୍ମା ଆପଣମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ବିଶେଷ ପରିଚିତ । ଏ ଯୋଗୁଁ ଏହାଙ୍କର ପରିଚୟ ଦେବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ସେ ଆପଣାକୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ସେ ଯେତେ ଯେତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଯାଇ ଅଛନ୍ତି ତାହା ସମସ୍ତ ଭାବି ଦେଖିଲେ ତାହାଙ୍କ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଭକ୍ତି ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜାତ ହୁଏ । ଆଜି ଯେଉଁ "ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା" ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ଘରେ ଘରେ ପଢ଼ା ହେଉଅଛି, ତାହା ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କର ଅକ୍ଷୟ କୀର୍ତ୍ତିର ଏକ ଚିହ୍ନ ଅଟେ । ଯେଉଁ ଟାଉନ-ହଲରେ ଆଜିକାଲି ଶତ ଶତ ସଭା ସମିତି ହେଉଅଛି ତାହା ସେ ମହାତ୍ମା

ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କୁ ଦାନ କରି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଆହୁରି ଅନେକ ସତ୍କାର୍ଯ୍ୟମାନ ସେ କରି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ଓ ତହିଁପାଇଁ ସେ ଚିରସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତିଭାଜନ ହୋଇଅଛନ୍ତି ।

ଔତ୍କଳୀୟ ବଙ୍ଗାଳିମାନଙ୍କ ସଭା ।

ସମ୍ମିଳନୀର ଉତ୍ପତ୍ତି ସମୟରେ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା ଯେ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସନ୍ତାନମାନେ ମାତୃପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିବେ କିନ୍ତୁ କେତେକ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାୟୀ ବଙ୍ଗାଳିମାନେ କେତେକ ସମୟ ଯୋଗ ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ଅତଏବ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାୟୀ ବଙ୍ଗାଳିମାନଙ୍କର ସଭା ଇତିମଧ୍ୟରେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଅଛି । ବୋଲିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେଉଁ ବଙ୍ଗାଳିମାନେ ଏଠାରେ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଅଛନ୍ତି ଓ ରହିବେ ସେମାନଙ୍କର ଓ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ସମାନ ଅଟେ ଓ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ଉନ୍ନତିସାଧନ ପାଇଁ କି ଓଡ଼ିଆ, କି ବଙ୍ଗାଳି, କି ମୁସଲମାନ ସମସ୍ତ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କର ସମାନ ଭାବରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଉଚିତ, କାରଣ ତହିଁପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସମାନ ଭାବରେ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି ।

ଇଉରୋପୀୟ ମହାଯୁଦ୍ଧ ।

ପ୍ରାୟ ଚାରିବର୍ଷ ହେଲା ଯେଉଁ ପୃଥିବୀବ୍ୟାପୀ ଘୋରଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଅଛି ତହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ କିଛି କିଛି ଜାଣନ୍ତି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଶେଷ କିଛି କହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା କେତେ ମହାପ୍ରାଣୀ ନଷ୍ଟ ଓ ଆହତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ଓ କେତେ କୋଟି କୋଟି ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହୋଇଅଛି ତାହା ଭାବି ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ଭୟାନକ ଚିତ୍ରପଟ ଦେଖାଯାଏ । ନୃଶଂସ ଓ ବର୍ବର ଜର୍ମାନମାନେ ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି । ଧର୍ମ ଓ ନ୍ୟାୟର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ରିଟିଶରାଜ ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଏହି ଯୁଦ୍ଧର ଫଳ ଉପରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ମଙ୍ଗଳ ନିର୍ଭର କରେ । ଏଥି ଯୋଗୁଁ ସରକାର ବାହାଦୁରଙ୍କୁ ଧନ ଓ ଜନ ଦ୍ୱାରା ଯଥାସାଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉଚିତ ଓ ତାହାଙ୍କ ଜୟଲାଭ ପାଇଁ ସର୍ବଦା ପରମପିତା ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ବିଧେୟ । ସୁଖର ବିଷୟ ଓଡ଼ିଶାବାସିମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯଥାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଅଛନ୍ତି ।

ଲୁଣ ପୋକ୍ତାନି ।

ଏହି ଦୀର୍ଘକାଳବ୍ୟାପୀ ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ଲୁଣର ମୂଲ୍ୟ କ୍ରମଶଃ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇଅଛି । ଏଥିର କାରଣ ଏହି ଯେ ଲୁଣ ସୁବିଧାମତେ ଆମଦାନି ଓ ରପ୍ତାନି ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଇତିପୂର୍ବେ ଓଡ଼ିଶାର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଲୁଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ସେ ସମୟରେ କେତେ ଗରିବ ଦୁଃଖୀ ମୂଲ ଲାଗି ପ୍ରତିପୋଷଣ ହେଉଥିଲେ ଓ ମଧ୍ୟ ସସ୍ତାଦରରେ ଲୁଣ ପାଉଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଣର ମୂଲ୍ୟ

ବେଶୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଗରିବ ଦୁଃଖୀମାନେ ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି । ଲୁଣ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଗରିବମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ପଦାର୍ଥ ଅଟେ । କେବଳ ଲୁଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଖାଦ୍ୟ ଭାତ ଖାଇ ଚଳି ପାରିବେ । ପଶୁମାନେ ମଧ୍ୟ ଜୀବନ ଧାରଣ ପାଇଁ ଲୁଣ ଖାଆନ୍ତି । ବନ୍ୟ ପଶୁମାନେ ଲୁଣ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଲୁଣ ମାଟି ଗୃହି ଖାଆନ୍ତି । ଜୀବନ ଧାରଣ ପକ୍ଷେ ଲୁଣ ବିଶେଷ ପ୍ରୟୋଜନ ଏଥିରେ ଲେଶମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଆମ୍ଭ ଦେଶରେ ଲୁଣ ପୋଖତାନର ସୁବିଧା ଥିଲେହେଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ବିଦେଶରୁ ଆମଦାନୀ ଲୁଣ ବ୍ୟବହାର କରୁଅଛୁଁ । ସୁସ୍ଥ ଶରୀରରୁ ରକ୍ତ ଜାତ ହୋଇ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରେ । କେବଳ ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଡାକ୍ତରମାନେ ରୋଗୀର ଶରୀରରେ ପଶୁମାନଙ୍କର ରକ୍ତ ପ୍ରବେଶ କରାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଏହି ରକ୍ତ ଦ୍ଵାରା ସ୍ଥାୟୀ ଉପକାର ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ଜାତ ଲୁଣ ଖାଉଅଛୁଁ ତଦ୍ଵାରା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଉପକାର ହେଉ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତ ପକ୍ଷେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ ଅଟନ୍ତି । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଲୁଣ ପୋଖତାନ କରିବାର ଅନୁମତି ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ବିଦେଶ ଜାତ ଲୁଣ ଉପରେ ମହାସୁଲ ନେଉ ଅଛନ୍ତି । ଏପ୍ରକାର ମହାସୁଲ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶରେ ଆଦାୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ମାହାସୁଲ ଦେବା ପକ୍ଷେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଆପତ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଲୁଣ ପୋଖତାନ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେବା ଏକାନ୍ତ ବିଧେୟ ଓ ଯୁକ୍ତି ସଙ୍ଗତ ଅଟେ ।

ଗତବର୍ଷ ଲୁଣ ପୋଖତାନସମ୍ବନ୍ଧେ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଟି ଧାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ତଦ୍ଵାରା ମୋ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଭାର ଦିଆଯାଇଥିଲା ତହିଁ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୁଁ କେତେକ ବିଷୟର ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିଥିଲି ଓ ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଥିଲି । ସେ ବିଷୟରେ ଅନେକ ସୁବିଧା ଓ ଅସୁବିଧା ରହିଅଛି । ସୁଖର ବିଷୟ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ବାବୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶ ମହାଶୟ ଚିଲିକା ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ସ୍ଥାନ ଦେଖି ଅନେକ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସଂଗ୍ରହ କରି ମାନ୍ୟବର ଷ୍ଟେଟଲେଟ ସାହେବ ବାହାଦୁରଙ୍କ ସଭାରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲେ । ତହିଁର ଉତ୍ତରରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ କହି ଅଛନ୍ତି ଯେ ଚିଲିକାରେ ଲୁଣ ପୋଖତାନ ବିଷୟ ବିଚାର କରାଯାଇ କୌଣସି କମ୍ପାନୀ ସହିତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବ । ତାହା ହୋଇ ନ ପାରିଲେ ପାରିକୁଦର ରାଜା ନିଜେ ଅନୁମତି ନେଇ ଲୁଣ ପୋଖତାନ କରି ପାରିବେ କି ନା ବିଚାର କରାଯିବ । ଏଥିରୁ ଆଶା କରାଯାଏ ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଲୁଣ ପୋଖତାନ କାର୍ଯ୍ୟ ପୁନରାୟ ଚଳିବ ।

ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ଏକ ଶାସନାଧୀନକରଣ ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ବଙ୍ଗଶାସନାଧୀନ, କେତେକ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଶାସନାଧୀନ, କେତେକ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଶାସନାଧୀନ ଓ କେତେକ ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା ନୂତନ ପ୍ରଦେଶ ଶାସନାଧୀନ ଥିବାରୁ ନାନା ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଭୋଗ କରିବାକୁ ହେଉଥିବା ବିଷୟ ଆପଣମାନେ ଉତ୍ତମରୂପେ ଜାଣନ୍ତି । ଅଙ୍ଗ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ

ହେଲା ପ୍ରାୟ ଅମ୍ଭେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ରହିଅଛୁଁ ଓ ସେହି କାରଣରୁ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗମାନଙ୍କର ସମାନ ଭବରେ ପରିପୁଷ୍ଟି ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଅଧିକର ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ରହିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ ଓଡ଼ିଆଭାଷା ଭୁଲି ଗଲେଣି । ଗତ ୬୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଓଡ଼ିଆଗୁଡ଼ିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଗୃହିଲକ୍ଷ କମି ଯାଇଅଛି । ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟ ଜାତିରେ ପରିଗଣିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ସିଂହଭୂମ ପ୍ରଭୃତି ଯାଗାରେ ଓଡ଼ିଆ ପରିବର୍ତ୍ତେ ହିନ୍ଦି ପ୍ରଚଳନ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ପିଲାମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ହିନ୍ଦିରେ ତର୍ଜମା କରି ଶିଖୁଛନ୍ତି ।

ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଏକ ଶାସନାଧୀନ କରି ଏହି ଅସୁବିଧା ନିବାରଣ ନିମିତ୍ତ ସମ୍ମିଳନୀ ବାରମ୍ବାର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଆସୁଥିଲେହେଁ ଅଦ୍ୟାବଧି କିଛି ମାତ୍ର ଫଳ ହୋଇ ନାହିଁ । ସମ୍ମିଳନୀର ଗତ ଅଧିବେଶନରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ କମିଟି ଉପରେ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯାହା ଭଲ ବିବେଚନା କରିବେ ତାହା କରିବାର ଭାର ଦିଆ ଯାଇଥିଲା । ସେମାନେ ଗତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଗୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଅଛନ୍ତି ।

(୧) ଇଂରେଜୀ ଖବରକାଗଜ ।

ଇଂରେଜୀ ଖବର କାଗଜର ଅଭାବ ସମସ୍ତ ଶିକ୍ଷିତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ଇଂରେଜୀ ଖବରକାଗଜ ନ ଥିବାରୁ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗୁହାରି ସର୍ବ-ସାଧାରଣଙ୍କୁ ଓ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଜଣାଇ ପାରୁ ନ ଥିଲୁଁ । ଇଂରେଜୀ ଖବର କାଗଜ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ଓ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆ ଯାଇଅଛି । ଏହି ଖବର କାଗଜଟି ନୂତନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଅଛି । ଏହା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ମୁଖ ସ୍ୱରୂପ । ମୁଁ ଆଶାକରେ ଏହି କାଗଜଟି ଚିରସ୍ଥାୟୀ କରିବା କାରଣ ଆପଣମାନେ ଯଥାଶକ୍ତି ସାହାଯ୍ୟ କରିବେ । ଇଂରେଜୀ ଖବର କାଗଜ ନ ଥିଲେ କେବଳ ଓଡ଼ିଆରେ ଯେତେ ବକ୍ତୃତା କଲେ ଓଡ଼ିଶାର ବାହାରେ କେହି ବୁଝିବେ ନାହିଁ ।

(୨) ଭାରତ ସଚିବଙ୍କ ନିକଟ ଆବେଦନ ।

ଭାରତ ସଚିବ ମହୋଦୟ ଭାରତବର୍ଷର ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କେତେକ ଦିନ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆସିଅଛନ୍ତି । ଭାରତବାସିମାନେ ଆତ୍ମ-ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ବୁଝି ପାରିଛନ୍ତି କି ନା ଓ ବୁଝି ପାରିଥିଲେ ସେମାନେ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟର ଭାର କେତେଦୂର ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବେ ତାହା ଜାଣିବା ତାହାଙ୍କର ଆସିବାର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଟେ । ଏହି ସମୟରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିମାନେ ଓ ଦେଶବାସିମାନେ ଆତ୍ମଶାସନର ଅଧିକାର ପାଇବା ପାଇଁ ତାହାଙ୍କ ନିକଟ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ଦେଖିଲୁଁ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଆମ୍ଭର ଦେଶ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭର ଦେଶ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଓ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାସନାଧୀନ ହୋଇ

ରହିଅଛି । ଏପରିସ୍ଥଳେ ଶାସନପ୍ରଣାଳୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚିନ୍ତା କରିବା ବୃଥା ! ଏଥିଯୋଗୁଁ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ଓ ଏକ ଶାସନାଧୀନ କରିବା କାରଣ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ନିକଟ ଆବେଦନ କରୁଅଛୁଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନାଟି ସିଦ୍ଧ ହେଲେ, ପରେ ଶାସନପ୍ରଣାଳୀ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ହେବ । ଆବେଦନର କି ଫଳ ହେବ ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜଣାଯାଇ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କିଛି ଫଳ ହେଉ ବା ନ ହେଉ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ଏକତ୍ର ହୋଇ ନାହିଁ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ ନାହିଁ ଓ ଆମ୍ଭେମାନେ ବରାବର ଆବେଦନ, ନିବେଦନ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଥିବୁଁ ।

କପାଚାଷ ।

ଏହି ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗୁଁ ଲୁଗା ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଇତପୂର୍ବେ ବହୁପରିମାଣରେ କପାଚାଷ ହେଉଥିଲା । ସେ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶାବାସି-ମାନଙ୍କର ସମସ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଲୁଗାମାନ ଏହିଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ଗରିବ ଓ ଆଶ୍ରୟହୀନା ବିଧବାମାନେ ଅର୍ଟି ଦ୍ୱାରା ସୂତାକାଟି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । କ୍ରମଶଃ ବିଲାତି ଲୁଗାର ଆମଦାନି ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଓଡ଼ିଆମାନେ ଦେଶୀଲୁଗା ଛାଡ଼ି ବିଲାତି ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । କ୍ରମେ ଦେଶୀ ଲୁଗାର କାରବାର କମିଯାଇ ବିଲାତି-ଲୁଗାର ବିଶେଷ ବ୍ୟବହାର ହେଲା । ଶେଷରେ ଦେଶୀଲୁଗାର କାରବାର ବିଶେଷ କମିଗଲା । କପାଚାଷ କ୍ରମଶଃ ବନ୍ଦ ହେଲା । ତାହା ସଙ୍ଗେ ସୂତାକଟା ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ ହେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ କୌଣସି ଗ୍ରାମରେ ପହୁଞ୍ଚି ଗୋଟିଏ ଅର୍ଟି ଖୋଜିଲେ ପାଇବା କଠିଣ । ପୂର୍ବପରି କପାଚାଷ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଗାର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ସମୟରେ ଆଦୌ କଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ବିଲାତି ଲୁଗା ଅଭାବରେ ଦେଶୀଲୁଗା-ଦ୍ୱାରା ଲୋକେ ସୁବିଧାରେ ଚଳି ପାରନ୍ତେ । ଚାଷୀମାନେ କପା ବିକ୍ରୟ କରି ଯଥେଷ୍ଟ ଆୟ କରି ପାରନ୍ତେ । ନିଃସହାୟ ବିଧବାମାନେ ସୂତା କାଟି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରି ପାରନ୍ତେ । ତନ୍ତିମାନେ ଲୁଗା ବୁଣି ସୁଖରେ ଜୀବନପାତ କରନ୍ତେ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ଲୁଗା ବିକ୍ରୟ କରି କିଛି କିଛି ଲାଭ କରି ପାରନ୍ତେ ।

ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବୟସ-ବୃଦ୍ଧି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜ୍ଞାନୋଦୟ ହୁଏ । ଜ୍ଞାନୋଦୟ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲଜ୍ଜା ଉପସ୍ଥିତ ହୁଏ । ଲଜ୍ଜା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ପାଇଁ ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଧ ହୁଏ । ଏହି ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣର ଉପାୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଜେ ନିଜେ କରି ନ ପାରି ବିଦେଶୀୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ଅନୁମାନ କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବୟସ ହୋଇଥିଲେହେଁ ଜ୍ଞାନୋଦୟ ବା ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ଶକ୍ତି ହୋଇ ନାହିଁ ।

ଅତଏବ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟ ଓ ଅବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ କପାଚାଷ ହେବାପକ୍ଷେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯତ୍ନବାନ୍ ହେବା ଉଚିତ । ସରକାର

ବାହାଦୁର କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉନ୍ନତି ସାଧନ ପାଇଁ ଅନେକ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା ଓ ଯତ୍ନ କରୁଅଛନ୍ତି ଓ ତହିଁପାଇଁ ଆମ୍ଭେମାନେ ବିଶେଷରୂପେ କୃତଜ୍ଞ ଅଛୁଁ କିନ୍ତୁ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଜେ ନିଜେ ଚେଷ୍ଟା ଓ ଯତ୍ନ ନ କରିବା ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଫଳଲାଭ ଅସମ୍ଭବ ।

ଆପଣମାନଙ୍କର ଆଉ ଅଧିକ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ବୋଧ କରୁ ନାହିଁ । ଏଥିଯୋଗୁଁ ଏହିଠାରେ କ୍ଷାନ୍ତ ହେଲି । ଆପଣମାନେ ଏତେ କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର କରି ଆଜି ଏଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ପୁନରାୟ ଅନ୍ତରର ସହିତ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ସବିନୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛି କି ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ବକ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଭକ୍ତି ଗ୍ରହଣକରି ସମସ୍ତ ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜନା କରିବା ହେବ ।

---

୬ । ସଭାପତି ନିର୍ବାଚନ ।

ତତ୍ପରେ ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ବି,ଏ, ମହୋଦୟ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତିର ସଭାପତି କର୍ତ୍ତୃକ ଅନୁରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଉତ୍କଳର ବ୍ୟାସକବି ବୃଦ୍ଧ ଫକୀରମୋହନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମତେ ମାତୃପୂଜାରେ ଅର୍ଘ୍ୟସ୍ୱରୂପ ବରଣ କଲେ ।

ସଭାପତି ମହାଶୟ, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ;

ଆପଣମାନେ ପ୍ରଥମତଃ ପୂଜ୍ୟପାଦ ଭାଇ (ମଧୁବାବୁ) ଙ୍କର ମାତୃପୂଜା ଶୁଣିଲେ ଏବଂ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସମିତିର ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ଶୁଣିଲେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଠାରେ ମାତୃପୂଜା କରିବାକୁ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଅଛୁଁ । ଏହା ସର୍ବଜ୍ଞ ସବୁ ଧର୍ମରେ ଅଛି ଯେ କୌଣସି ପୂଜା କରିବାକୁ ଗଲେ ଜଣେ ପୁରୋହିତ ଆବଶ୍ୟକ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଏହି ମାତୃପୂଜା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ପୁରୋହିତ ଦରକାର । ତେବେ ସେ ପୁରୋହିତ କିଏ ହେବ ଏବଂ ଏ ମାତୃପୂଜା କିପରି ହେବ, ତାହା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭାବିବାର କଥା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଜାତୀୟ କୀର୍ତ୍ତନରେ ଶୁଣିଲେ "ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ" ସମ୍ବନ୍ଧରେ—

"ଜାତି ପ୍ରେମବହ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରି ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଦିଅ ଆହୁତି,
'ସ୍ୱାର୍ଥ ମେଧ ଯଜ୍ଞ' ଗୁରୁଆଦେଶ ନାଚ ଛୁଟିକୁ ମିଶାଇ ଛୁଟି ।"

ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ମାତୃପୂଜା ବେଦୀରେ ସେହି "ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ" କରିବାକୁ ହେବ । ଭାଇମାନେ, ଆପଣମାନେ ମା'ଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ହୃଦୟରେ ବେଶ୍‌ରୂପେ ଅଙ୍କନ କରି ପାରି ଅଛନ୍ତି ସୁତରାଂ "ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ"ର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ବୁଝିପାରୁଥିବେ । ଅମ୍ଭେମାନେ ଯେଉଁ ଦିନ ଅଶ୍ୱମେଧଯଜ୍ଞ, ରାଜସୂୟ ଯଜ୍ଞ କରୁଥିଲୁ ସେଦିନ ନାହିଁ, ସେ କୃଷ୍ଣ ନାହିଁ, ସେ ମଥୁରା ନାହିଁ, ସେ ରାମ ନାହିଁ, ସେ ଅଯୋଧ୍ୟା ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗତି ମୁକ୍ତିର ଉପାୟ କେବଳ 'ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ' । ଏ ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଇହ ପରକାଳରେ ଗତି ମୁକ୍ତି ଅଛି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉପରେ ଧର୍ମ ଦେବତା, ତଳେ ବସୁମାତା ପ୍ରୀତ ହୋଇ

ପାରନ୍ତି ସୁତରାଂ ସେହି ମାତୃପୂଜା ସକାଶ, ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥମେଧଯଜ୍ଞ ସକାଶ ମୁଁ ଉତ୍କଳର ବ୍ୟାସ କବି ବୃଦ୍ଧ ଫକୀରମୋହନଙ୍କୁ ଅଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ ରୂପରେ ବରଣ କରୁଅଛି । ସେ କାହାରିଠାରେ ଅପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ସେନାପତି ଉପାଧିର ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି । ଏ ଉପାଧି ସେ ବୃଥା ଧାରଣ କରି ନାହାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବଙ୍ଗାଳୀମାନେ ନାନା ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ଉତ୍କଳରୁ ଓଡ଼ିଆଭାଷା ଲୋପ କରି ତତ୍ପରିବର୍ତ୍ତେ ବଙ୍ଗଭାଷା ପ୍ରଚଳନ କରିବାର ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ ସେତେବେଳେ ବ୍ୟାସ ଫକୀରମୋହନ ପ୍ରକୃତ ସେନାପତିରୂପେ ଠିଆ ହୋଇ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କଯୋଗୁଁ ଆଜି ଉତ୍କଳଭାଷା ରକ୍ଷାପାଇଛି । ସେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭାଷାର ସେନାପତି, ସାହିତ୍ୟର ସେନାପତି । ଯେ ଭାଷା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଜୀବନ ଢାଳି ଦେଇ ଅକାତର ପରିଶ୍ରମ କରିଅଛନ୍ତି, ଯେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାହିତ୍ୟର ଉନ୍ନତି କରୁଅଛନ୍ତି, 'ଭାଷାର ଲୋପ ନ ହେଉ' ଏଥିପାଇଁ ଯେ ସମଗ୍ର ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସଂଗ୍ରାମ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି, 'ଉତ୍କଳ ଭାରତର ଗୋଟିଏ ବିଶିଷ୍ଟ ଜାତିରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଉ' ଏହି କାମନା ହୃଦୟରେ ପୋଷଣ କରି ସେଥିପାଇଁ ସତତ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେହି ବ୍ୟାସକବି ଫକୀରମୋହନଙ୍କୁ ଏହି ଜାତୀୟ ଯଜ୍ଞର ପୁରୋହିତରୂପେ ବରଣ କରୁଅଛି । ପୁରୋହିତଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେପରି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଯାଇ ଥାଏ, ଅଜି ଅମ୍ଭେମାନେ ତାଙ୍କପ୍ରତି ସେହିପରି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବୁଁ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜଗତ୍‌ବଲ୍ଲଭ ଘୋଷ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କଲେ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ ମହୋଦୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ ।

ଅବଶେଷରେ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ ମହାଶୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ;—

ଭାଇମାନେ,

ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ସଭାର ଅଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ ଯେ କି ସମସ୍ତ ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରିଅଛି । ସେହି ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗକୁ ଆଦର୍ଶ ଜ୍ଞାନ କରି ତାଙ୍କୁ ସଭାର ଅଗ୍ରର୍ଯ୍ୟ ରୂପରେ ବରଣ କରାଯାଇ ପାରେ । ସ୍ୱାମୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ—ସେ ଜଣେ ଫକୀର ଥିଲେ, ମାତ୍ର ଆଜି ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଅନୁକରଣ କରି ଭାରତ ଧନ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ଫକୀରମୋହନ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥାନୀୟ ହେବେ ବୋଲି ତାଙ୍କ ପିତା ତାଙ୍କୁ ଯଥାର୍ଥରେ "ଫକୀର" ନାମ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଯେ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଶିକ୍ଷା ଦେଉଅଛନ୍ତି ସେହି ଲୋକ ଶିକ୍ଷକ ଫକୀରମୋହନଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସଭାପତି ପଦରେ ବରଣ କରୁଛୁ ।

ଉଲ୍ଲିଖିତ ବିଷୟଟି ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଉତ୍କଳର ବ୍ୟାସକବି ବୃଦ୍ଧ ଫକୀରମୋହନ ସଭାପତି ଆସନ ଅଳଂକୃତ କଲେ ।

୬। ବାଲେଶ୍ୱରର ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୁକୁନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ ଦାସ ଗତବର୍ଷର ବିବରଣୀ ପାଠକଲେ।

୭। ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସମ୍ପାଦକ ଯେଉଁମାନେ ମାତୃପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନ ପାରି ସହାନୁଭୂତିସୂଚକ ପତ୍ରମାନ ଲେଖିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ନାମୋଲ୍ଲେଖ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଅଂଶମାନ ପଢ଼ି ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ। ଉକ୍ତ ପତ୍ରପ୍ରେରକମାନଙ୍କ ନାମ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ପତ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ଏହି ପୁସ୍ତକର ଶେଷଭାଗରେ ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଦିଆ ଯାଇଅଛି।

ପତ୍ରପ୍ରେରକମାନଙ୍କର ନାମ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜା ବାହାଦୁର—ଢେଙ୍କାନାଳ
,, ମହାରାଜା ବାହାଦୁର—ଆଠଗଡ଼।
,, ରାଜାସାହେବ ମଞ୍ଜୁଷା।
,, ବିକ୍ରମଦେବ ବର୍ମା—ବିଶାଖାପଟ୍ଟନ।
,, ମହେଶ୍ୱରପ୍ରସାଦ ଦେଓ—ଲଞ୍ଜିଗଡ଼।
,, ରାଜାସାହେବ—ଆଠମଲ୍ଲିକ।
,, ରାଜାସାହେବ—ବଳରାମପୁର।
,, ଯୁବରାଜ ସାହେବ—କେଶ।
,, ରାୟ ବାହାଦୁର ଜମିଦାର—ବୁଢ଼ାସମ୍ବର।
ଶ୍ରୀମନ୍ ମହାରାଜା—ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପୁର।
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି—ଇଚ୍ଛାପୁର।
ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀମାଗୁଣି ମିଶ୍ର—ରାଜକବିରାଜ, ପୁରୀ।
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏମ୍, ଏସ୍, ଜେନା—"ମିହିର" ଏଡ଼ିଟର, କଣ୍ଟାଇ।
,, ଭଗୀରଥ ପଦ୍ୟାଳଙ୍କାର—"ଗଡ଼ଜାତବାସିନୀ" ସମ୍ପାଦକ।
,, ବୈଷ୍ଣବ କବିଚନ୍ଦ୍ର ରାଜଗୁରୁ—ବୃହତ୍‌ଖେମୁଣ୍ଡି।
,, ବାବୁ ଅନନ୍ତଶ୍ରୀ ମାଲିକଦାର—ଜୟନ୍ତପୁର, ଗଞ୍ଜାମ।
,, ଶ୍ରୀନାଥ ସାମନ୍ତ ଦେୱାନ୍—ଆଠଗଡ଼।
,, ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ତ୍ରିପାଠୀ କାବ୍ୟତୀର୍ଥ, ସମ୍ପାଦକ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ସ୍କୁଲ-କମିଟି, ଘୁଟିଆ, ମେଦିନୀପୁର।
,, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ—ଗୁଣ୍ଡିବସା।
,, ଗୋପୀନାଥ ରାଜଗୁରୁ—ଯୁବକ ସମିତି ସଭାପତି, ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଖେମୁଣ୍ଡି ଗଞ୍ଜାମ।
,, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ପଦ୍ୟାଳଙ୍କାର, ସମ୍ପାଦକ, ବିନାୟକ ପାଠାଗାର, ପୁଟିଗ୍ରାମ, ଧରାକୋଟ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦୈତାରି ପ୍ରସାଦ ଦାସ—ବାଲେଶ୍ୱର ।
,, ବାଙ୍କନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକ ଅଃ ଦେଓ୍ୱାନ—ଢେଙ୍କାନାଳ ।
,, କାଶୀନାଥ ମହାପାତ୍ର—ଗୃଣ୍ଡିବସା ।
,, ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର—ଏଡ଼ିସନେଲ ଟିଚର, ହାଇସ୍କୁଲ, ସୋନପୁର ।
,, ଭଗବାନ ସାମନ୍ତରା, ମଦନପୁର—ପୁରୀ ।
,, ଲୋକନାଥ ମଲ୍ଲିକ—ବଗଡ଼ ।
,, କାହ୍ନୁଚରଣ ସାମନ୍ତରା—ନାଥପୁର—କଟକ ।
,, ବନ୍ଧୁ ସେନାପତି—କବାଟବନ୍ଧ—ଢେଙ୍କାନାଳ ।
,, ନନ୍ଦକିଶୋର କାନନଗୋ—ଏବ୍ ଏଃ ସବଜଜ-ବିନକା-ସୋନପୁର ।
,, ହରିହର ମିଶ୍ର, ଶିକ୍ଷକ—ଅନୁଗୁଳ ।
,, ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ଦାସ, ଯାଆଁଳା—ପୁରୀ ।
,, ସୋମନାଥ ମହାନ୍ତି—ଇଚ୍ଛାପୁର ।
,, ଚତୁର୍ଭୁଜ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ—ଗଜପତିନଗର ।
,, ଚିନ୍ତାମଣି ପଟ୍ଟନାୟକ, ସିରସ୍ତାଦାର—ବଳରାମପୁର ।
,, କାଶିନାଥ ଲେଙ୍କା—ଫତେପୁର ।
,, ବାଲୁକେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ବରଗଡ଼—ସମ୍ବଲପୁର ।
ଶ୍ରୀମତୀ ଉମାସୁନ୍ଦରୀ ଦାସ, ମହିଳା ସମାଜର ସମ୍ପାଦିକା—ଶିବଦାସପୁର,
ପୋଃ ଯାଜପୁର । କଟକ
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚୈତନ୍ୟ ସାହୁ, ଜଃ ଏସ୍ ସ୍କୁଲ, ଜଗତପୁର
,, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ବର । ପ୍ର । କଳାମାଟିଆ
,, ବାମନଚରଣ ଦାସ ,, ,,
,, ପଙ୍କଜ ପ୍ରଧାନ ,, ,,
,, କଳ୍ପତରୁ ପାଢ଼ୀ ହିଞ୍ଜିଳିକାଟୁ ଗଞ୍ଜାମ
,, ଦୋଳଗୋବିନ୍ଦ ସମରସିଂହ ମହାପାତ୍ର—ମହନପୁର
,, ବିଶ୍ୱନାଥ କାନୁନଗୋ ପୁରୁଣା
,, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ପଣ୍ଡା ରମ୍ଭେଇ
,, ଜମ୍ବୁକୃଷ୍ଣବ୍ୟାଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ରମ୍ଭା
,, ହରିହର ସଦସ୍ୟ ଧୂଆଁଖୁଇ ଘୁମୁସର
,, ଯୋଗେଶ୍ୱର ଦାସ କୁମୁଡ଼ା ଜୟପୁର
,, ଲିଙ୍ଗରାଜ ପଟ୍ଟଯୋଷୀ ବାଣପୁର
,, କୃଷ୍ଣମୋହନ ପଣ୍ଡା ଅହଲ୍ୟାସ
,, ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଦେଓ୍ୱାନ ତିଗିରିଆ
,, ଶ୍ରୀ ୧୦୮ ଶଙ୍କର ରାମକୃଷ୍ଣାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ ସ୍ୱାମୀ, ଶଙ୍କରାନନ୍ଦମଠ—ପୁରୀ ।
,, ଲିଙ୍ଗରାଜ ଦୋରା—ଖୋରଧା ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପୀନାଥନନ୍ଦ ଶର୍ମା—ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ।
ଗଜପତିପୁର ଅନ୍ୟୁମାନର ଅନେକ ସଭ୍ୟ ।
,, ଗଉରକୃଷ୍ଣଦାସ ଶର୍ମା—ରାଜପୁରୋହିତ—ଅନୁଗୁଳ ।
,, ଭଗବାନ ମହାପାତ୍ର—ଜଗନ୍ନାଥପ୍ରସାଦ ।
,, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ—ଆନନ୍ଦପୁର, କେନ୍ଦୁଝର ।
,, ନୀଳମଣି ବିଦ୍ୟାରତ୍ନ—ସମ୍ପାଦକ—"ଉତ୍କଳମଧୁପ"—ବଡଖେମୁଣ୍ଡି ।
,, ପଞ୍ଚାନନପାଣି—ମୁକ୍ତିଆର—ପୁରୁଲିଆ ।
,, ଦୟାନିଧି ଗୌନ୍ତିଆ—ତୋଷଗାଁ ।
,, ଭାଗବତ ପଟ୍ଟନାୟକ—ହେ. ପଣ୍ଡିତ, ଝିମପୁର, ଉ; ପ୍ରା; ସ୍କୁଲ, ବାଣପୁର ।
,, ଗୋପାଳପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର—ରାମବାଗ—କଟକ ।
,, ପଣ୍ଡିତ ବିଶ୍ୱନାଥ ମହାପାତ୍ର—ସଂସ୍କୃତସ୍କୁଲ—ପୁରୀ ।
,, ତ୍ରୈଲୋକନାଥ ମହାପାତ୍ର—ବାଣପୁର ।
,, କମିଶନର ସାହେବ—ଓଡ଼ିଶାଡିଭିଜନ ।
,, ଜଜସାହେବ—କଟକ ।
,, ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ସାହେବ—କଟକ ।
,, ପ୍ରିନ୍ସିପାଲ ସାହେବ—ରେ; କଲେଜ—କଟକ ।
,, ଜମିଦାର ଯୋଗେନ୍ଦ୍ରନାଥ ବୋଷ—କଟକ ।
,, ସମ୍ପାଦକ—ଗଡ଼ଜାତବାସିନୀ—ତାଳଚେର ।
,, ପୂର୍ଣ୍ଣେନ୍ଦୁ ନାରାୟଣ ସିଂହ—ପୁରୁଲିଆ, ଖାଡ଼ଗାପେଟା ।
ମିଃ ବି: ଦାସ—ବମ୍ବେ ।
,, ଶାନ୍ତିଶେଖରେଶ୍ୱର ରାଏ, ଏମ୍,ଏ,—ସମ୍ପାଦକ—"ରତ୍ନାକର" ପୁରୀ ।
,, ବାବୁରାମ ଲାଲମୋହନ ମହାନ୍ତି—ଗଡପଡ଼ା; ରୁପସା ।
,, ଜୟମଙ୍ଗଳ ରଥ—ସମାଜମିତ୍ର ଅଫିସ—ଧରାକୋଟ ।
,, ମଧୁସୂଦନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ—ବରଂପୁର—ଗଞ୍ଜାମ ।
ମିଃ ଡାନିଏଲ ମହାନ୍ତି—ବରଂପୁର—ଗଞ୍ଜାମ ।
,, ରାଜାସାହେବ—ତାଳଚେର ।
,, ଦାଶରଥି ଶୂର ଦେଓ—ହିନ୍ଦୋଳ ।
,, ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ର—ପୁରୀ ।
,, କେ, ଭି, ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ରାଓ—କଳିଙ୍ଗାପଟ୍ଟମ ।

---

୮ । ସଭାପତିଙ୍କ ଅଭିଭାଷଣ ।

ନବାଗତ ସଭାପତି ସରହଂସ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣ ପାଠ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କହିଲେ;—

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ସମ୍ମିଳନୀର ସଭାପତି ହେବାକୁ ଅନୁରୁଦ୍ଧ ହୋଇଲି, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମନେ କଲି ମୋତେ—ଏହି ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ବୁଢ଼ାଟାକୁ କାହିଁକି ଟଣା ଓଟରା କଲେ ? ଏ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଅଧିକାର ; ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟରେ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ନାଉରୀ ଥରେ President (ସଭାପତି) ହୋଇଥିଲା ; କାରଣ ତାହା ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ରାଜ୍ୟ । ମୁଁ ମୋର ଅଭିଭାଷଣରେ ଯାହା ଲେଖିଛି, ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସଭାପତି କନିକାରାଜା ସାହେବ ସବୁ ଆଲୋଚନା କରିଅଛନ୍ତି ; ମୋର ଅଭିଭାଷଣ ପୁନରୁକ୍ତି ମାତ୍ର ।—

ଭାଇମାନେ !

୧ । ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ସଭାପତି ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ପାଇବାର ମୁଁ କେତେକ ଘଣ୍ଟା ପୂର୍ବେ ଜ୍ୱରରୋଗରୁ ଉଠି ବସିଥିଲି । ପ୍ରଥମରେ ସେପରି ଟେଲିଗ୍ରାମର ଅର୍ଥ ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । ସମ୍ମିଳନୀର ଆରମ୍ଭଠାରୁ ଗତବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ସିଂହାସନ ରାଜା, ମହାରାଜା ଏବଂ ମହା ମହା ବିଦ୍ୱାନ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶୋଭିତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା ଆଜି ହଠାତ୍ ସବୁ ବିଷୟରେ ଶକ୍ତିହୀନ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ରୋଗ ଭୋଗରେ ବିଚଳିତ ମତି ଗୋଟାଏ ଲୋକକୁ ଆହ୍ୱାନ କି ସକାଶେ ? ଟେଲିଗ୍ରାମରେ ମାନନୀୟ ଦାସ ମହାଶୟଙ୍କ ସ୍ୱାକ୍ଷର ଦେଖିଲି, ଅନ୍ୟଥା ମୋତେ କେହି ବିଦ୍ରୂପ କରୁଅଛି ବୋଲି ମନରେ କରିଥାନ୍ତି । ଯାହାହେଉ ମନରେ କଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ ପକ୍ଷରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କଣ ? ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଭାବିଲି ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଉତ୍କଳର ରାଜା, ମହାରାଜା କିମ୍ବା ଶିକ୍ଷିତ ଧନବନ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କର ନୁହେ । ରାଜା ମହାରାଜାଠାରୁ ଦୀନ ଦରିଦ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବଜାତୀୟ ସର୍ବଶ୍ରେଣୀୟ ଲୋକଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କାମନାରେ ଏହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ସୁତରାଂ ଉତ୍କଳବାସୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକର ଏଥିରେ ସମାନ ଅଧିକାର ଅଛି । ଏହି କଥା ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ବାରମ୍ବାର ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଉଅଛି । ମାତ୍ର ବାକ୍ୟଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଧିକଫଳ ଦାୟୀ ଅଟେ— ଏହା ପ୍ରମାଣ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ନିମ୍ନ ଶ୍ରେଣୀରୁ ବାହାର ଆସି ସଭାପତି ଆସନ ଅଧିକାର କରି ବସିବାକୁ ସାହସ କରଅଛି । ଉତ୍ତର-ଅମେରିକାର ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟରେ ଏକ ସମୟରେ ଜଣେ ନାଉରି ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜକୀୟ ପ୍ରଧାନ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ—ଯେହେତୁ ତାହା ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ରାଧୀନ ଥିଲା । ଭାଇମାନେ ! ଭାରତଭୂମି ପକ୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଷମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଉପସ୍ଥିତ । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଭାରତରେ କୌଣସି ଦୁର୍ଯୋଗ ଉପସ୍ଥିତ ନାହିଁ ସତ୍ୟ ମାତ୍ର ଭାରତର ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ବର୍ତ୍ତମାନ ଦାରୁଣ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ । ବିଲାତରେ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ର । ଭାରତବାସୀ ଅକାତ ମନରେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜକୀୟ ବିନା ଆହ୍ୱାନରେ ଧନ, ପ୍ରାଣ ଉତ୍ସର୍ଗ କରୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତବାସୀ ଯେ ରାଜରାଜେଶ୍ୱରଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ କାମନା କରୁଅଛନ୍ତି, ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଦୃଢ଼ରୂପେ ବୋଲିବାକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କାରଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ନିଜର ରାଜ୍ୟ ବା ଧନ ବିସ୍ତାର ନିମନ୍ତେ

ଲୋଭପରବଶ ହୋଇ ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି । ଅକାରଣ ବା ଅନ୍ୟାୟ ରୂପେ ଶତ୍ରୁ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ପ୍ରତିବେଶୀ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ରକ୍ଷା ଏବଂ ଜଗତରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ ନିମନ୍ତେ ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ଏହି ଧର୍ମଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଏଥିକୁ "ଯତୋଧର୍ମ ସ୍ତତୋଜୟଃ" । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଜୟ ନିଶ୍ଚିତ ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାରତବାସୀ ଆଶା, କାମନା ଏବଂ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛନ୍ତି । ରାଜରାଜେଶ୍ୱର ସମରରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଭାରତର ରାଜା, ମହାରାଜାଠାରୁ ଦୀନ ଦୁଃଖୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ବିବିଧ ପ୍ରକାରେ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି—ଏହା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ବିଷୟ ଅଟେ । ରାଜା ପ୍ରଜା ମଧ୍ୟରେ ନିତ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧ । ପ୍ରଜା ଚେର ଏବଂ ରାଜା ବୃକ୍ଷ ସ୍ୱରୂପ ଅଟନ୍ତି । ଝଞ୍ଜା ବାୟୁରେ ବୃକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଲେ ଚେର କମ୍ପିତ ବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଇତସ୍ତତଃ ହୋଇଯାଏ । ଦୟାମୟ ପ୍ରଭୁ ଏହି ମାରାତ୍ମକ ସମର ଶେଷ ଏବଂ ଜଗତରେ ଶାନ୍ତି ସ୍ଥାପନ କରନ୍ତୁ ।

ଦେଶ ମିଶ୍ରଣ ।

୧ । ଭାଇମାନେ ! ଆମ୍ଭେମାନେ ମାତୃଭୂମିର ମଙ୍ଗଳ ଏବଂ ଉନ୍ନତିକାମନାରେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଅଛୁଁ । ଉପସ୍ଥିତ ଦୁଃଖ ସୁଖ ବିଷୟରେ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରିବାର ମାନବଜାତିର ଧର୍ମ ଅଟେ । ଏହି ଆଲୋଚନା ଯୋଗେ ଦେଶର ଦୁର୍ଗତି ମୋଚନ ଏବଂ ମଙ୍ଗଳସାଧନର ଉପାୟ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥାଏ, ସମ୍ପ୍ରତି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କଣ ଆଲୋଚ୍ୟ ବିଷୟ ହୋଇପାରେ ? ଯେପରି ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଗୋଟିଏ ଦେବତା, ହାତରେ ଦୁଇଗୋଟି ବର ସ୍ୱରୂପ ଫଳ ଧରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବେ, ତାହାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ହସ୍ତରେ ଉତ୍କଳର ଦେଶମିଶ୍ରଣ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ହସ୍ତରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୁଖମୟ ଫଳ ଥିବ—ଦେବତା ପଚାରିବେ "ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର କେଉଁ ଫଳ ଲୋଡ଼ା ? " ଅବଶ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ଦେଶମିଶ୍ରଣ ଫଳ ନିମନ୍ତେ ହାତ ବଢ଼ାଇବେ । ସେଥିରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଯେହେତୁ ମାନବଜାତିର ସ୍ୱାଭାବିକ ଧର୍ମ ଅଗ୍ରେ କଷ୍ଟରୁ ବିମୁକ୍ତି, ତହିଁ ଉତ୍ତାରେ ସୁଖଭୋଗ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ । ଯେହେତୁ ରାଜକୀୟ ଶାସନସମ୍ପର୍କେ ଉତ୍କଳଭୂମି ଛିନ୍ନ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିବାରୁ ତତ୍କୁଫଳଜନିତ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଉତ୍କଳବାସୀ ଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି ସେଥିରେ ଅଣୁମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷା-ଜ୍ଞାନ-ସଭ୍ୟତା ଓ ମାତୃଭାଷାର ଗୌରବ ପ୍ରସାରଣ ବିଶେଷ ରୂପେ ବାଣିଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର କୌଣସି ବିଷୟରେ ଉନ୍ନତିଲାଭ କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଉତ୍କଳଭୂମି ଶାସନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେତୁ କି ଭାବରେ ଉନ୍ନତିର ଅନ୍ତରାୟ ଘଟୁଅଛି ତାହା ବିଶଦରୂପେ ବୁଝାଇବାକୁ ଗଲେ ବହୁତ ସମୟ ଆବଶ୍ୟକ, ଅନେକ ଶ୍ରୋତାଙ୍କର ଧୈର୍ଯ୍ୟଚ୍ୟୁତି ହେବାର ସମ୍ଭାବନା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ କାରଣ ଜାଣି ପ୍ରାଣରେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଅଛନ୍ତି । ଉତ୍କଳରେ ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବିଷୟର ଉନ୍ନତିର ଅନ୍ତରାୟ ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖ କଲି ମାନବ ଜାତିର ସୁଖ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ବର୍ଦ୍ଧନ ନିମନ୍ତେ

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ତେଜସ୍ୱୀ ବୃକ୍ଷର ଆଶ୍ରୟରେ ଗୋଟିଏ ସାନଗଛ ଥିଲେ କ୍ରମଶଃ ଉନ୍ନତି ଲାଭ ନ କରି ସଙ୍କୋଚିତ ହୋଇପଡ଼େ, ସେହିପରି ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡମାନ ଅନ୍ୟ ଶାସନାଧୀନରେ ଥିବାରୁ କ୍ରମଶଃ ଦୁର୍ବଳରୁ ଦୁର୍ବଳତର ହୋଇ ପଡ଼ୁଅଛି । ଶାରୀରିକ ଉନ୍ନତି ସମ୍ବନ୍ଧେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍କଳ ଜାତି କ୍ଷୀଣରୁ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇ ପଡ଼ୁଅଛନ୍ତି । ବିଲାତସ୍ଥ ସୁବିଖ୍ୟାତ ଚିକିତ୍ସକମାନେ ନାନାପ୍ରକାର ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଇ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଯେ ଯୌନ ନିର୍ବାଚନ ସମାଜ ଅପ୍ରଶସ୍ତ ଥିଲେ ମାନବଜାତିର ଭବିଷ୍ୟତ୍ ବଂଶଧରମାନେ କ୍ଷୀଣତର ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଉତ୍କଳର ଗୋଦାବରୀଠାରୁ କଂସାବତୀ କୂଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳୀୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ, କରଣ ଓ ଖଣ୍ଡାଏତ ପ୍ରଭୃତି ବିବିଧ ଜାତୀୟ ସମାଜର ବାସ । କିନ୍ତୁ ଉତ୍କଳ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାସନରେ ଥିବାରୁ ସେହିସବୁ ସମାଜ ମଧ୍ୟ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଖଣ୍ଡରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଅଛି । ଗଞ୍ଜାମୀ କରଣ, କଟକୀ କରଣ ବା ସମ୍ବଲପୁରୀ କରଣ ଏକଜାତୀୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବୈବାହିକ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପରସ୍ପର ହେତୁହେରୁ ଅତି ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ସୀମାମଧ୍ୟରେ ବୈବାହିକ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କ୍ଷେତ୍ର ଅପ୍ରଶସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି । ଉତ୍କଳବାସୀ ସମସ୍ତ କରଣ ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜାତି ହୋଇ ପାରନ୍ତେ । ଏହିପରି ଅବସ୍ଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତିର ଅଟେ ।

ଭାଇମାନେ ! ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇ ନାହିଁ, ଏହାର ଉନ୍ନତିର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ବିଡ଼ମ୍ବନା ମାତ୍ର—ଏହା ଆପଣମାନେ ଜାଣି ପାରୁଅଛନ୍ତି । ସମ୍ମିଳନୀ ଆରମ୍ଭଠାରୁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୋଦୁଃଖ ସହିତ ଏହି ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିବେ ଏହା ନିଶ୍ଚୟ ଅଟେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ରାଜସରକାରଙ୍କୁ ପୁନଃ ପୁନଃ ଆବେଦନ କରି ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଅଛୁ ସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ନିବୃତ୍ତ ହେବୁ ନାହିଁ । କୋଟିସଂଖ୍ୟକ ଦୁର୍ବଳ ଉତ୍କଳସନ୍ତାନର ଆକୁଳ ରବ କେତେବେଳେ ହେଲେ ଅନ୍ତରେ ରାଜାଧିରାଜଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର ହେବ ।

ବସ୍ତ୍ର ।

୭ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସାଂସାରିକ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସବୁ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଜନ, ସେଥିମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ନ, ବସ୍ତ୍ର ଓ ଲବଣ ଏହି ତିନିଗୋଟି ପ୍ରଧାନ । ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ଅଭାବ କିମ୍ବା ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ହେତୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ହେଲେ ସଂସାର ଚଳାଇରେ ମାତ୍ର ଏ ତିନିରୁ ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ହେଲେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସଂସାର ଯାତ୍ରା ନିର୍ବାହ ନିତାନ୍ତ ଦୁର୍ଘଟ ହୋଇପଡ଼ିବ । ବର୍ତ୍ତମାନରେ ମାରାତ୍ମକ ସମର ହେତୁ ବସ୍ତ୍ର ଓ ଲବଣ ଦୁଇଗୋଟି ପଦାର୍ଥ ନିତାନ୍ତ ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଅଛି । ବସ୍ତ୍ରର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ହେତୁ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ, ଓ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତିଶ୍ରେଣୀ ଏମାନେ ଦାରୁଣ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରୁଅଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ବସ୍ତ୍ରର ଅବସ୍ଥା ଯେ ପ୍ରକାର ଦେଖାଯାଉଅଛି, ତାହା ଏ ଉତ୍ତାରେ ନିତାନ୍ତ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇପଡ଼ିବ । ସୁତରାଂ ଲୋକସାଧାରଣ ଯେ କ

ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିବେ ତାହା ସହଜରେ ଅନୁମିତ ହୋଇପାରେ । ବିଲାତି ବସ୍ତ୍ରର ଚାକଚକ୍ୟ ଏବଂ ସୁଲଭତା ହେତୁ ଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ର ଉତ୍ପନ୍ନ ଏକପ୍ରକାର ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଗଲାଣି । ଯାହାହେଉ ଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ରର ଉତ୍ପନ୍ନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ୍ଭେମାନେ ଜାଗ୍ରତ ନ ହେଲେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାର ସୀମା ରହିବନାହିଁ । ଦଶବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ନେତ୍ରରେ ଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ବୁଝିଥିଲେ । ସମ୍ମିଳନୀର Managing Committee ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ ଯେ ଅନ୍ତତଃ ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଦେଶୀୟ 'ପଖାଳକସା' ପିନ୍ଧିବୁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମାନନୀୟ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ମହୋଦୟ ଠକଠକ ଓ ତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଚଳନ ଏବଂ ଅନେକ ତନ୍ତୀଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଅନେକ 'ପଖାଳକସା' ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ଆମ୍ଭେମାନେ ବିଦେଶୀ ଲୁଗାର ଚାକଚକ୍ୟରେ ଭୁଲିଯାଇଅଛୁଁ । ପୁଣି ତଥାକଥିତ ସଭ୍ୟତା ବୃଦ୍ଧି ସହିତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବିଳାସିତା ବଢ଼ିଯାଇଅଛି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅର୍ଥର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣତାବସ୍ଥା ବିଷୟ ନ ଭାବି ନୂଆ ନୂଆ ଫେସନର ନାନାପ୍ରକାର ଲୁଗା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେଉଅଛୁଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦେଶୀ ମୋଟାଲୁଗା ରୁଚିବ କିପରି ? ମାନନୀୟ ମଧୁସୂଦନ ବାବୁ ବିବିଧପ୍ରକାର ବାହୁଲ୍ୟ କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଡୁବି ରହି ମଧ ଦେଶର ମଙ୍ଗଳସାଧନ ନିମନ୍ତେ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାରେ ମଧ ଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ରର ପ୍ରଚଳନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆପଣାର ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ସମୟ ନଷ୍ଟ କରି ଯେପରି ଲାଗିଯାଇଥିଲେ, ଦେଶର ଅନ୍ୟ କ୍ଷମତାଶାଳୀ ଲୋକସାଧାରଣ ସେହିପରି ଲାଗିଯାଇଥିଲେ ଆଜ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ବସ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧେ ଭାବିବାକୁ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଦେଶୀୟ ବସ୍ତ୍ର ଯେପରି ସୁଲଭ ସେହିପରି ବହୁନ୍ତ ଅଟେ, ସେହି ବସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ଯୋଗୁଁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥରୁ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ବ୍ୟୟ କେତେକ ସଙ୍କୋଚ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତା । ସେ ବିଷୟ ଭାବିବାପାଇଁ କିଛିମାତ୍ର ଚେଷ୍ଟା କରିନାହୁଁ । ସେଥିର କର୍ମଫଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୋଗ କରୁଅଛୁଁ ଏବଂ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ନିଜ ନିଜ ବିଷୟ ଛାଡ଼ି ଦେଶବିଷୟ ମଧ ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଦେଶପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କଲେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଁ ଯେ ଏହି ଦେଶରୁ ତୁଳା ଏବଂ ଝୋଟ ଯାଇ ବିଲାତରୁ ଲୁଗା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ଆମ୍ଭେମାନେ ତୁଳା ବିକି ବିଲାତିଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଅଛୁଁ । ଏହି ସୂତ୍ରେ ଜାହାଜ ଅଧିକାରୀ ବିଦେଶୀ ତନ୍ତ୍ର କୋମ୍ପାନୀ ମହାଜନମାନଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରତିବର୍ଷ କେତେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଦେଉଅଛୁଁ । ପୁଣି ଦେଶର ସହସ୍ର ସହସ୍ର ତନ୍ତୁଜୀବିଶ୍ରେଣୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ବଂଶ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଗଲାଣି । ଏହା ମୋର କଳ୍ପନାର ବିଷୟ ନୁହେଁ, ଅନୁଭବ ବିଷୟ ଅଟେ । ମୋ ଘର ସମୀପରେ ମାକଳପୁର ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମ ଅଛି । ମୁଁ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ଦେଖିଥିଲି ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ଶତାବଧି ତନ୍ତ୍ରଘର ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ଘରର [illegible]ଲୋକମାନେ ସୁନା ରୁପା ଅଳଙ୍କାରରେ ଭୂଷିତ ଥିଲେ । ଗ୍ରାମରେ ଅନେକ ତନ୍ତ୍ର ମହାଜନ ମଧ ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଗ୍ରାମ କ୍ରମଶଃ ପଡ଼ିଆ ପଡ଼ିଲାଣି ।

ଯେଉଁ ୧୦ । ୨୦ ଘର ତନ୍ତି ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ଘରର ସ୍ଥଳରେ ଲୁଣ୍ଠା ନାହିଁ ଏବଂ ଘର ଭଙ୍ଗା, ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଉପାସୀ, ଯେହେତୁ ତନ୍ତୁଜାତ ବୋଝଧରି କାମ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ଏବଂ ଲୁଙ୍ଗସ୍ଥାର ହେଲୁ ମଧ ହଳ ଧରିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଜାତି ଯାଏ । ମୁଁ ଯେଉଁ ତନ୍ତୁଗ୍ରାମ କଥା କହୁଛି ସେମାନେ 'ପୋଷାକି' ଲୁଗା ବୁଣା ତନ୍ତି ଅଟନ୍ତି । ବଙ୍ଗଦେଶ, ସିମଳା, ଶାନ୍ତିପୁରି ଲୁଗାଠାରୁ ମଧ ଦଶ ପନର ଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଯୋଡ଼ା ଲୁଗା ବୁଣା କେତେ ଘର ତନ୍ତି ବୁଣୁଥିଲେ ।

ଗତବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ସେହିପରି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଲୁଗାବୁଣା ଗୋଟିଏ ତନ୍ତି ସଙ୍ଗରେ ବାଟରେ ଦେଖା ହୋଇଥିଲା । ତାହା କାଖରେ ଯୋଡ଼ାଏ ଲୁଗା ବନ୍ଧାଥିଲା । ସେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ କହିଲା "ବାବୁ, ଏହି ମୋର ଶେଷ ଲୁଗା ବୁଣା ; ଏ ଗ୍ରାମରେ ଏ ଲୁଗା ବୁଣିବା ଭଳି ପାଇଅ ତିଆରିକରିବାପାଇଁ କାରିଗର ମଧ ନାହାନ୍ତି ।" ଭାଇମାନେ ! ଲୁଗାକଣା ହଇରାଣରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ଓ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମାଜରୁ ତଥାକଥିତ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀ ଅତି ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ତନ୍ତୁବଂଶକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଏବଂ ଲୁଗାକଣା ସୂତ୍ରରେ ଦେଶର ବିପୁଳ ସମ୍ପତ୍ତି ଦେଶରୁ ବାହାର କରି ନ ଦେବା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଉଚିତ କି ନାହିଁ ଥରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଥମ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅତି ନିକୃଷ୍ଟରେ 'ପଖାଳିକରି' ଶିଖିବାର ଉଚିତ କି ନାହିଁ, ଥରେମାତ୍ର ବିଚାର କରି ଦେଖନ୍ତୁ । ଅମ୍ଭେମାନେ ଆଶାକରୁଁ କେହି କେହି ମହାତ୍ମା ଲୋକ ସମ୍ମିଳନୀରୁ ସ୍ୱଗୃହକୁ ବାହୁଡ଼ି ଯାଇ କେବଳ ନିଜେ 'ପଖାଳକରି' ପନ୍ଧିବେ ତାହା ନୁହେଁ, ଗ୍ରାମସ୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କୁ 'ପଖାଳକରି' ଶିଖାଇବାର ଉପକାରିତା ବୁଝାଇ ଦେବେ । ଦେଶୀୟ ଲୁଗା ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ଗଲେ ପୂର୍ବେ ଯେପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ କୃଷକର ତୁଳା କ୍ଷେତ ଥିଲା ସେହିପରି ପୁନର୍ବାର କପା ଫସଲ ତିଆର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଅଭ୍ରକପକ୍ଷରେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଦେଖିଅଛୁଁ ବାଡ଼ ପାଖରେ ଲୋକଙ୍କ ବାଡ଼ିରେ ଏକପ୍ରକାର ବଡ଼ ବଡ଼ କପାଗଛ ହୁଏ । ୫ । ୬ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବନା ଯତ୍ନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗଛରୁ ଦୁଇସେର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁଳା ଅଦାୟ ହୁଏ । ସେପରି କପାଗଛ ୨୦।୩୦ ଟା ବାଡ଼ରେ ଲଗାଇଦେଲେ ବର୍ଷରେ ମହଣେ ତୁଳା ପାଇପାରିବେ ।

ଲବଣ ।

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଅନ୍ୟତମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବସ୍ତୁ ଲବଣ ଅଟେ । ଉତ୍କଳରୁ ଲବଣପୋକ୍ତାନ ଉଠିଯିବାରୁ ବିଦେଶୀୟ ଲବଣ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅବଲମ୍ବନ ଥିଲା । ସମରହେତୁ ତାହାର ଆମଦାନି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଅଛି । କେବେ ପୁଣି ଆସିବ ତାହାର ସ୍ଥିରତା ନାହିଁ । ଉତ୍କଳର ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅବସ୍ଥା ମୁଁ କିଛି ଜାଣେ । ଅନେକ ଦରିଦ୍ର ଲୋକଙ୍କର ଆହାର ସମୟରେ ଲବଣ ମାଡ଼—ତରକାରୀର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରେ । ତୁଳନାରେ ବଙ୍ଗଦେଶଠାରୁ ଲବଣର ଦର ବହୁତ ସୁଲଭ ଅର୍ଥାତ୍ ସେରକୁ ଛଅପଇସା ମୂଲ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଦରିଦ୍ର ଉତ୍କଳପକ୍ଷରେ ଏହା ନିତାନ୍ତ

ଅନ୍ତର୍ହିତ ଅଛି । ପୂର୍ବେ ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଲବଣ ପୋକ୍ତାନ ହେଉଥିଲା । ବିଦେଶର ଖବର ବାଦ୍ ପ୍ରାୟ ଅଠଲକ୍ଷ ମହଣ ଲୁଣ ବଙ୍ଗଦେଶରେ ବ୍ୟବହାରପାଇଁ କଲିକତା ଯାଉଥିଲା । ପ୍ରାୟ ୫୦।୬୦ ବର୍ଷ ହେଲା ପୋକ୍ତାନ ଉଠି ଯାଇଅଛି । ଏହି ଲୁଣ ଉଠିଯିବା ସହିତ ବାଲେଶ୍ୱରର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚାଲିଯାଇଅଛନ୍ତି । ବଙ୍ଗଦେଶକୁ ଲୁଣ ବହି ନେଇଯିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଶତ ଜାହାଜ ନିଯୁକ୍ତ ଥିଲା । ମୁଁ ନିଜେ ଦେଖିଅଛି ତିନି ଚାରି ହଜାରଟଙ୍କା ମୂଲ୍ୟର ଜାହାଜସବୁ ଦୁଇ ତିନିଶତଟଙ୍କାରେ ଜାଳେଣି କାଠରୂପେ ବିକ୍ରୀତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ମହାଜନମାନଙ୍କ ହାତରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ନ ଥିବାରୁ ସମୁଦ୍ରଗାମୀ ଜାହାଜ ସମସ୍ତ ନଷ୍ଟହେବାରୁ ବାଲେଶ୍ୱରର ମହାଜନମାନେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଯାଇଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବଡ଼ ବଡ଼ କୋଠାଘରର କାନ୍ଥଡ଼ାସବୁ ପୂର୍ବଗୌରବର ପରିଚୟ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ରହିଅଛନ୍ତି । ପୁଣି ଏହି ଲୁଣପୋକ୍ତାନରେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ମଳଙ୍ଗି ଅର୍ଥାତ୍ ଲୁଣ ମାରିବା ଲୋକ ଥିଲେ । ପୁଣି ତାହାର ତଦାରଖ ଓ ମରାମତି ନିମନ୍ତେ ବଢ଼େଇ, କମାର ସହସ୍ରାବଧି ନିଯୁକ୍ତ ଥିଲେ । ମଫସଲର ଗୁଡ଼ିପାଇକଠାରୁ ସଦରର ଦାରୋଗା ଦେବାନ ଓ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସଲ୍ଟ ଏଜେଣ୍ଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶତ ଶତ ଅମଲା ନିଯୁକ୍ତ ଥିଲେ । ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସୁଥିବା ସୁତରାଂ ଅନ୍ୟ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନ ଜାଣିଥିବାହେତୁ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକର ବଂଶ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଦେଶର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଲୁଣପୋକ୍ତାନ ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ଦେଲେ କେବଳ ଯେ ପ୍ରଜାମାନେ ରକ୍ଷା ପାଇଯାନ୍ତେ ତାହା ନୁହେଁ, ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ବିଶେଷ ଲାଭ ହୁଅନ୍ତା । ଅବଶ୍ୟ ମୋତେ ଅନ୍ୟ ଦେଶର ଲୁଣ ଆମଦାନି ବିଷୟ ଜଣାନାହିଁ । ମାତ୍ର ବାଲେଶ୍ୱରର ପୂର୍ବାଞ୍ଚଳ ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଲବଣ ଉତ୍ପନ୍ନ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ମୋତେ ଜଣାଅଛି । ଲବଣ ପୋକ୍ତାନ କରିବା କିଛି ଗୁରୁତର ବିଷୟ ନୁହେ । ସେଥିପାଇଁ ମୂଳଧନ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ । ପ୍ରଜାମାନେ ଲୁଣ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ଖାଆନ୍ତୁ, ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଦୟାମୟ ପରମେଶ୍ୱର ଯେମନ୍ତ ଲୁଣ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବାର ସହଜ ଉପାୟ କରି ଦେଇଅଛନ୍ତି, ସମୁଦ୍ରୋପକୂଳ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ଅନେକ ନୁଆଁଣ ଭୂମି ଅଛି । ଦ୍ୱାଦଶୀ ତିଥିଠାରୁ ପଞ୍ଚମୀ ତିଥିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହିସବୁ ଖାଲରେ ଉଠିଆ ଜୁଆରର ପାଣି ପ୍ରବେଶ କରେ । ପଞ୍ଚମୀଠାରୁ ଦ୍ୱାଦଶୀପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହିସବୁ ଜଳ ଅର୍ଥାତ୍ ନିମ୍ନଭୂମି ଶୁଷ୍କ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ସେହି ସମୟରେ ଉକ୍ତ ଭୂମିରୁ ୨।୩ ଅଙ୍ଗୁଳି ବହଳରେ ମାଟି ଚାଞ୍ଛିଆଣି ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ପାଣି ଓ ମାଟି ଘୋଳାଇ ରଖିଲେ ମାଟିସବୁ ତଳକୁ ବସିଯାଏ, ନିର୍ମଳ ପାଣି ଉପରେ ରହେ । ସେହି ପାଣି ଚୁଲିରେ ବସାଇ ଜାଳ ଦେଲେ ଲୁଣ ବସିଯାଏ । ସେହି ଲୁଣ ଅତି ଶୁଭ୍ର ଏବଂ ତାହାକୁ 'ପଙ୍ଗାଲୁଣ' କହନ୍ତି । ସେହି ଲୁଣ ମାରିବା ନିମନ୍ତେ କାଠଜାଳ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ । ସେହି ନିମ୍ନ ଭୂମିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ତିନି ଚାରିହାତ ଲମ୍ବ ଏକପ୍ରକାର ଘାସ

ଡାକ ହୁଏ । ଲୁଣ ମାରିବା ସକାଶ ତ୍ରିସନ୍ଧ୍ୟା ଘାସ-ଜାଳ ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ । ସେହି ଘାସ ବିନା ଅନ୍ୟ ତୃଣ ବା ବୃକ୍ଷ ଜାତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଲୁଣ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେମନ୍ତ ସେ ଭୂମି ସୃଷ୍ଟି କରିଅଛନ୍ତି । ଲୁଣ ଗୋଲ୍ଲାନ ଉଠିଯିବାରୁ କେବଳ ଗୋଲ୍ଲାନ ଅର୍ଥାତ୍ ବେତନ ଲାଗିଲ ଦରିଦ୍ର ପ୍ରଜା ତାହା ପରିବାର ପଞ୍ଚଅଙ୍ଗ ମାଟିମେଞ୍ଚାଏ ଲୁଣି ଲଇଅଣି ଖାଇଦେବ, ତାହା ନିବାରଣ ନିମନ୍ତେ ସରକାର ବାହାଦୁର ପୋଲିସ ପ୍ରହରୀ ନିଯୁକ୍ତ କରିଅଛନ୍ତି । ସମୁଦ୍ର ଉପକୂଳବାସୀ ପ୍ରଜାମାନେ ନିତାନ୍ତ ଦରିଦ୍ର । ଘଟସଟର ସେମାନଙ୍କ ହାତରେ ପଇସା ଆସେ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେମାନଙ୍କର ଘରଠାରୁ ଲୁଣ ଦୋକାନ ବା ହାଟ ହୁଲ ଚାର କୋଶ ଦୂର । ବର୍ଷାକାଳରେ ଘରୁ ବାହାରି ଦୋକାନକୁ ଯିବା ଚଳହଣ୍ଟ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ କି କଷ୍ଟସାଧ ତାହା ଅନୁଭବ ବିନା ଅନ୍ୟକୁ ବୁଝାଇଦେବା କଠିନ ବିଷୟ ଅଟେ । ସେହି ସମୟରେ ଦୁଇ ଲେଖି, ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଓଳ ପଞ୍ଚଅଙ୍ଗ ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ମାଟି ଆଣି ଖାଇଦେଇ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଶତ ଶତ ଲୋକ ଜେଲଖାନାରେ କଷ୍ଟ ଭୋଗ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ଭେମାନେ ଯେପରି ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ସେହିପରି ଆଦେଶ କଲେ କେବଳ ଲୁଣ ମାରିବା ନିମନ୍ତେ ପୋଲିସ ପ୍ରହରୀ ରଖିବାଦ୍ୱାରା ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ଉପକୂଳବାସିଙ୍କୁ ଆପଣା ଆପଣା ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଲବଣ ଗୋଲ୍ଲାନ କରିବାକୁ ଅଧିକାର ଦିଆଯାଉ । ତାହାହେଲେ ଚୋରାଲୁଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଅବଶ୍ୟ ସେହି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଆପଣା ଆପଣା ଗୋଲ୍ଲାନ ଲୁଣ ନେଇ ସ୍ଥାନାନ୍ତରରେ ବିକ୍ରୟ କରିବାର ଅଧିକାର ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ପୂର୍ବ ଭାରତର ମୈମନସିଂ ଏବଂ ଆଉ କେତେ ଜିଲ୍ଲାରେ ବିନା କରରେ ଏହିପ୍ରକାର ଲୁଣଗୋଲ୍ଲାନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଏହା ଅମ୍ଭେମାନେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରିକାରେ ପାଠ କରିଅଛୁଁ ।

ମାତୃଭାଷା ।

୪ । ମାତୃଭାଷାର ଉନ୍ନତି ଚେଷ୍ଟା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଠାରୁ ଯେ ମାନବଜାତି ଏତେଦୂର ଶ୍ରେଷ୍ଠତା ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ଭାଷାହିଁ ସେଥିର ମୂଳ କାରଣ ଅଟେ । ଦେଶୀୟ ଜଳବାୟୁ, ଭୂମିର ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେକ ପ୍ରାକୃତିକ ନିୟମର ପାର୍ଥକ୍ୟାନୁସାରେ ଏହି ପୃଥିବୀମଧ୍ୟରେ ବିବିଧ ପ୍ରକାର ଲୋକ ସୃଷ୍ଟ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ଅମ୍ଭେମାନେ ଲୋକମାନଙ୍କର ଆକୃତି, ପ୍ରକୃତି ଦେଖି, କିଏ କେଉଁ ଦେଶର ଲୋକ ତାହା ସହଜରେ ଚିହ୍ନିବାକୁ ପାରୁଁ । ସେମାନଙ୍କ ଶରୀର ଗଠନ ପ୍ରକୃତି ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତଙ୍କପାଇଁ ପୃଥକ୍‌ରୂପେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭାଷା ନିରୂପିତ ଅଛି, ଏହା ସ୍ୱଭାବ ସିଦ୍ଧ ଅଟେ । ମାନବଶିଶୁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଜନନୀ କୋଳରେ ଶୋଇ ଯେଉଁ ଭାଷା ଶୁଣିବାକୁ ପାଏ, ଏଥିପାଇଁ ଏହାର ନାମ 'ମାତୃଭାଷା' । ଦେଶ ଭେଦରେ ମାତୃଭାଷା ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଥିବାରୁ ଦେଶବାସିମାନଙ୍କର ବାକ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ର ସେହିପରି ଗଠିତ ହୋଇଅଛି । ସୁତରାଂ ଅନ୍ୟ ଦେଶଭାଷା ଅନୁକରଣ କରିବା ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଗ୍ରୀସ ଓ ଇଟାଲିଦେଶୀୟ ଲୋକମାନେ 'ହ', ଇଂଲଣ୍ଡ ଫ୍ରାନ୍ସ ଓ ଜର୍ମାନୀର ଲୋକମାନେ

'ହ୍ନ' ଅକ୍ଷର ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟ ପ୍ରତିବାସୀ ବଙ୍ଗାଳିମାନେ 'ଳ' ଓ 'ଣ' ଉଚ୍ଚାରଣ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଚୀନ, ଯାପାନ ଓ ଫରାସିମାନଙ୍କ ଭାଷା ସାନୁନାସିକ । ପାରସ୍ୟ କାବୁଲ ଓ ଆରବଦେଶୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ 'ସ' ଅକ୍ଷର ଅଭାବ । ଏଥିରୁ ଆମ୍ଭେ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝୁଅଛୁଁ ଯେ 'ସ' ଅକ୍ଷର ସ୍ପଷ୍ଟ ଉଚ୍ଚାରଣ ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ବାକ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ସୃଷ୍ଟ ହୋଇନାହିଁ । ଆମ୍ଭେମାନେ ପୂର୍ବେ କହିଅଛୁଁ ଭାଷା ହିଁ ମାନବଜାତିର ଜ୍ଞାନ, ସଭ୍ୟତା ଓ ଉନ୍ନତିର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ଅଟେ । ଏହାହିଁ ଯଥାର୍ଥ କଥନ । ଏକଦେଶର ଭାଷା ନେଇ ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜାତି ଉନ୍ନତି ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ଏଥିର ପ୍ରମାଣ କଦାଚିତ୍ ମିଳେ । ଅବଶ୍ୟ ଲୋକବିଶେଷ ଭିନ୍ନ ଦେଶୀୟ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନ କରି ଉନ୍ନତି ଲାଭ କରିଅଛନ୍ତି ଏହା ସର୍ବତ୍ର ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେହି ଜ୍ଞାନ ସେହି ଲୋକଠାରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିବାର ଦେଖାଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସେଥିପାଇଁ ଦେଶସ୍ଥ ଜାତିସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନୀ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମ୍ଭେମାନେ ପୂର୍ବେ କହିଅଛୁଁ ମାନବଜାତିର ସଭ୍ୟତା ବୃଦ୍ଧି କାରଣ ଏକମାତ୍ର ଭାଷା ଅଟେ । ବିଶେଷତଃ ମାତୃଭାଷା ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଯେତେ ଉନ୍ନତ ଏବଂ ବିସ୍ତୃତ ସେ ସେ ଦେଶର ଲୋକେ ସେହି ଅନୁସାରେ ଜ୍ଞାନୀ ଏବଂ ଉନ୍ନତ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବନ୍ୟ ପ୍ରତିବାସୀ ସାନ୍ତାଳ ଭୂମିଜ ପ୍ରଭୃତି ଜାତିଠାରୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେ ଉନ୍ନତ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାହାର କାରଣ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଭାଷା ଉନ୍ନତ । ଏହି ଭାଷା ଉନ୍ନତାବନତ ଅବସ୍ଥାନୁପାତରେ ଇଂରେଜ, ଜର୍ମାନ ପ୍ରଭୃତି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜାତି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କଠାରୁ ସଭ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନୀ, ଏହା ଆମ୍ଭେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ଦେଖୁଅଛୁଁ । ସେହିକାରଣରୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜାତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କଠାରେ ସମ୍ମାନିତ ଏବଂ ପୂଜ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରକୃତରେ ମାତୃଭାଷା ସହାୟତା ବିନା ଜାତି ସାଧାରଣ ମଧ୍ୟରେ ଜ୍ଞାନ ହେବା ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେ । ଭିନ୍ନ ଭାଷା ସମ୍ଭନ୍ଧେ ଜ୍ଞାନ ଜାତିମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ଜଳ ଉପରେ ଘୃତ ବିନ୍ଦୁ ପତନ ପରି ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଜ୍ଞାନଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଲୋକ ଜ୍ଞାନଲାଭ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମାତୃଭାଷାରେ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଜ୍ଞାନ ବିସ୍ତାର ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ ଜଳ ଉପରେ ତୈଳବିନ୍ଦୁ ସମାନ ଅଟେ । ଯେହେତୁ ସେପ୍ରକାର ଜ୍ଞାନଠାରୁ ପାର୍ଶ୍ୱବର୍ତ୍ତୀ ଲୋକମାନେ ଜ୍ଞାନ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୁଅନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାର ଅନେକ ବିଭାଗ ଅଛି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ କୃଷି, ଶିଳ୍ପ, କାବ୍ୟ ସାହିତ୍ୟାଦି ଲଳିତ ବିଦ୍ୟା ଦେଶୀୟ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ ସେହି ସବୁ ବ୍ୟବସାୟୀମାନଙ୍କୁ ବିଦେଶୀ ଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷା ଦାନ କରିବା ସହଜସାଧ୍ୟ ନୁହେ ଏବଂ ଅନେକ ସ୍ଥଳରେ ଅସାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାର କରାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ଜନନୀମାନଙ୍କୁ ସୁଶିକ୍ଷିତା କରାଇବା ଉଚିତ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଦେଶୀୟ କନ୍ୟାଗଣ ୮।୯ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ଅତ୍ୟଳ୍ପ ସମୟରେ ସୁଶିକ୍ଷିତା ହେବା ଅସମ୍ଭବ । ପିତା ଏବଂ ଅଭିଭାବକମାନେ ପୁତ୍ରମାନଙ୍କ ସକାଶେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ

କିଣିବାପାଇଁ ଯେତେ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରନ୍ତି, କନ୍ୟାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତାହା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ବିବେଚନାରେ କନ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ଉପଯୁକ୍ତ ପୁସ୍ତକ ସେମାନଙ୍କୁ କିଣି ଦିଆଯାଉ । କିମ୍ବା ଗ୍ରାମସ୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କ ଦତ୍ତ ଚାନ୍ଦାରେ ପୁସ୍ତକ କିଣାଯାଇ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁସ୍ତକାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଉ । ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ପୁସ୍ତକ ନେଇ ଆପଣା ଆପଣା ଘରେ ପଢ଼ିବାକୁ ସକ୍ଷମା ହେବେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରସ୍ତାବ—ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ କଣ୍ଟତ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷିତା ସ୍ତ୍ରୀବିଶେଷଙ୍କୁ ମାସିକ କିଛି କିଛି ବୃତ୍ତି ଦିଆଯାଉ । ସେ ଘରେ ଘରେ ବୁଲି କିମ୍ବା ଏକସ୍ଥାନରେ କେତେଗୋଟି ବଧୂ ବା କନ୍ୟାଙ୍କୁ ବସାଇ ପ୍ରତିଦିନ ସାୟାହ୍ନ ସମୟରେ ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତ ଓ ଭାଗବତ ପ୍ରଭୃତି ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ାଇ ଶୁଣାଇବେ । ଏହିପରି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଦିନ ଆଲୋଚନା ଯୋଗେ ପୁସ୍ତକ ପାଠ ବିଷୟରେ କନ୍ୟାମାନେ ଅଭ୍ୟସ୍ତା ହୋଇଯିବେ ।

"ଓଡ଼ିଆ"

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଇଂରାଜୀ ଜାତି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କରି ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗମାନ ତାହାଙ୍କୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଜଣାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ସଚରାଚର ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଘଟଣାମାନ ରାଜପୁରୁଷଙ୍କୁ ଜଣାଇବାକୁ ହେଲେ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକାର ସହାୟତା ଆବଶ୍ୟକ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କଥାର ଯଥାର୍ଥ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛାକରୁଁ । କେତେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ବଙ୍ଗଦେଶ ଶାସନ ସମ୍ପର୍କେ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହେବାରୁ ଦେଶସ୍ଥ ଇଂରାଜୀ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରିକାମାନ ଭୟଙ୍କରରୂପେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ବିଲାତବାସୀମାନଙ୍କୁ ବିଚଳିତ କରାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅବଳମ୍ବେ ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ ଚତୁର୍ଧା ବିଭକ୍ତ, ମାତୃଭାଷା ଏବଂ ଜାତୀୟ ଶକ୍ତି କ୍ରମଶଃ ହ୍ରାସ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ରାଜପୁରୁଷ କିମ୍ବା ବିଲାତବାସୀମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ପାରୁନାହୁଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପ୍ରତିବାସୀ ବଙ୍ଗାଳି, ବିହାରି ଓ ଅନ୍ଧ୍ରଜାତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଦୈନିକ ସାପ୍ତାହିକ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ନିତାନ୍ତ ଅଭାବ ଥିଲା । ଏହା ଜାତି ପକ୍ଷରେ ନିତାନ୍ତ ଲଜ୍ଜା ଏବଂ କଳଙ୍କର ବିଷୟ ଅଟେ ।

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଆଶାର ବିଷୟ ଗତବର୍ଷଠାରୁ 'ଓଡ଼ିଆ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ସାପ୍ତାହିକ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଅଛି । ଏହି ଅଳ୍ପକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଦେଶର ଅନେକ ହିତକର ବିଷୟ ଏବଂ ଉତ୍କଳ ମିଳନ ସମ୍ବନ୍ଧେ କେତେକ ଉଦ୍ଦୀପନାମୟ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇସାରିଲାଣି । ଏହା ଦୀର୍ଘ କଳେବର ଏବଂ ଦୈନିକ ରୂପ ଧାରଣ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଉତ୍କଳବାସୀ ପକ୍ଷରେ ଉଚିତ ଅଟେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନୁମାନ କରୁ ଏହି " Oriya " ପତ୍ରିକା

ପ୍ରତି ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକମାନଙ୍କର ସହାନୁଭୂତି ଅଛି । କାରଣ ଏହାର ଗ୍ରାହକ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଯେଉଁଜଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଅଛୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ଗ୍ରାହକ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଗ୍ରାହକ ସଂଗ୍ରହ କରାଇ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହୋଇ ଯାଇଅଛନ୍ତି । ଦୟାମୟ ପରମେଶ୍ୱର ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପତ୍ରିକା ଖଣ୍ଡ ପ୍ରତି ଆଶୀର୍ବାଦ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ।

"ଉତ୍କଳର ସୈନ୍ୟ"

ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମହାମାନ୍ୟ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏ ଦେଶୀୟ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ସୈନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଭୁକ୍ତ ହେବା ନିମନ୍ତେ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ଉପକାର ସାଧନ କରିଅଛନ୍ତି । ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଶାକରୁଁ ଦେଶୀୟ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକଗଣ ଏହି ସୁଯୋଗ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବେ ନାହିଁ । ବଙ୍ଗଦେଶରୁ ଅନେକ ଯୁବକ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖି ଅସି ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ କେତେ ସମ୍ମାନ ଲାଭ କରୁଅଛନ୍ତି । ମେସପଟାମିଆ ଏବଂ ଫ୍ରାନସ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇବାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ଗୌରବ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରିକାରେ ଘୋଷିତ ହୋଇଅଛି ।

ବିଦେଶ ଏବଂ ସ୍ୱଦେଶର ସମ୍ପତ୍ତି ତସ୍କରମାନଙ୍କ ହସ୍ତରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ବୀରତ୍ୱ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଅଭ୍ୟସ୍ତ ରଖିବା କିମ୍ବା ଅତ୍ୟାଚାରୀ ବଳିଷ୍ଠ ଲୋକ ହସ୍ତରୁ ସମାଜର ଧନ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିପାଇଁ ବୀରମାନେ ଜଗତରେ ପୂଜ୍ୟ । ଗଡ଼ଜାତମାନଙ୍କରେ ପାଇକମାନଙ୍କର ଯେପରି ବୀରତ୍ୱ ଏବଂ କୌଶଳ ଦେଖିଅଛୁଁ, ଆଶାକରେ ଏମାନେ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିକ୍ଷାକଲେ କିଛିଦିନ ଉତ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ଯୋଦ୍ଧାଦଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିବେ । ମଞ୍ଜି ପୋତିଲେ ସେଥିରୁ ଯେଉଁ ବୃକ୍ଷ ଜାତ ହୁଏ ସେ ଗଛଟି ବଢ଼ିବାକୁ ଏବଂ ମୋଟା ହେବାକୁ ଯେତେଦିନ ପ୍ରୟୋଜନ ହୁଏ, ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚୀନ ଘଟଣା ବିଶେଷରେ ଭଗ୍ନ ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବୃକ୍ଷ ଗଛମୂଳରୁ ଯେଉଁ ଗଜାଟିଏ ବାହାରେ ତାହା ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଓ ମୋଟା ହୋଇଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଦୁଇଶତ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମରହଟ୍ଟା ଏବଂ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧରେ ଯେପରି ବୀରତ୍ୱ ଦେଖାଇଥିଲେ ତାହା ଇଂରାଜୀ ଏବଂ ପାର୍ଶିମାନଙ୍କ ଲିଖିତ ଇତିହାସରୁ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଢେଙ୍କାନାଳ, ହିନ୍ଦୋଳ, ତାଳଚେର ଓ ଅନୁଗୁଳ ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ଗଡ଼ଜାତସ୍ଥିତ ପାଇକମାନଙ୍କର ପାରିଧି ଏବଂ କୃତ୍ରିମ ରଣ-କୌଶଳ ୩୦ । ୪୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଦେଖିଥିଲୁ । ସେମାନେ ଯେ ଐତିହାସିକ ବୀରପୁରୁଷମାନଙ୍କର ବଂଶଧର ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିଲେ ସହଜରେ ଅନୁମିତ ହୁଏ । ଶିକ୍ଷିତ ଉତ୍କଳର ଉଚ୍ଚ ବଂଶଜ ଯୁବକମାନେ ଉଚିତମତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ଉପଯୁକ୍ତ ବୀର ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧକୁଶଳ ହୋଇ ପାରିବେ ଏଥିରେ କିଛି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ପୁନର୍ବାର ଆମ୍ଭେମାନେ ଆଶା ଏବଂ ଅନୁରୋଧ କରୁଅଛୁଁ ଉତ୍କଳ ଯୁବକ ଏହି ସୁଯୋଗ ନ ଛାଡ଼ନ୍ତୁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ସତ୍ୟବାଦୀ ସ୍କୁଲ ଏବଂ କଟକ କଲେଜରୁ ଉଚ୍ଚ ବଂଶଜ

ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଉକ୍ତ ପ୍ରକାର ସୈନ୍ୟ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ହୋଇ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମାନ ସମ୍ଭ୍ରମ ରକ୍ଷା କରିବାରୁ ଭବିଷ୍ୟତ୍ ଇତିହାସରେ ସେମାନଙ୍କର ନାମ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାକ୍ଷରରେ ଲିଖିତ ହେବ ।

ମାତାର ଖେଦ ।

ମାଅ, ମାଅ ବୋଲି ଡାକୁଥିବ ମୋତେ ଅରେ ମୋ ଦୁଃଖ-ପାସୋର,
କାହିଁ ଯାଇଁ ଚେଇଁ ଶୋଇଥିଲ ବାପ ମୋ ମନ-ନୟନ-ତାର ।
ଏବେ ପରକ୍ଷୀର ରୂପେ ମୋ ରୁଧିର
କଦାର ହୃଦୟୁ ଯୋଗାଏଁ ଆହାର
ମୋ ସୁଖ ସମ୍ପଦ କରିଅଛ ଚୁର
ଭୁଲି ଯାଉଅଛ ପର ।୧।
ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡି ମୋର ହୋଇ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ
ମୋ ସୁନା ସଂସାର ହେଲା ଲଣ୍ଡଭଣ୍ଡ
ଦେଖୁଥିବ କିରେ ମା ର ଏହିଦଣ୍ଡ
ମୋ ଧନ-ସର-ପସର ।୨।
ହାତ ଉଠ ଧରି କହୁଛିରେ ଧନ
ମୋ ଦୁଃଖ ନାଶନେ କଲା ଏବେ ମନ
ଛାଡ଼ି ହିଂସା, ଦ୍ୱେଷ, ମାନ, ଅଭିମାନ
ମାତା-ଦୁଃଖ-ଶୋକହର ।୩।
ମୋ ବାପ ପରିରେ ଜଗତର ପିତା
ଦୁଃଖିନୀ ବୋଲି କି ହେବ ତାଙ୍କୁ ପିଡା
ପୁତ୍ର ବଳେ ମୁଁ ତ ହେବି ଜଗଜ୍ଜିତା
ପୁଏ ପଣ କଲେ ପର ।୪।

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ୧୩ଶ ଅଧିବେଶନର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ପ୍ରଥମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଉପସ୍ଥିତ ୟୁରୋପୀୟ ମହାସମରରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମ୍ରାଟ ତାହାଙ୍କର ମିତ୍ରଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଘେନି ମାନବ ଜାତିରେ ନ୍ୟାୟର ଟେକ ରଖିବା ସକାଶେ ଜର୍ମାନ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସହିତ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଲିପ୍ତ ଅଛନ୍ତି ତହିଁରେ ସେ ଜୟଲାଭ କରନ୍ତୁ, ସେଥି ସକାଶେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ଭୀଷଣ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ବ୍ରିଟିଶ ରାଜସିଂହାସନ ପ୍ରତି ଉତ୍କଳ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଚିରନ୍ତନ ଗଭୀର ରାଜଭକ୍ତି ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ଥିବାର ଲିପିବଦ୍ଧ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ର—ଯୁବରାଜ ସାହେବ—ଟେକାଲି
ଅ—ମହନ୍ତ, ରାଧାକାନ୍ତ ମଠ—ପୁରୀ
ସ—ଗୋବିନ୍ଦପ୍ରସାଦ ବସୁ
ସେଖ୍ ମନ୍ସୁର
ମିଃ ଜେ: ଏନ: ମେଣ୍ଟ

୨ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ରାୟ ବାହାଦୁର ଗୌରୀଶଙ୍କର ରାୟଙ୍କ ପରଲୋକ ଗମନରେ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶର ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଅଛି, ସେଥିସକାଶେ ସମ୍ମିଳନୀ ହୃଦୟର ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପରଲୋକଗତ ଆତ୍ମା ଶାନ୍ତିରେ ରହନ୍ତୁ ଏଥି ସକାଶେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ର—ମିଃ, ମଧୁସୂଦନ ଦାସ
ଅ—ରାୟ ବାହାଦୁର ସୁଧାମଚରଣ ନାୟକ
ସ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

ତୃତୀୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣମାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ସକାଶେ ଗୋଟିଏ କାଉନସିଲ ଓ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସମିତି ଗଠିତ ହେବାର ଆବଶ୍ୟକ ଏବଂ ସେ ସବୁର ସଭ୍ୟମାନେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ନିର୍ବାଚିତ ହେବାର ଉଚିତ ବୋଲି ସମ୍ମିଳନୀ ମନେ କରନ୍ତି । ଆଗାମୀ ଅଧିବେଶନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି କାଉନସିଲର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୬୮ ଜଣ ସ୍ଥିର କରାଯାଉ । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତମତେ ପ୍ରତି ଜିଲ୍ଲାରୁ ସଭ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉ ।

କଟକ—୧୫ ସମ୍ବଲପୁର—୫ ସିଂହଭୂମି—୨ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ—୩
ପୁରୀ—୧୦ ଗଞ୍ଜାମ—୧୦ ଗଡ଼ଜାତ—୧୦ ଅନୁଗୁଳ—୧
ବାଲେଶ୍ୱର—୮ ମେଦିନୀପୁର—୧ ଭିଜାଗାପଟ୍ଟମ—୩

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜା ସାହେବ କନିକାଙ୍କୁ ସଭାପତି ଓ ମାନ୍ୟବର ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କୁ ସମ୍ପାଦକ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଉ । କାଉନସିଲର ଖର୍ଚ୍ଚ ସକାଶେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଭ୍ୟ ବାର୍ଷିକ ଅନ୍ୟୂନ ୫ ଟଙ୍କା ଚାନ୍ଦା ଦେଉନ୍ତୁ ।

କାଉନସିଲ ତାହାଙ୍କ ନିୟମାବଳୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ଗତବର୍ଷ ୧ ମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଅନୁସାରେ ହୋଇଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଉକ୍ତ କାଉନସିଲ ସମୀପରେ ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ଅର୍ପିତ କରାଯାଉ ।

ପ୍ର—ସଭାପତି

ଚତୁର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଆଗାମୀ ବର୍ଷ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଅଧିବେଶନ କଟକଠାରେ ହେଉ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ୧୦ ଜଣ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସମିତି ଗଠିତ ହେଉ ।

ବାବୁ କଳ୍ପତରୁ ଦାସ—ସମ୍ପାଦକ,	ବାବୁ ରେବତୀକାନ୍ତ ଘୋଷ,
ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି,	ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ,
,, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁ,	ବାବୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ,
,, ବଚନାନନ୍ଦ ଦାସ,	ରେଃ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଦାସ,
ବାବୁ ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି,	ମୌଲବୀ ଅଲ୍ଲା ବକସ୍,

ପ୍ର—,, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁ ଏମ୍, ଏ

ଅ—ବାବୁ ବିମ୍ବାଧର ଦାସ

ପଞ୍ଚମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଉତ୍କଳଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶରେ କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପର ବିସ୍ତାର ସକାଶେ ବହୁତ ଉପାୟମାନ ସ୍ଥିରକରି ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାର ଭାର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସମିତି ଉପରେ ଅର୍ପିତ ହେଉ ।

ପ୍ର—ବାବୁ କଳ୍ପତରୁ ଦାସ

ଅ—ବାବୁ ଗୋପାଳମୋହନ ପତି

ଷଷ୍ଠ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳରୁ ଲବଣ ଗୋଲାମାନ ଉଠିଯିବାଦ୍ୱାରା ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଶ୍ରମଜୀବୀମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ବିଶେଷ ବ୍ୟାଘାତ ଘଟିଥିବାର ସମ୍ମିଳନୀ ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି ଏବଂ ଉପସ୍ଥିତ ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗେ ଲବଣର ମୂଲ୍ୟବୃଦ୍ଧି ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷ କଷ୍ଟ ହେଉଥିବାର ସମ୍ମିଳନୀ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରନ୍ତି । ଏହି କଷ୍ଟ ଦୂର କରିବା ସକାଶ ଲବଣଗୋଲାମାନ ପୁନଃପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବା ସକାଶ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଉ ।

ପ୍ର—ବାବୁ ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ

ଅ—ମୌଲବୀ ସେଖ ମଜାରୁଦ୍ଦିନ

ସ—ବାବୁ ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି

ସପ୍ତମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ସମଗ୍ର ଉତ୍କଳଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକଶାସନାଧୀନ ନ ରହି ଭିନ୍ନ ଶାସନାଧୀନ ଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଆଜାତି ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜାତିଙ୍କପରି ଉନ୍ନତି ମାର୍ଗରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରୁ ନ ଥିବାର ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରନ୍ତି ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଶାସନାଧୀନରେ ଥିବାହେତୁ ଯେତେପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ଘଟୁଅଛି ତାହା ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜାଣିବା ଓ କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକଶାସନାଧୀନ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନଦ୍ୱାରା ସ୍ଥିର କରି ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଆବଶ୍ୟକ ମନେକରନ୍ତି—

ପ୍ର—ରାଜାସାହେବ, ଧରକୋଟ

ଅ—ମାନଧାତା ଗୋସ୍ୱାମୀ ପଟ୍ଟନାୟକ
ବାବୁ ରେବତୀକାନ୍ତ ଘୋଷ
ସ—ସେଖ ଅସାଦୁଲ
ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶ

ଅଷ୍ଟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରୁ ମହାମାନ୍ୟ ବଡ଼ଲାଟଙ୍କ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକସଭାରେ ଦୁଇଜଣ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ବିହାର ଓଡ଼ିଶା ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀସଭାରେ ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରୁ ଜଣେ ଅନ୍ତତଃ ବେସରକାରୀ ସଦସ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ସକାଶ ଗବର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଉ ।

ପ୍ର—ସଭାପତି

ନବମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥମନ୍ଦିର ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୀର୍ଥମାନଙ୍କର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ସମସ୍ତ ଭାରତବର୍ଷରୁ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ କମିଟି ଗଠିତ ହେଉ ଓ ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି କରିବା କ୍ଷମତା କମିଟି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେଉ ।

ରାଜା ମୁକୁନ୍ଦଦେବ, ଢେଙ୍କାନାଳର ରାଜାସାହେବ, ରାଜା ବାହାଦୁର, ଆଠଗଡ଼, ମହାରାଜା ସୋନପୁର, ମାନ୍ୟବର କନିକାର ରାଜାସାହେବ, ପାରଳାର ରାଜାସାହେବ, ମହନ୍ତ ଏମାରମଠ, ମହନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱ ମଠ, ମହନ୍ତ ରାଘାକାନ୍ତ ମଠ, ମହନ୍ତ ସତ୍ୟପ୍ରକାଶ, ପୁରୀଦେଉଳ ମେନେଜର୍, ମହନ୍ତ ଉତ୍ତରପାର୍ଶ୍ୱ, ମାନ୍ୟବର ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାଶ, ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ସଦାଶିବ ମିଶ୍ର କାବ୍ୟକଣ୍ଠ, ରାଜାବାହାଦୁର ପାଇକୁଦ, ମାନ୍ୟବର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ, ରାୟବାହାଦୁର ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ, ମାନ୍ୟବର ଗଣେଶଲାଲ ପଣ୍ଡିତ, ଚୌଧୁରୀ ଗୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ, ପଣ୍ଡିତ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର କାବ୍ୟତୀର୍ଥ ।

ପ୍ର—ପଣ୍ଡିତ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର କାବ୍ୟତୀର୍ଥ
ଅ—ରାଜାସାହେବ, କନିକା
ସ—ମହନ୍ତ, ଏମାରମଠ
ବାବୁ ଗୋକର୍ଣ୍ଣ ଦାଶ ଏମ୍, ଏ

ଦଶମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଯେଉଁ ମୁସଲମାନ ଯୁବକମାନେ ତ୍ୟାଗସ୍ୱୀକାର କରି କଟକ ମସ୍ଲେମ ସେମିନାରୀ ସ୍ଥାପନ କରିଅଛନ୍ତି ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଉଭୟ ସମାଜର ବାଳକମାନଙ୍କର ବିଶେଷ ଉପକାର ସାଧିତ ହେଉଥିବା ଓ ଉଭୟ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଥିବାରୁ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦିଆଯାଉ ।

ପ୍ର—ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ
ଅ—ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି
ସ—ବାବୁ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁ ଏମ୍, ଏ

ଏକାଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ବହାର ଓଡ଼ିଶା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ସିଂହଭୂମ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଫୁଲଝର, ଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ସମ୍ବଲପୁର ପ୍ରଭୃତି ଓଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଦେଶୀୟଭାଷାରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତ ହେବା ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷାବିସ୍ତାର ନିମନ୍ତେ ବହୁଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବାର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଉପଲବ୍‌ଧି କରନ୍ତି ।

ପ୍ର—କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରଯ୍ୟ
ଅ—ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ
ସ—ବାବୁ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ
,,—ବାବୁ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି
,,—ବାବୁ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଦ୍ୱାଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରକାଶିତ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ବାଦ ଇଂରାଜୀ ପତ୍ରିକାର ସର୍ବଜନ ସର୍ବାଙ୍ଗ ବହୁତ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଉ ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ମେସୋପଟାମିଆକୁ ପଠାଯାଇଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କ ବ୍ୟୟ ବହନ କରିବା ସକାଶ ଅର୍ଥ ସଂଗୃହୀତ ହେଉ ।

ପ୍ର—ରାଜାସାହେବ ମଧୁପୁର
ଅ—ରାୟବାହାଦୁର ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ
ସ—ବାବୁ ପୀତବାସ ପଟ୍ଟନାୟକ
,,—ବାବୁ କୃପାସିନ୍ଧୁ ମିଶ୍ର
,,—ବାବୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି

ତ୍ରୟୋଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

କଣାଖାପତ୍ତନ ଜିଲାସ୍ଥିତ କରଣମାନେ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଶିକ୍ଷାବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରୁ ନ ଥିବା ଅତି ଶୋଚନୀୟ ବିଷୟ ବୋଲି ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଉପଲବ୍‌ଧି କରନ୍ତି ।

ପ୍ର—ସଭାପତି

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସମିତି ଓ ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁକାଳ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ବାସ କରୁଥିବା (Domiciled) ବଙ୍ଗାଳମାନଙ୍କ ସଭାର ଯଥାକ୍ରମେ ୧୮ । ୩ । ୧୮ ଓ ୨୦ । ୩ । ୧୮ ତାରିଖମାନଙ୍କରେ ହୋଇଥିବା ଅଧିବେଶନମାନଙ୍କରେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ସହିତ ଉପରୋକ୍ତ ବଙ୍ଗାଳିମାନଙ୍କ ସଭାର ଯେଉଁ ସମ୍ବନ୍ଧ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଅଛି ତାହା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଅନୁମୋଦନ

କରୁଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ବଙ୍ଗାଳୀମାନେ ପୁରୁଷାନୁକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ଗୃହ (home) ନାହିଁ— ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାବାସିମାନଙ୍କ (indigenous population) ସହିତ ସର୍ବତୋଭାବେ ଅଙ୍ଗୀଭୂତ ହୋଇଅଛନ୍ତି (become part and parcel of) ସେମାନେ ଉଭୟ ସମାଜର ଉନ୍ନତି ସାଧନ ନିମିତ୍ତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସହିତ ସହଯୋଗରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏହା ସମ୍ମିଳନୀ ସ୍ଥିର କରୁଅଛନ୍ତି ।

ପ୍ର—ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ

ଅ—ବାବୁ ଗୋବିନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଘୋଷ

ପଞ୍ଚଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସେବକମାନଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପ୍ର—ସଭାପତି

୧ ମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଟିକାଲୀର ଯୁବରାଜ ମହୋଦୟ ୧ମ ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଆଗତ କରନ୍ତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ମହୋଦୟମାନେ ତାହା ଯଥାକ୍ରମେ ଅନୁମୋଦନ ଓ ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଅନୁମୋଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହନ୍ତ ମହାରାଜ-ଝାଞ୍ଜପିଟାମଠ-ପୁରୀ କହିଲେ :—

ସଭ୍ୟମାନେ,

ମୁଁ ଗତବର୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲି; ମାତ୍ର ବୋଧହୁଏ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିପାରି ନାହିଁ । ତାହା ହୋଇଥିଲେ ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଅଦ୍ୟାବଧି ଲାଗି ରହି ନ ଥାନ୍ତା । ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ଇଉରୋପ କାହିଁକି ଓଡ଼ିଶା ମଧ୍ୟ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇଅଛି । ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷାଲାଗି ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ଯେଉଁପକ୍ଷ ନ୍ୟାୟର ଟେକ ରଖିବାକୁ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ସେ ପକ୍ଷ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମ୍ରାଟ । ଈଶ୍ୱର ଶାନ୍ତିବାରି ସେଚନ କରି ଶୀଘ୍ର ଏ ଯୁଦ୍ଧ ନିବାରଣ କରନ୍ତୁ । ସମ୍ମିଳନୀ ଏ ଯୁଦ୍ଧସମୟରେ ଉତ୍କଳୀୟମାନଙ୍କର ରାଜଭକ୍ତି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ଥିବା ଲିପିବଦ୍ଧ କରୁଅଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆମାନେ ଚିରକାଳ ରାଜଭକ୍ତ; ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଗୁହାରି କରିବାର ଦରକାର ପଡ଼ୁଅଛି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଅନୁନୟ କରୁଅଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅନୁକରଣରେ ରାଜଦ୍ରୋହୀ ହୋଇନାହାନ୍ତି; ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଈଶ୍ୱର ଉପାସନା କରନ୍ତି । ସେହି ଉପାସନା ବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ କିଛିକାଳ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଜୟ ଲାଗି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ ।

ସମର୍ଥକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଗୋବିନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଘୋଷ କହିଲେ :—

ସଭ୍ୟମାନେ,

ଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ଯୁଦ୍ଧ ଅଦ୍ୟାପି ଲାଗି ରହିଅଛି । ଏହି ଯୁଦ୍ଧ ଯୋଗେ ବସ୍ତ୍ର ଓ ଲବଣର ଅଭାବ ଘଟିଅଛି, ସେଥିଯୋଗେ ସମଗ୍ର ଭାରତର କ୍ଷତି ହୋଇଅଛି । ଉତ୍କଳ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ଅପେକ୍ଷା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟରେ ପଶ୍ଚାତ୍-

ପଦ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ରାଜଭକ୍ତି ଦେଖାଇବାରେ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ନୁହେଁ, । ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ରାଜଭକ୍ତି ଦେଖାଇବା ଦରକାର, କାରଣ ତାହା ନ ହେଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ରାଜନୈତିକ ଅଧିକାର ଆଶା କରି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଭାରତର ବଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଯୁଦ୍ଧ ସକାଶେ ଯାଅ ଛନ୍ତି, ସେଥିର ଫଳରେ ସରକାର ସମ୍ଭ ଆଶ୍ୱାସ ଦେଇଅଛନ୍ତି—'ଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ ରକ୍ତପାତ କଲେ ସେ ତାହାର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ଅଧିକାର ନିଶ୍ଚୟ ପାଇବ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ସମ୍ରାଟ୍ ନ୍ୟାୟର ଟେକ ଲାଗି ଯୁଦ୍ଧରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଜର୍ମାନଦେଶରୁ ସନ୍ଧିପ୍ରସ୍ତାବ ଉଠୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ସମ୍ରାଟ୍ ଗ୍ରହଣ କରୁ ନାହାନ୍ତି, କାରଣ ଜର୍ମାନୀର ରାଜ୍ୟଲିପ୍ସା ସମୂଳେ ଉତ୍ପାଟିତ ହେବା ଦରକାର" ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସମର୍ଥକ—ସେଖ ମନସୁର ବି, ଏ ଲ୍, କହିଲେ;—

ସଭାପତି ମହୋଦୟ ଓ ଭାଇମାନେ,

"ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଦୁଇଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଶାନ୍ତିରେ କାଳଯାପନ କରୁଥିବାରୁ ଭାରତ ତଥା ଉତ୍କଳ ଇଂରାଜରାଜାଙ୍କଠାରେ ବଡ଼ କୃତଜ୍ଞ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ—ଅମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଇଂରାଜରାଜାଙ୍କ ଜୟ ସକାଶେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା କାହିଁକି ? ଇଂରାଜ ଆମ ରାଜା, ଆମର ଉପକାରୀ । ଇଂରାଜଜାତି ମାନବ ଜାତିର ନ୍ୟାୟର ଟେକ ରଖିବା ସକାଶେ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ । ପ୍ରଥମେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଲାବେଳେ ଜର୍ମାନ ସହିତ ଫରାସୀ ଜାତିର ଯୁଦ୍ଧ ହୁଏ; ଜର୍ମାନମାନେ ଫ୍ରାନ୍ସକୁ ଆସିବା ଲାଗି ବେଲଜିୟମ ରାଜାଙ୍କୁ ବାଟ ମାଗିଲେ—ଏଇଟା ଜର୍ମାନ ପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ଅନ୍ୟାୟ କଥା—ଇଂରାଜମାନେ ଜର୍ମାନର ବେଲଜିୟମ ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ଆଚରଣ ଦେଖି ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କଲେ । ସୁତରାଂ ନ୍ୟାୟର ଟେକ ରଖିବା ସକାଶେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ଈଶ୍ୱରଙ୍କଠାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଉଚିତ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ଦେବମନ୍ଦିରରେ, ମୁସଲମାନମାନେ ମସଜିଦରେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନେ ଗିର୍ଜାରେ—ଏହିପରି ସମସ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ—ଏଠାରେ ମିଳିତ ଭାଇମାନେ ଇଂରାଜଜାତିର ଜୟ ସକାଶେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ—ଏ ପ୍ରାର୍ଥନା ଈଶ୍ୱର ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣିବେ ।"

ତୃତୀୟ ସମର୍ଥକ ବାରିଷ୍ଟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱନାଥ ମିଶ୍ର କହିଲେ :—

ଭାଇମାନେ,

ଏ ଯୁଦ୍ଧକୁ ଜର୍ମାନ ଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ଏ ଯୁଦ୍ଧ ଚାରିବର୍ଷ ହେଲା ଲାଗିଲା, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଦାନା କନା ଏ ଯୁଦ୍ଧ ହେତୁରୁ ଅଭାବ ହେଲା । କେତେକ ହାଟ ଲୁଟି ହେଲା, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ମଲେ, କେତେ ଘର ମାଟି ଛଟା ହୋଇ ଶୂନ୍ୟ ହୋଇଗଲା, ସେ ସବୁ କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର, ବେଲଜିୟମ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁଠାରେ ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିଲା ବା ହେଉଅଛି, ସେ କଥା ଶୁଣିଲେ ଜାଣିବେ— ସେଠାରେ ସମସ୍ତ ଛାରଖାର ହୋଇଗଲାଣି । ପରନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ରାଜା ଯୁଦ୍ଧ କରୁଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଜର୍ମାନ ଯୁଦ୍ଧ ବୋଲି କୁହାଯାଉଅଛି କାହିଁକି ? ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜର୍ମାନର ବଳ ଅଧିକ ଦେଖା ଯାଉଅଛି, ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଅଛି ।—

'ବିଦ୍ୟାବିବାଦାୟ ଧନଂ ମଦାୟ
ଶକ୍ତି ପରେଷାଂ ପରିପୀଡ଼ନାୟ
ଖଳସ୍ୟ ସାଧୋଃ ବିପରୀତ ମେତତ୍
ଜ୍ଞାନାୟ ଦାନାୟ ଚ ରକ୍ଷଣାୟ'

ଯେଉଁଲୋକ ଦୁଷ୍ଟ ତାହାର ଶକ୍ତିଥିଲେ ପରପୀଡ଼ନକରେ । ଏପରି ଖଳଜାତ ଜର୍ମାନ ସମଗ୍ରପୃଥିବୀକୁ ଯେଉଁ ପୀଡାଗ୍ରସ୍ତ କରିଅଛି, ଯେଉଁ ପୀଡ଼ା ଦେଲାଣି, ଏ ଅନ୍ୟାୟ ବ୍ରିଟିସ ଜାତି ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭକ୍ତିକରୁଁ । ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ମଧ୍ୟ ଏହା ଉପଲବ୍ଧି କରି ଜଣେ ଡ଼ାକ୍ତର ଯୁଦ୍ଧକୁ ପଠାଇ ଅଛନ୍ତି । ମଧୁବାବୁ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ war-loan fund ରେ ପ୍ରଜାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଦେଇଅଛନ୍ତି । ଆପଣମାନେ ଆଜ ଏହି ନ୍ୟାୟର ଦେବକ ସକାଶ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସମସ୍ୱରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରନ୍ତୁ—
'ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ରଜା ଜୟୀ ହେଉନ୍ତୁ' ।

ପ୍ରସ୍ତାବଟି ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

୨ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ମାନ୍ୟବର ମିଷ୍ଟର ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସି, ଆଇ, ଇ, ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଆଗତ କରି କହିଲେ :—

ସଭାପତି ମହୋଦୟ, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ,

ବୋଧହୁଏ ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କ ନାମ ଶୁଣି ଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ଲୋକେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କହନ୍ତି, କମ୍ବା ଓଡ଼ିଆ ପୁସ୍ତକ ପାଠକରନ୍ତି, ସେଠାରେ ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କ ନାମ ଜଣାଅଛି । ରାୟବାହାଦୁର ଉପାଧି ସେ ପାଇଥିଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ରାୟବାହାଦୁର ଗୌରୀଶଙ୍କର ବାବୁ ଗୌରୀଶଙ୍କର ଇତ୍ୟାଦି କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମା ଯେତେବେଳେ ତାହାର ମୃଣ୍ମୟ ପିଣ୍ଡରେ ପ୍ରବେଶ କରେ, ସେତେବେଳେ କଅଣ କରେ ? ସେହି ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅନନ୍ତସତ୍ତାର ଅଂଶ ପ୍ରବେଶ କରେ । ସେହି ମୃଣ୍ମୟ ପିଣ୍ଡର ନାମ ରାୟ ବାହାଦୁର, ବାବୁ, ମିଷ୍ଟର ଇତ୍ୟାଦି ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବେଶ କରେ କମ୍ବା ମୃଣ୍ମୟପିଣ୍ଡ ଛାଡ଼ି ପଳାଏ, ସେତେବେଳେ ରାୟ ବାହାଦୁର, ବାବୁ ଇତ୍ୟାଦି ଉପାଧି ସବୁ ତୁଚ୍ଛ କରି ପିଣ୍ଡସହିତ ପକାଇଦେଇ ପଳାଏ । ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କ ଆତ୍ମା ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କ ଆତ୍ମାଙ୍କୁ ମୁଁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଅଛି । ତାଙ୍କୁ ରାୟ ବାହାଦୁର ଇତ୍ୟାଦି ସମ୍ବୋଧନରେ ଆହ୍ୱାନ କଲେ ସେହି ଆତ୍ମା ସେ ସବୁ ତୁଚ୍ଛ ଜ୍ଞାନ କରିବ ମାତ୍ର ।

ମନୁଷ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱାରା ଆଗକୁ ଜାଣେ । ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଭାଗରେ ତାର ଚକ୍ଷୁ ନାହିଁ । ଏହିହେତୁ ପଶ୍ଚାତରେ ଯାହା ହୋଇଗଲା ସେ ତାହା ଦେଖେ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଜାତି ପକ୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ । ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଜାତି ଅଗ୍ରସର ତାହାର

ସାଧାରଣତଃ ଅଗକୁ ବା ଭବିଷ୍ୟତ୍ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ । ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଭାଗରେ ଗତ ଜୀବନରେ ବା ଅତୀତ ଇତିହାସରେ ତାହାର ଅବସ୍ଥା କପରି ଥିଲା, ସେ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ । ଶିଶୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଅନେକ ଆଶା ଦେଖେ । ପଶ୍ଚାତ୍‌ରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ବରେ ତାହାର ପିତା ମାତା କପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ, କେତେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟରେ ତାହାର ଲାଳନ ପାଳନ କରିଥିଲେ, ଏବେ ସବୁ ସେ ଭାବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳ ଯାଏ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆମ୍ଭ ପିତା ମାତା ପୂର୍ବରେ କପରି ଭାବରେ ଜୀବନ ଯାପନ କରିଥିଲେ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ନ ଭାବୁ, ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ସମାଜର, ଜାତିର କି ଉପକାର ହୋଇପାରେ ଜାଣିପାରୁ ନାହୁଁ । ଗୌରୀଶଙ୍କର ଉତ୍କଳରେ ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପ୍ରକାଶ କଲେ । 'ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା' ଉତ୍କଳର ଦୀପଟିଏ । ଏକ ସମୟରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଅସଭ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଥମ ଦିନ ଯେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହେଲେ, ଅନ୍ଧକାର ପୃଥିବୀରେ ଘୋଟିଗଲା, ମନୁଷ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ପାଇଁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟ ପୁନରପି ଉଦୟ ନ ହେଲେ ସେ କଣ କରିବ ବୋଲି ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲା, ତେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ନୈଶ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଜାତିକୁ ସହାୟ ହେବାକୁ ଦୀପର ସୃଷ୍ଟିକଲା । ସେତେବେଳେ ଘୋରଷରୁ ତେଲ ବାହାର କରି, କପାରେ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ସଳିତା, କାଷ୍ଠ ସଂଘର୍ଷଣରେ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ପାଦନ କରିବାକୁ ତାକୁ କେତେକଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୀପ ଜାଳିବା ଅତି ସହଜ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମରେ ଯାହାର ମସ୍ତିଷ୍କ ଦୀପ ଆବିଷ୍କାରରେ ନିୟୋଜିତ ହେଲା, ତାହାର କେତେ ଚେଷ୍ଟାର ଫଳ ଏହା ! ତେଣୁ ମାନବ ଜାତି ତାହାଠାରେ କୃତଜ୍ଞ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ଶିଶୁଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା, ଆତ୍ମ ରକ୍ଷାକରିବାର ଶକ୍ତି ତାର ନ ଥିଲା, ମାତା ତାହାକୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆତ୍ମରକ୍ଷାର ଶକ୍ତି ନଥିବା ସମୟରେ, ମାତା ଆମ୍ଭ ମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏହା ସମସ୍ତେ ଯଦି ଭାବି ଥାଆନ୍ତେ, ଆଜି ଆଉ ଏଠାରେ ମାତୃ ପୂଜା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଚାର କରିବାକୁ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଗୌରୀଶଙ୍କର ପ୍ରଥମେ ଉତ୍କଳରେ କଣ କରିଥିଲେ କେହି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମୁଁ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ ପାପୀ—ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କର ନିକୃଷ୍ଟ ସନ୍ତାନ । ତାହାର କାରଣ ବୋଧ ହୁଏ ଯେ ମୁଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଥମେ ଏମ୍, ଏ, । ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଇଂରାଜୀ ଶିଖି ଯେଡ଼େ ନିକୃଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ହୋଇଛି, ସେ ହେତୁରୁ ମୁଁ ଉତ୍ତମ ରୂପେ ତାହା ବୁଝି ପାରୁଛି । ପ୍ରଥମ ବାଲ୍ୟାବସ୍ଥାରେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେପରି ଅବସ୍ଥା ଭୋଗ କରେ, ତାହା ମୁଁ ଯେପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ଆଉ କେଏ କରୁଥିବ କି ନାହିଁ ସନ୍ଦେହ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରବୃତ୍ତି ସତ୍ତ୍ୱେ ଏ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସଭ୍ୟତା ଯୁଗରେ କୌଣସି ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସରକାର, ପୋଲିସ ଯେପରି ବାଘପରି ଗିଳି ଦେବାକୁ ବସିଅଛନ୍ତି, ୫୦ ବର୍ଷତଳେ ସେମାନେ କାତର ହୋଇ ନ ଥିବେ, ଭାବନ୍ତୁ ।

ସେତେବେଳେ ଗୌରିଶଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବାଘପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ । (କରତାଳି) ।

ତାଙ୍କଠାରେ ମୁଁ ଗୁରୁ ପାଖରେ ଶିକ୍ଷା କରିଅଛି । ସମସ୍ତ ସମୟରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କସହିତ ପରାମର୍ଶ କରେ । ମୁଁ ଯାହାଠାରୁ ଗୋଟିଏ କଥା ଶିଖିଅଛି, ତାଙ୍କୁ ଗୁରୁଜ୍ଞାନ କରୁଛି । ପିଲାକାଳେ ଅବଧାନଙ୍କଠାରେ ୧୦।୧୨ ଦିନ ପଢିଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ ୩୫ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ପେନ୍‌ସନ୍ ଦେଇଥିଲି । ମୁଁ ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କଠାରେ ଗୁରୁ ଋଣରେ ଋଣୀ । ତାଙ୍କର ଯେଉଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଥିଲା, ସେଥି ବଳରେ ସେ ସର୍ବଦା ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସେ ଯେତେବେଳେ ଟ ୩୦୧ ବେତନରେ ଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ମାନୁନଥିଲେ ।

କଂଗ୍ରେସକୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ପ୍ରତିନିଧିରୂପେ ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଓ ଗୌରୀଶଙ୍କର ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ, ସେତେବେଳେ ସରକାରୀ ଆଦେଶ ପ୍ରଚାର ହେଲା ଯେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ କଂଗ୍ରେସକୁ ଯିବେ ନାହିଁ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ପଚାରିଥିଲି "ମାଷ୍ଟର ମହାଶୟ, ଆପଣ କଣ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରୁଛନ୍ତି ?" ସେ କହିଥିଲେ "କଣ କରିବି ? ଚାକିରୀ ପଛେ ଯାଉ, ଦେଶ ସକାଶେ ମୁଁ ଅବଶ୍ୟ କଂଗ୍ରେସକୁ ଯିବି ?" (କରତାଳି) ଆଜି କେତେଜଣ ଓଡ଼ିଆ କର୍ମଚାରୀ ଦେଶ ସକାସେ ସରକାରୀ ଚାକିରି ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେବେ ? ଗୁରୁଦିନ ସକାଶେ ହେଉ ମୁଁ ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କର ଚରଣତଳେ ଶିକ୍ଷା କରିଛି । ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ, ସେ ମୋତେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତୁ; ଯେପରି ମୁଁ ତାଙ୍କପରି ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିବି (କରତାଳି)

ତାଙ୍କ ତିରୋଧାନରେ ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଅଛି, ତାହା ସ୍ମରଣ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିମ ସ୍ଥାପନ ବା ଅନ୍ୟକିଛି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ନିତାନ୍ତ ଭ୍ରମ । ଏହି ସବୁ ଦ୍ୱାରା କଣ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା ହୋଇପାରେ ? ଫଟୋ ଟାଏ ରଖି ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା କରିବାକୁ କେହି କେହି କହନ୍ତି । ତାଙ୍କର ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସର ଗୋଟିଏ ଫଟୋ ଅଛି । ଆଉ ଗୋଟିଏ ୭୦ ବର୍ଷ ବୟସର । କେଉଁଟି ରଖିବ ? ଏ ସବୁ କେବଳ ମୂର୍ଖତା, କେହି କେହି କହନ୍ତି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ସ୍ମୃତିସ୍ତମ୍ଭ ନିର୍ମାଣ କରିଦିଅ—ନାମ ରହିଯିବ । କଲିକତାରେ Harrington Street ନାମରେ ଗୋଟିଏ ରାସ୍ତା ଅଛି, କିନ୍ତୁ ଯାଇ ପଚାର, କେଉଁ ହେରିଙ୍ଗଟନଙ୍କ ନାମରେ ଏହାର ନାମ ଦିଆଯାଇଅଛି, କେହି କହିପାରିବେ ନାହିଁ । ସ୍ମୃତି ରହିଲା ଅଉ କଅଣ ? ସେତ ଦୂରର କଥା । ଆମର ଏ ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଉଳ ଅଛି, ତାର ନିର୍ମାତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଜଣେ କହୁଛି ଅମୁକ ଲୋକ, ଅନ୍ୟଜଣେ କହୁଛି ଅମୁକ ଲୋକ । ଏସବୁ ପ୍ରକୃତ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା କରିପାରିବନାହିଁ ।

ମୋର ଶିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ଯଦି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କର ଉପକାର ହେଲା, ଯଦି ଗୌରୀଶଙ୍କର ଆତ୍ମା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଆତ୍ମା ଉପରେ କିଛି ଚିହ୍ନ ରଖିପାରେ, ତେବେ ତାଙ୍କର

ସ୍ମୃତି ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଲା ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରିବାକୁ ହେବ । ତାହା କି ଚିହ୍ନ ରଖିପାରେ ? ଓଡ଼ିଶାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମା ଯେପରି ବିକଶିତ ହୋଇଥିଲା, ସେହି ଆତ୍ମାର କାର୍ଯ୍ୟମାନ ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରକାର କରାଯାଇପାରେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି ରହିବ । ଏହିପରି ଆତ୍ମା ଉପରେ ଉପକାରର ଉପାୟ କରାଯିବା ଉଚିତ । (କରତାଳି)

ଅନୁମୋଦକ ରାୟ ସୁଦାମଚନ୍ଦ୍ର ନାୟକ ବାହାଦୁର କହିଲେ—

ସଭାପତି ମହାଶୟ, ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ,

ଗୌରୀଶଙ୍କର ନିଜର ସ୍ମୃତି ନିଜେ ରଖି ଯାଇଅଛନ୍ତି । ସେ ସ୍ମୃତି ଚିରକାଳ ରହିବ । ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୁଁ କିଛି କହିବି, ତାଙ୍କର ଶେଷ ଜୀବନରେ ମୋ ସହିତ ଖୁବ୍ ଘନିଷ୍ଠତା ଜନ୍ମିଥିଲା । କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୁଁ ଯାହାଙ୍କୁ ଗୁରୁ ମନେ କରିଆଏ, ତାଙ୍କରି ପଦରେ ମୁଁ ପରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୁଏ— ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ମୁଁ ଫକୀରମୋହନ, ନନ୍ଦକିଶୋର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସହକାରୀ ଥିଲି—ପରେ ତାଙ୍କ ପଦ ଲାଭ କଲି, ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଗୁରୁ ମଣୁଥିଲି—ପରେ ତାଙ୍କର ପଦ ଲାଭ କରିବି ବୋଲି କଳ୍ପନା ସୁଦ୍ଧା କରି ନଥିଲି । ସେ ଶେଷ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣ ଥିଲେ । " କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । " ଏ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ତାଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଲେଖିବା ପ୍ରଣାଳୀ ଏପରି ଥିଲା ଯେ, ଖଣ୍ଡିଏ କାଗଜ ଘେନି ଲେଖିବାକୁ ବସିଲେ, ସେ ଖଣ୍ଡିକରେ ବିଷୟଟି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରି ଲେଖୁଥିଲେ—ସେ ମାପ ମୁତାବକ ଲେଖୁଥିଲେ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରେ । ଗୌରୀଶଙ୍କର ସଂସାରର ଗୁରୁ । ଯେତେଦିନ ଯାଏ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ରହିଥିବ, ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ସେତେଦିନ ରହିଥିବ । ଆଜି ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସହିତ ସ୍ଥାୟୀ ବଙ୍ଗାଳୀମାନେ ମିଳିତ ହୋଇଥିବା ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କ ଆତ୍ମାର ପ୍ରଭାବ ଓ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷାର ଅନ୍ୟତମ ନିଦର୍ଶନ ।

ସମର୍ଥକ ଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ ବାବୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଲେ—

ଶକ୍ତି ଅନନ୍ତ, ଈଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟିରେ ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତିର ଅଭାବ ନାହିଁ କେହି କିଛି କିଛି, କେହି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଅଛି । ଶକ୍ତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନଷ୍ଟ ହୁଏ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ପ୍ରଦେଶ ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡ ହୋଇ ପୁରୀ, କଟକ, ବାଲେଶ୍ୱରରେ ପରିଣତ ହେଲା, ଯେତେବେଳେ ବଙ୍ଗାଗତ ବଙ୍ଗୀୟ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ 'ବେଡ଼େଗ' ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିନାଶ ସାଧନରେ ସଯତ୍ନ ଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଗୌରୀଶଙ୍କର ସେଥିର ରକ୍ଷାକର୍ତ୍ତା । ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ବସିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଫକୀରମୋହନ, ବିଚିତ୍ରାନନ୍ଦ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ସମର ସଜ୍ଜାରେ ଗୌରୀଶଙ୍କର ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ପିଲାବେଳେ, ଯେତେବେଳେ ମଫସଲରେ ପଢୁଥିଲୁ, ଉତ୍କଳଦୀପିକା ପାଇଁ ଗୌରୀଶଙ୍କରଙ୍କ ନାମ ଜାଣିଥିଲୁ । କଟକ ଆସି ସବିଶେଷ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଜାଣିଲୁ । ଗୌରୀଶଙ୍କର ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଜ୍ଞ

ହୋଇଥିଲେ, ମୁଁ ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଅଛି, ସେ ଦେଶର ଭାଷାର ଉତ୍କର୍ଷ ସାଧନ କରିବ । କେବଳ ଭାଷା ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ମଧ୍ୟ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି । ସେ ଯେତେବେଳେ ଗଞ୍ଜାମ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଯାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ଅତିଶୟ ଦୁର୍ବଳ । ତାଙ୍କର ଦରିଦ୍ର ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦାନ ଅତୀବ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଅସ୍କାର ଟାଉନହଲ, ମଫସଲର ସ୍କୁଲ ପ୍ରଭୃତି ତାଙ୍କର ଉଦାର ହୃଦୟର ଦୃଢ଼ାନ୍ତ ଉଦାହରଣ । ଗୁଣିକୁ ଚିହ୍ନେ କିଏ ? ଗୁଣୀ ଚିହ୍ନେ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଗୁଣ ଗ୍ରହଣର ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଯେଉଁ ପରିମାଣରେ ଗୁଣୀ ତାହାର ଗୁଣ ଚିହ୍ନିବାକୁ ସେହି ପରିମାଣରେ ଗୁଣୀ ନ ହେଲେ ତାହାର ଗୁଣ ଚିହ୍ନି ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ଯେପରି ଗୁଣବାନ ଓ କର୍ମିଷ୍ଠ, ସେପରି ନ ହେଲେ ତାଙ୍କ ଗୁଣ ଅନୁଭବ କରି ଯାଇ ନ ପାରେ । ଜୀବାତ୍ମାର କଦାପି ଲୋପସାଧନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏକ ଶରୀରରୁ ଯାଇ ତାହା ଅନ୍ୟ ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ଈଶ୍ୱରଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରେ, ବିବେକବାନ୍ ମନୁଷ୍ୟ ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କରେ, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ତାହା ଅସମ୍ଭବ । ସେ ଏ ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଈଶ୍ୱରାଦେଶ ପାଳନ କରି ଚାଲି ଯାଇ ଅଛନ୍ତି ।"

ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବ ସମ୍ମତି କ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

୧୦ । ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ସଭାର ସମ୍ପାଦକ ବିଷୟ ନିର୍ବାଚନୀ ସମିତିର ସଭ୍ୟ-ମନୋନୀତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରରେ ସଭ୍ୟସଂଖ୍ୟା ଗୃହୀତ ହେଲା

କଟକ—୧୫
ପୁରୀ—୮
ବାଲେଶ୍ୱର—୬
ଗଡ଼ଜାତ—୩
ସମ୍ବଲପୁର—୩
ଗଞ୍ଜାମ—୮
ମେଦିନୀପୁର ଓ ସିଂହଭୂମ—୨

୧୧ । ତତ୍ପରେ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଙ୍ଗୀତଟି ଗାନ ହେଲା;—

ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତ ।

(ଗଲିରେ ଗଲି କଥା ବୁଝରେ ।)

ପୁଲକିତ ଚିତ୍ତ ଆଜ ହେ ସୋଦରେ ପୁଲକିତ ଚିତ୍ତ ଆଜ ।
ଏକମାତା କୋଳେ ସମାଗତ ଦେଖି ଉତ୍କଳ ସୁତସମାଜ । ଘୋଷା ।

ନବ ଜାଗରଣ ଉତ୍କଳ ସନ୍ତାନ ଧମନୀରେ ମାତୃସ୍ନେହ ।
ଚାଳିଦେଲା ବୋଲି ଭକତିବାକୁ ଅହା ! କଣ୍ଟକିତ ହୁଏ ଦେହ । ୧ ।

ଅତୀତ ଗୌରବ ସୁମରଣ ପ୍ରତି ଆଦର ନାହିଁକି ଭାଇ ।
ଯାହା ଲାଗି ଅହା ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ କେହି ମାନବେ ଗଣନ୍ତି ନାହିଁ । ୨ ।

"ଜନନୀ ଜନମଭୂମି ସ୍ୱର୍ଗ" କଥା ଏହି ଦେଶ୍ରୁ ଉତପନ୍ନ ।
ଜୀବନେ ଦେଖାଇ, ଠେକାଇବା ଭାଇ ଯିତରେ ଭାରତ ଜନ୍ତ । ୩ ।
ମଣ ନାହିଁ କେବେ ନିଜକୁ ସାମାନ୍ୟ, ଭୁଣଗୁଛ ଏକ ମେଳେ ।
ଜାଣିଥିବ ଭାଇ, କରପାରେ ବଣ ମତ୍ତ କରୀବର ଉହେଳେ । ୪ ।
ତେବେ ଆସ ମୋର ପ୍ରିୟ ସହୋଦର ସୁମର ବଶ୍ୱଜୀବନ ।
ଏକମନ ହୋଇ ସ୍ୱଦେଶହିତ ପାଇଁ ସମର୍ପି ଦେବା ଜୀବନ । ୫ ।

ଏହିଠାରେ ପ୍ରଥମ ଦିବସର କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେଲା ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିବସ ।

ମାର୍ଚ୍ଚ ତା ୩୧ ରିଖ

ସକାଳ ଘ ୭½ ଣ୍ଟା—ଅପରାହ୍ଣ ଘ ୧ ଣ୍ଟା

(କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ଘଣ୍ଟ)

୧—ଭାରତଗୀତିକା
୨—ଉପକ୍ରମଣିକା (ମାନ୍ୟବର ମଧୁସୂଦନଦାସ, ସିଃ ଆଇଃ ଇଃ)
୩—ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦରଦାସ ବିଃ ଏଃ ଙ୍କ ନିବେଦନ ।
୪—ପୁରସ୍କାର ବିତରଣ
୫—ନିର୍ଦ୍ଧାରଣମାନ
୬—ସଙ୍ଗୀତ ।

୧ । ପୂର୍ବୋଲ୍ଲିଖିତ ଭାରତଗୀତିକା ପୂର୍ବପରି ଗାନ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସଭାସ୍ଥ ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ ପୂର୍ବଦିବସପରି ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ପବିତ୍ର ଚିତ୍ତରେ ତାହା ଶ୍ରବଣ କଲେ ।

ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସିଃ ଆଇଃ ଇଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉତ୍କଳଜନନୀଙ୍କ ଓ ଓଡ଼ିଆପୁଅଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ, ପ୍ରକାଶ କଲେ ।

ଉତ୍କଳଜନନୀଙ୍କ ମାଗୁଣି ।

ଓଡ଼ିଆପୁଅଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ମୋ ପୁଅମାନେ !

ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋ ମନ କ୍ଷଣେ ବେଗେ ହୋଇଯାଏ । ଆନନ୍ଦରେ ମୁଁ ନିଜକୁ ଭୁଲିଯାଏ । ତୁମର ଆନନ୍ଦରେ ମୋର ଆନନ୍ଦ, ତୁମର ଦୁଃଖରେ ମୋର ଦୁଃଖ, ମୋ ଆଖିରେ ଧନୀ ଦୁଃଖୀ ସମାନ । ସାନପୁଅ ଗୁଲିପାରେ ନାହିଁ ବୋଲି ମା ତାକୁ କାଖାଏ, ସେ ହାତରେ ଖାଇପାରେ ନାହିଁ ବୋଲି ମା ତାକୁ ସ୍ତନ ପାନ କରାଏ । ଯେଉଁ ପୁଅର ବଳ ନାହିଁ ତାହାପାଇଁ ମାର ବେଶି ଭାବନା । ତେଣେମେଣେ ସିନା ଦୁଃଖୀପୁଅଙ୍କ କଥା ବୁଝିଲି ନାହିଁ, ମୁଁ ବୁଢ଼ୀହୋଇ କେମିତି ରହିବି । ଯେଉଁମାନେ ଜଗନ୍ନାଥମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦେଉଳ ତୋଳିବାପାଇଁ ପିଠିରେ ପଥର ବୋହି ବୋହି କୁରୁମ ଯାଲିଛିଯାଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମରେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନପୋଖରୀରେ

ରହୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ତ ମୋର ପୁଅ, ନାନାଦେଶର ଲୋକ ଆସି ମୋର କୁରୁମ ପୁଅଙ୍କୁ ଦେଖୁଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା କରୁଅଛନ୍ତି । ପୁଣି ଦେଶର ତୋଳିବାପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ଗୌଣି ଗୌଣି କରି ଟଙ୍କା ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ବି ମୋର ପୁଅ । ଦୁହିଁଙ୍କି ମୁଁ ଏକାଠି କୋଳରେ ବସାଏ ; ଦୁହିଁଙ୍କଠାରେ ମୋର ଏକ ସ୍ନେହ, ଏକ ଶରଧା । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ମୋର ମନ ଭୁଣା, ମୋର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପୁଅ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଭାରି ଦୁଃଖୀ, ତାଙ୍କପାଇଁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ କାନ୍ଦୁଛି— ସବୁବେଳେ ମୋର ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼ୁଛି । ସବୁବେଳେ ମୋର ତାଙ୍କର ଚିନ୍ତା— ମୋର ଧନୀ ପୁଅମାନେ ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ମେଣ୍ଟାଇଲେ ନାହିଁ—ଟିକିଏହେଲେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ନାହିଁ କି ଅନାଇଲେ ନାହିଁ—କାହିଁକି ଯେ ଅନାଉନାହାନ୍ତି ମୁଁ କିଛି ଜାଣିପାରୁ ନାହିଁ —ଗରିବପୁଅମାନେ ତ ମୋର କେତେ କାମ କରୁଛନ୍ତି —ଚାଷ କରୁଛନ୍ତି, ବାସ କରୁଛନ୍ତି, ମୂଲ ଲାଗୁଛନ୍ତି,-କୋଡ଼ି ହାଣୁଛନ୍ତି, ଏମିତି କେତେ କାମ କରୁଛନ୍ତି ତାହା କହିଲେ ସରିବ ନାହିଁ—କେହି କେହି ପୁଣି ମେହେନ୍ତର କାମ କରୁଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ମେହନ୍ତର କାମ କରି ନ ପାରିବେ ସେମାନଙ୍କୁ ନରକ କଷ୍ଟରୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ପୁଣି ଗରିବପୁଏ ନ ଥିଲେ ଯେଉଁ ଧନୀପୁଅମାନେ ସୁଖରେ ଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ଏତେ ସୁଖରେ ନ ଥାନ୍ତେ । ଚାଷ କିଏ କରନ୍ତା, କୋଡ଼ି କିଏ ହାଣନ୍ତା ? ମୋର ଦୁଃଖିପୁଅମାନେ ସେମାନଙ୍କପାଇଁ ମୁଣ୍ଡଝାଳ ତୁଣ୍ଡରେ ମାରି ନ ଥାନ୍ତେ, ତାହାହେଲେ ଯେଉଁ ପୁଅମାନେ ଧନୀ ହୋଇଅଛନ୍ତି ସେମାନେ କଣ ଧନୀ ହୋଇଥାନ୍ତେ ? ସେମାନେ ଏତେକରି ଯୁଝା ଟିକିଏହେଲେ ତାଙ୍କ କଥା କେହି ବୁଝିଲେ ନାହିଁ —ତାଙ୍କଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ତ କହୁନାହିଁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରେ ବସାଇ ଖାଇବାକୁ ଦିଅ ; ତାଙ୍କୁ କାମଯାଇଟି ଦେଇଥିଲେ ସେମାନେ ମୋ ପାଖରେ ଥାନ୍ତେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥା ବୁଝୁଥାନ୍ତି, ସେ ମୋ କଥା ବୁଝୁଥାନ୍ତେ । କାହିଁକି ଦେଶବିଦେଶକୁ ଦଉଡ଼ନ୍ତେ ? ପେଟ ପାଇଁ ସିନା ଦଉଡ଼ୁଛନ୍ତି, ପେଟ ପୋଷିବାପାଇଁ ଘରେ ବାଟଥିଲେ ବିଦେଶକୁ ଦଉଡ଼ନ୍ତେ କାହିଁକି ? ସେମାନେ ଗୁଣର ବୋଲି ସିନା ବଙ୍ଗ ଭଉଣୀ ତାଙ୍କୁ କୋଳରେ ଧରି ଦୁଧ ଭାତ ଖୁଆଉଛି ? ମୋ ପୁଏ ଯାହା ପରଘରେ ପୋଷା ହେଲେ ? ମୁଁ ଯାହା ଗୁଣ୍ଡିଏ ଭାତ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ! ପୁଣି ସେମାନେ ଏଡ଼େ ଗୁଣର ଯେ ଏହିକ୍ଷଣି ଯେବେ ସେମାନେ କଲିକତା ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସନ୍ତି ତେବେ ସବୁ କଳ କାରଖାନା ଏକାବେଳକେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ବଙ୍ଗ ଭଉଣୀ ଦିନେହେଁ ଚଳିପାରିବ ନାହିଁ—ବଙ୍ଗ ଏଡ଼େ ଉଚ୍ଚ ସିଂହାସନରେ ବସି ଯୁଝା ଯାହାଙ୍କୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ବଣା ହୋଇଯାଏ, ତାଙ୍କ. ପୁଣି ଘରେ କାମ ପାଇବା ମିଳୁ ନାହିଁ—ସେ ଯାଇଁ ପର ଦୁଆରେ ମୂଲ ଲାଗିଲେ । ବିଦେଶକୁ ତ ପେଟ ଲାଗି ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ପାଉଛନ୍ତି କଣ ? ଯେଉଁ ସବୁ ଜିନିଷ ସେମାନେ କଳ କାରଖାନାରେ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି ସେ ଜିନିଷରୁ ଯେତିକି

ଲାଭ ହେଉଛି ତାକୁ ଅନାଇଲେ ପୁଣି ସେଠାରେ ମୋର ପୁଅଙ୍କ ମୂଲକୁ ଅନାଇଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ ଲାଭଠାରୁ ମୂଲ ଭାରି ଢେର । ଆକାଶରୁ ପାତାଳ ଯେତିକି ତଫାତ୍ ଲାଭରୁ ମୂଲ ସେତିକି ତଫାତ । ଲାଭ ଯାକ ଯାଉଚି ପର ହାତକୁ କିନ୍ତୁ ମୋ ପୁଏ ମୁଖ ଝାଳ ତଳପାରେ ମାତ୍ର ପାଉଛନ୍ତି କଣ ? ପୁଣି ଯେଉଁ ମାଲ ମସଲା ଘେନ କଳ କାରଖାନାରେ ଜିନିସ ଗୁଡ଼ିକ ତିଆରି ହେଉଛି, ତହିଁରେ ମୋର ଭାଗ ବେଶି । ସବୁ ଜିନିସ ମୁଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଠାବେ ଠାବେ ଝଞ୍ଜି ରଖିଅଛି । ଦୋସରା ଲୋକେ ତହିଁରୁ ଲାଭ ନେଉଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯଳକା ପର ଗୁହଁ ରହିଅଛ । ପୁଣି ପର ଦୁଆରକୁ ଦଉଡ଼ୁଛ ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ । ଘର ମାଲ ମସଲା ଘରେ ରଖି ଜିନିସ ପତ୍ର ଏହିଠାରେ ତିଆରି କରୁଥିଲେ ଲାଭ ଘରେ ରହୁଥାନ୍ତା; ମୂଲକୁ ମୂଲ ପାଉଥାନ୍ତେ । ସେ ବୁଦ୍ଧି ଆଜଯାଏ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଦିଶିଲା ନାହିଁ ଅନ୍ନ କଷ୍ଟ ହେବାରୁ ପର ଦୁଆରକୁ ଯାଉଛ—ଘରକୁ ଆଣୁଚ ପ୍ଲେଗ ରୋଗ, କଲକତିଆ ଜର ଓ ଝାଡ଼ାବାନ୍ତି । କେତେ କେତେ ପୁଅ ମୋର ବିଦେଶକୁ ଯାଇ ଏହି ସବୁ ରୋଗରେ ମରି ଯାଇ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ରହୁଛନ୍ତି—ଏଥିରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖ ମୋର କଣ ହୋଇପାରେ ? ମୋର ଧନୀ ପୁଏ ଏଦୁଃଖକୁ ଟିକିଏ ଦେଖିଲେ ନାହିଁ । ଧନୀ ପୁଅମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ପଚାରେ ତାଙ୍କ ଗରିବ ଭାଇମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେମାନେ କଣ କରୁଛନ୍ତି ? ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିଛି କରି ନାହାନ୍ତି କିଛି କରିଥିଲେ ମୋ ଆଖିରୁ ସବୁବେଳେ ଲୁହ ଗଡ଼ୁ ନ ଥାନ୍ତା ।

ମୁଁ ଆଜ ମୋର ସବୁପୁଅଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ମାଗୁଣି କରୁଚି । ଏ ସେ ମାଗୁଣିର ଆଜ୍ଞା ପତ୍ରିକା । ମୋର ଗରିବ ପୁଅଙ୍କପାଇଁ ମୁଁ ଯାହା ଏହିକ୍ଷଣି କରିବାକୁ ଯାଉଚି ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ଆସି ଯୋଗଦିଅ । ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯେବେ ମନେ ଏଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ମୋ ଗରିବ ପୁଅମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ ନିଶ୍ଚେ ମେଣ୍ଟିବ । ମୋର ପୁଏ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଉଳ ତୋଳିଥିଲେ, ଆଜ ଜଗତ ଲୋକେ ସେହିଠାରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁଛନ୍ତି, ମୋର ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ପୁଅ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଦେଉଳକୁ ଲାଗି ପୋଷେ ହେଉଚନ୍ତି । ସେହିପରି ଅନ୍ତର ଗୋଟିଏ ଦେଉଳ ମୁଁ ତୋଳିବି । ସେହିଠାରେ ମୋର ଗରିବ ପୁଅମାନେ ପୋଷା ହେବେ, ମୁଁ ନିଜେ ସେହିଠାରେ ବସିବି, ଲକ୍ଷ୍ମୀଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଆଣି ରଖିବି । ସବୁଦିନେ ଗୁରୁବାର ଓଷା କରିବି । ମାଣ ବସାଇବି ଓ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ପୂଜା ନିତି ନିତି କରୁଥିବି । ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର କୋଠ-ଭଣ୍ଡାର ତହିଁରେ ଥାପିଦେବି ଓ ଗୋଟିଏ ଧାନ ମେଣ୍ଢା ଟାଙ୍ଗିଦେବି । ସେହିଠାରେ ମୋର ସବୁଦୁଃଖୀ ପୁଅଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବି । ସେହି ଦେଉଳ ତୋଳିବାପାଇଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଟଙ୍କା ମାଗୁଚି, ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ପୁନିଅ ପର୍ବରେ ଧରମ ଅରଜିବାପାଇଁ କେତେ କେତେ ଟଙ୍କା ଖରଚ କରୁଚ, କିନ୍ତୁ ଏ ଧରମ ଅରଜିବାପାଇଁ ତମ ଜୀବନଯାକରେ ଥରେ-ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ହେବ, ଏ ଦାନରେ ଯେତେ ଧରମ ହେବ ତାହା ଓଷା ପୂଜା ଧରମଠାରୁ ଅଧିକ, ଏ ଟଙ୍କାରେ ଯେ

ହେବେ ତାହା ନୁହେଁ । ଯେଉଁମାନେ ଟଙ୍କାଏ ଲେଖାଏଁ ଦେଇଥିବେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେଥିର ଭାଗ ଭଣ୍ଡ ପାଇବେ । ଏଥିରେ କେହି କଳପଣା କରିବ ନାହିଁ । କଳପଣା କଲେ ମୋ ଆଖିରୁ ତରବନ ଲୁହ ଗଡୁଥିବ । ମାଇ ଅସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ଭଗବାନ ନଜେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ଅସନ୍ତୋଷରେ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅନଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରେ । ସେ ଅନିଷ୍ଟ ଆଉ ଏଣେ ଦୁଃଖି ପୁଅଙ୍କ ଦୁଃଖ ଏ ଦୁହିଁଙ୍କି ଦେଖି ମୋର ଦେହ ସହିବ ନାହିଁ । ଏଣୁ କରି ମୁଁ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଏ ମାଗୁଣିଟି କରୁଅଛି ।

ଯେଉଁମାନେ ଟଙ୍କାଟିଏ କରି ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ ପୁଅଙ୍କର ସେଉଁ ମେଳା କଟକରେ ହେବ ସେହିପାଇଁ ଜଣାଇଲେ ମୁଁ କେତେ ବଡ଼ ଦେଉଳ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ଠିକ୍ କରି କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନାମ ଛପାଇ ଘରଆଡ଼େ ବାଣ୍ଟିବ । ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ସମ୍ପାଦକ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ, (ଡାକନାମ ମଧୁବାବୁ) କଟକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଚିଠିପତ୍ର ପଠାଇବାକୁ ହେବ ।

୩ । ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସିଃ ଆଇଃ ଇଃ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବକ୍ତୃତାରେ ଉପକ୍ରମଣିକା କଲେ ।

ଉପକ୍ରମଣିକା

ସଭାପତି ମହୋଦୟ, ଭ୍ରାତା ଓ ଭଗ୍ନିଗଣ,

କାଲି ସଭା ଶେଷରେ ଶୁଣିଲି ଯେ କେତେଜଣ ଭ୍ରାତା ଏ ମଣ୍ଡପରୁ ଧୂଳି ନେଇ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋଳିଛନ୍ତି ଓ ଲୁଗାରେ ବାନ୍ଧି ଘରକୁ ନେଇଛନ୍ତି । ସେ ପ୍ରକାର ଭ୍ରାତା କିଏ, ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ବହୁତ ଚେଷ୍ଟା କଲି । କିନ୍ତୁ ନ ପାଇବାରୁ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ଧୂଳି ବାନ୍ଧିନେଇ ରଖିଅଛି । କାରଣ, ସେ ପ୍ରକୃତରେ ମାତାର ପରିଚୟ ପାଇଛନ୍ତି । ଏ ସଭାମଣ୍ଡପରେ ଉତ୍କଳ ଜନନୀ ତାଙ୍କୁହିଁ ଦେଖା ଦେଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇଛନ୍ତି, ସେ ପାଣ କି କଣ୍ଡରା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ମୋର ଅଗ୍ରଜ ଓ ପୂଜ୍ୟ । ତେଣୁ ତାଙ୍କର ପଦଧୂଳି ଏ ଧୂଳିରେ ମିଶ୍ରିତ ଥିବ ମୁଁ ଭାବି ଧୂଳି ନେଇ ରଖିଅଛି (କରତାଳି) । ମାତୃଦ୍ୱାରରେ ବାଉରି, କଣ୍ଡରାର ଯେ ଅଧିକାର, ବ୍ରାହ୍ମଣ କରଣର ସେହି ଅଧିକାର, ରାଜାର ଯେ ଅଧିକାର, ପ୍ରଜାର ସେ ଅଧିକାର । (କରତାଳି)

* * *

ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକି ଉଠାଇବା । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିରେ କୃଷକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ । ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତି ନ ହେଲେ ଦେଶର ଅଳ୍ପ କି ଉନ୍ନତି ? । ସେମାନେ ଭୂମି କର୍ଷଣ କରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଧାନ ଯୋଗାଇ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ସେମାନେହିଁ ଉତ୍କଳମାତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତ ସେବକ । ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍କଳ ଜନନୀ ସ୍ତନ୍ୟପାନ କରାନ୍ତି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦେଶର ରାଜା ଜମିଦାରଗଣ ଶରୀରର

ବକ୍ଷସର । ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ଶିରା ପ୍ରଶିରାରୁ ରକ୍ତକୁ ଉତ୍ତୋଳେ । ରକ୍ତ ତାହା ପରିଷ୍କାର କରି ଶରୀରର ନାନା ସ୍ଥାନକୁ ପ୍ରେରଣ କଲେ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ସବଳ ଓ ସତେଜ ହୁଅନ୍ତି । ପ୍ରଜାଗଣ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ପରି, ସେମାନଙ୍କ ଉପାର୍ଜିତ ଶକ୍ତି ରକ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଜମିଦାର ଶରୀରରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି । ଜମିଦାର ଯଦି ସେ ସବୁ ନିର୍ମଳ କରି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ସାଧନରେ ବ୍ୟୟ କରନ୍ତି, ସମାଜର ଶରୀର ସୁସ୍ଥାବସ୍ଥାରେ ରହିବ ।

ବାଳି ଗୀତ ଗାଇବା ସମୟରେ ଶୁଣିଥିଲେ—

“ଭୂମିକମ୍ପ ହେବ ଧରଣୀ ଫାଟିବ ଉଠିବେ ସହସ୍ର ଭୁଜା;
ସେହି ତୋର ମାତା ସେହି ତୋର ପିତା କର ସେହି ପାଦ ପୂଜା” ।

ଯଦି ସେହି ମାତାଙ୍କର ପରିଚର୍ଯ୍ୟା କାଲି ପାଇଥିବ ବା ଆଜ ପାଇବ; ତେବେ ଭୂମିକମ୍ପ ହେବନାହିଁ; ଭୂମିର କୁହୁକମ୍ପ ହେବ ।

(ଏଠାରେ ମଧୁବାବୁ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ର ଦେଖାଇଥିଲେ । ପଟର ଉପର ଭାଗରେ ସରକାର, ପରେ ଜମିଦାର; ତାହା ତଳେ ମହାଜନ ଓ ତଳେ କୃଷକ ଭୂମି ଖୋଳୁଥିବାର ଚିତ୍ରିତ ଥିଲା ।) ସର୍ବଦା ଦେଖନ୍ତୁ, ଗରିବ ମାଟି ଖୋଳୁଛି । ଭଗୀରଥ ତପସ୍ୟା କରି ଯେପରି ଗଙ୍ଗାକୁ ଆଣିଥିଲେ, ଏ ସେହିପରି ପରିଶ୍ରମ କରି ଝର୍ଣ୍ଣର ବୁହାଉଛି । ସେ ଝର୍ଣ୍ଣରେ ଧାନ ବଢ଼ୁଛି । ସେହି ସ୍ରୋତ ମହାଜନ ବାକ୍ସରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛି । ମହାଜନ ବାକ୍ସରୁ ସ୍ରୋତ ନୋଟରୂପେ ବାହାରି ଜମିଦାର ବାକ୍ସରେ ପଡ଼େ । ସେଠାରୁ ସ୍ରୋତ ନୋଟରୂପେ ବାହାରି ରାଜକୋଷରେ ପହଞ୍ଚେ । କିନ୍ତୁ ସେଥିରୁ ତାହା ଆଉ ଫେରେ ନାହିଁ । ଭଗୀରଥ ଗଙ୍ଗା ଆଣିଲାବେଳେ ନାନା ବିପଦରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଶିବଙ୍କ ଜଟାରେ, ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କମଣ୍ଡଳୁରେ ଗଙ୍ଗା ଲୁଚିଥିଲେ । ସେ କଷ୍ଟ ସହ୍ୟ କରି ପରିଶ୍ରମ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବଂଶ ଉଦ୍ଧାରରେ ଗଙ୍ଗା ଲାଗିଥିଲେ ବୋଲି ପିତା ତାଙ୍କ 'ପରିଶ୍ରମ ସାର୍ଥକ ହୋଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏ ସ୍ରୋତ ମାଟିଖୋଳାର ବଂଶ ଉଦ୍ଧାରରେ 'ତ' ବାଦଯୋଗ ହେଉନାହିଁ; ଏହାର ବଂଶ ନାଶ ହେଉଛି ।

(ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚିତ୍ରପଟ ଦେଖାଇ ଥିଲେ । ତାହା ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଭାଗରେ ଜଣେ ବୃହତ୍‌ପୋଟ ମସ୍ତକ ଅଙ୍କିତ; ତଳେ ଛୋଟପୋଟ ମସ୍ତକ ଅଙ୍କିତ ଆଉ ଜଣେ ବେଷ୍ଟକଶାଶ୍ରିତ ନୟନରେ ମୁଦ୍‌ଗର ହସ୍ତ ହୋଇ ବଣ୍ଡାସ୍ତ୍ରମାନ, ସର୍ବତଳେ ପତଳି ମୁଣ୍ଡ ଅଙ୍କିତ ।)

ଭାଇମାନେ,

ଏହି ଚିତ୍ରରେ ପ୍ରଥମ ଛବି ବୃହତ୍‌ମୁଣ୍ଡ ଅଙ୍କିତ, ସେହିଟି ସରକାର । ସେ ବୃହତ୍‌ଟୋ ମୁଖରେ ବୃଣ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ପରେ ଜମିଦାର ଛୋଟମୁଣ୍ଡ, ଛୋଟଟୋ ମୁଖରେ ଚୋପାଏ । ସର୍ବତଳେ କୃଷକ ୨୦ ମୁଣ୍ଡ, ୨୦ ଟୋ ମୁଖ ରହିଏ । ସରକାର ଦେବେ ଖୁବ୍‌ଟୋ, ଜମିଦାର ଦେବେ ଛୋଟଟୋ, ଆଉ ସେହି ଧନ ପାହ୍ୟ କୃଷକ

ଦିଅ, ସେ ଦେବ ୨୫ ଟଙ୍କା । ତାହାରେ କୃଷକର ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ, ଜାତି ଉଠାଇବାକୁ ହେଲେ ଏହାକୁ ଏହି ୨୫ ଟଙ୍କା ସୁଧରୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ ।

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପରିତ୍ରାଣ ନିମନ୍ତେ ଶିବ ମନ୍ଦିର, ବିଷ୍ଣୁମନ୍ଦିର ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୂଜା ମନ୍ଦିର ଆପଣମାନେ ଦେଖିଛନ୍ତି କି ? ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଘରେ ଗୁରୁବାର ପୂଜା କହୁଲି, ମାଣ ଅଛି । ସେହି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପୂଜାର ବିଷୟ । କିନ୍ତୁ ଜାତିର ମାଣ, ଗୁରୁବାର କହୁଲି ନାହିଁ ? ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ନ କଲେ ଉନ୍ନତି ହେବ ନାହିଁ । ଜାତିର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ନ ହେଲେ ଜାତି ଉଠିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ଦରକାର ।

ଅଠଗଡର ରାଜା ସାହେବ ଗୋଟିଏ ପତ୍ର ଲେଖିଅଛନ୍ତି, ତାହା ଚିଠା ଉଚିତ । ଆପଣମାନେ ଅଳ୍ପ ଶୁଣନ୍ତୁ । (ଏଠାରେ ସେ ଅଠଗଡ ରାଜାଙ୍କ ପତ୍ରଟି ପାଠ କରିଥିଲେ । ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନର ଅବସ୍ଥା ଓ ବସ୍ତ୍ରର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତ୍ର ବୟନ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ଦରକାର ଏବଂ ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲେ ସେ ନିଜେ ଏକଶ ଟଙ୍କା ଅଂଶ ଏକଶତ (ଦଶ ସହସ୍ର ଟଙ୍କାର) କିଣିବେ ବୋଲି ଲେଖିଥିଲେ ।) ଅନ୍ୟ ଜଣେ ମଧ୍ୟ ଏକ କାରଖାନା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପତ୍ର ଦେଇଛନ୍ତି । ଚିଠିର ଅବିକଳ ନକଲ ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଦିଆ ଯାଇଅଛି ।

ଭାଇମାନେ, ଇଂରେଜ ଖୁବ୍ ଅଗ୍ରସର ଜାତି, ଅମ୍ଭେମାନେ ଇତିହାସରୁ ଜାଣୁଛୁଁ ଆର୍ଯ୍ୟ ଜାତି, ଗ୍ରୀକ ଓ ରୋମଜାତି ଖୁବ୍ ଅଗ୍ରସର ଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନେ କାହାନ୍ତି ? ଏହାର କାରଣ ତାଙ୍କର ଭୁଲ ଥିବାରୁ ଅଧିକ ଦିନ ତିଷ୍ଠି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ପିଲାଦିନେ ସ୍କୁଲରେ ପଢିଲାବେଳେ ବୁଝିଛି, ଅବଶ୍ୟ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଯେ ଆଗରେ ଗଲେ ସେ ଗାଡ଼ୁଅରେ ଖସଡ଼ା ଖାଇ ପଡ଼େ, ଅନ୍ୟମାନେ ସେ ଭୁଲ ଦେଖି ସତର୍କ ହୋଇଯାନ୍ତି । ଆମ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ସବୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ । ଏହାର ଗୋଟିଏ ଭଲ ଫଳ ଦେଖୁଛି, ପଛରେ ଥିବାରୁ ଅମେ ଅନ୍ୟ ଜାତିମାନଙ୍କର ଭୁଲ ଦେଖି ପାରୁଅଛୁଁ । ଅମେ ଆଉ ସେ ଭୁଲ କରିବା ନାହିଁ । ଇଂରେଜମାନେ ଏଠାରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଖୋଟ କିଣି ନେଇ କଳ ବସାଇଅଛନ୍ତି । ଯୁଦ୍ଧଯୋଗୁଁ ବସ୍ତ୍ରର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ହେବାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ଯେ ଇଂରେଜମାନଙ୍କର କପା ନାହିଁ । ଲେଙ୍କଶୟରର ବସ୍ତ୍ର କାରଖାନା ଖୋଲିବାକୁ ହେଲେ ଆଗେ କପା ଚାଷ କର ।

ଅମ ଦେଶରେ ଅଭାବ କ'ଣ ଅଛି । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା ଗରିବ, ମୁଁ କହେ, କଦାପି ନୁହେଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କଲିକତା, ନାଗପୁର ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନର କଳ କାରଖାନାମାନଙ୍କରେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଓଡ଼ିଆ କାମ କରୁଅଛନ୍ତି । ଏହାର ଅର୍ଥ ଓଡ଼ିଆ ହାତର ମୂଲ୍ୟ ଅଛି । ସେଠାରେ ଯେ ଦୈନିକ ଟଙ୍କାଏ ଅଦାୟ କରିବ ଏଠାରୁ

ଆସିଲେ ଦଶ ପଇସା ମାତ୍ର ପାଉଛ । ଆମ୍ଭେ କଣ ତାଙ୍କୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଦେଇପାରବା ? ସୁତା କାରଖାନା ହେଲେ ସେମାନେ ଆସିବେ । ଯେଉଁ ହାତରେ କୋଣାର୍କ ଭୁବନେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିରମାନ ତିଆରି ହୋଇଅଛି ସେହି ହାତର ଲକ୍ଷ ବଂଶଧରମାନେ ଖାଇ ଯାଉଅଛନ୍ତି । ଧିକ୍ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ।

* * *

"ଓଡ଼ିଆ"ର ସମ୍ପାଦକ, ସେ ଯେ ହେଉ, ଥରେ ଉତ୍କଳୀୟ ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗ ନିମନ୍ତେ ଧନ ଦାନ ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସେବା କରିବା ପାଇଁ ଲେଖିଥିଲେ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ ସେଥିପ୍ରତି ଇଚ୍ଛୁକ ହୋଇଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ନାମ ମୁଁ ପଠାଉଛି ।

୧ । ରାଜ କିଶୋର ମହାନ୍ତି, ଏଣ୍ଟ୍ରାନ୍ସ କ୍ଲାସ, ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶରେ ବିନା ବେତନରେ ଯେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

୨ । ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉପଦେଷ୍ଟା ପ୍ରକାରେ ।

୩ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସାହୁ, ସେବା ବିନାବେତନରେ ।

୪ । ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଣ୍ଡା (ଅସିକା) ୫ ଟଙ୍କା ଦାନ ।

୫ । ଶ୍ରୀମତୀ ରେବା ଦେବୀ, ବିନା ବେତନରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ୧୦ ଟଙ୍କା ଦାନ ।

୬ । କାଶୀଶ୍ୱର ମିଶ୍ର, ଅଦାୟର କୋଡ଼ିଏ ଭାଗରୁ ଭାଗେ ଦାନ । ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

(ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ କିଛି କହି, ଅନୁପସ୍ଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ବାଦ ପାଠପରେ ସେ ଆସନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

୨—ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉପଦେଷ୍ଟା ପ୍ରକାରେ ।

୩—ଲୋକନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ, ୧ମ ବାର୍ଷିକ କ୍ଲାସ, ରେ. କଲେଜ ।

୪—ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଣ୍ଡା, ସବ୍‌ରେଜିଷ୍ଟ୍ରର, ମାଧବକୋଇଡ଼ା, ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୫ ୧ ଦେବେ ।

୫—ଶ୍ରୀମତୀ ରେବା ଦେବୀ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପାରିଶ୍ରମିକ ନ ନେଇ ବର୍ତ୍ତମାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଓ ଟ ୧୦ ୧ ଦେବେ ।

୬—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାଶୀନାଥ ମିଶ୍ର ବାରିଷ୍ଟର ବାର୍ଷିକ ଆୟରୁ ୧/୨୦ ଅଂଶ ଦେଶ ପାଇଁ ଦେବେ ।

୭—ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ, ମାଟ୍ରିକୁଲେଶନ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି । ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶରେ [illegible] କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଏକଟଙ୍କା ଦେବେ ।

୮—କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର, ବାରିପଦା, ଜଣେ ମାଟ୍ରିକ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ, ଅପ୍ରେଲଠାରୁ କଲେଜ ସେସନ ଆରମ୍ଭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତି ।

୯—ଗୋପାଳପ୍ରସାଦ ସିଂହ, ଜମାଦାର, ୧୪ । ୩ । ୧୮ ରୁ ଡିସେମ୍ବର ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଦୈନିକ ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ହିସାବରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ମା ୫ ଇଲ ମଧ୍ୟରେ ଓ ଓ ଯାଜପୁର ସହରରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରନ୍ତି ଏବଂ ଟ ୫ ୧ ଦେବେ ।

୧୦—ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ପଟ୍ଟନାୟକ ବି, ଏ, ବର୍ଷରେ ଏକ ସପ୍ତାହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଉତ୍କଳ ମାତାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବେ ଏବଂ ଦୁଇଟଙ୍କା ଦେବେ ।

୧୧—ହରି ପ୍ରସାଦ ସିଂହ, କଟକ, ଚଳନ୍ତି ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ୧୫ ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ନିଜଗ୍ରାମ ସମବାୟରୁ ଟ ୧୦ ୍ ଅଦାୟ କରି ଦେବାର ଭାର ନେବେ ଏବଂ ନିଜେ ଦୁଇଟଙ୍କା ଦେବେ ।

୧୨—ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାସ, ଭବାନୀ ପାଟଣା, କଳାହାଣ୍ଡି, ନିଜ ଅଫିସ ପ୍ରତି ଟଙ୍କାରେ ଟ ୭ ୯ ଯୌଣସି ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟୟ କରିବା ପାଇଁ ଅଲଗା ରଖିବେ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟ ୧୦୦ ୍ ଦେବେ ।

୧୩—କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ବହଳଦା, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ଜଣେ ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ, ମେ ମାସ ଆରମ୍ଭରୁ ଜୁନ ତା ୧୫ ରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ free service ଦେଇ ପାରନ୍ତି ।

୧୪—ବନମାଳୀ ମିଶ୍ର, କେନ୍ଦୁଝର, ପୁରୀ ଦେଶଲୋକେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରାମର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ପାରନ୍ତି ଏ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ଦେବେ ଏବଂ ଟ ୫ ୍ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦେବେ । ସେ ଜଣେ ବି. ଏ. ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ।

୧୫—ଅର୍ଜୁନ ଭୂୟାଁ, ପୋଃ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁର, ବାରିପଦା, ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟ ୫୦ ୍ ଦେବେ ।

୧୬—ରାଘବାନନ୍ଦ ଦାସ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରକାରରେ form ପୂରଣ କରି ଅଛନ୍ତି,

Name in full—Raghabananda Das.

Postal address—Puri, B. N. R.

Nature of Sacrifice—Intending to retire from present post at the earliest possible opportunity to attend to my hobbies viz.

(a) Leading a retired life in rural area to instruct people on improved and economical agriculture and trade suiting to their circumstances; to impress on their mind that their habit of indiscriminate and thoughtless borrowing (indebtedness) in what leads them into ultimate ruin, to try to prevent, as much as lies in my power, early and imprudent marriages and to point out to the people that the ideas of the

marriage (gruhastasram) according to the old Hindu *ashramic* system is conducive to check undesirable increase of population—the root of all events and to keep the population in a healthy normal state of growth and to generally make the rural population hope for better economical advancement by following an honest and truthful course of conduct in their everyday life to enhance their credit;

(b) Improving my agricultural Bank at home for further benefit of the local agricultural and commercial people; and

(c) Establishing some small business concerns at my native village viz. a small oil mill for providing work and teaching business habits, including gardening and diarykeeping.

Donation for national fund—Twenty five Rupees only, if it will go to form a nucleus to a national fund to be solely employed to improve the Industrial Condition of Mother-Utkal.

୧୭—ଭୁବନାନନ୍ଦ ଦାସ, ବି ଏ, ଓଭ ଲେନ, ବମ୍ବେ,—

Nature of Sacrifice—too self consecious to decide on the nature of sacrifice.

ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦଶଙ୍କର ଅନ୍ୟୁ ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ଦ ୧୫ ଦ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟର ଗୁଣମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାଦେଇ ପାରିବେ ଏମ୍ଭା ସବ ସାଧାରଣରେ ଅଧିକତ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଓ ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜନ ସାଧାରଣରେ ପ୍ରଚାର କରି ପାରିବେ ।

୧୮—ସଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁ ଏମ୍ ଏ, ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦେବେ ।

୧୯—ଭଗୀରଥୀ ମହାନ୍ତି ଏମ ଏ, ଭଦ୍ରକ ସିଂହପୁର, ସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଏ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଠିକୁ ଟ ୫ ୲ ଦେବେ, ଗତ ବର୍ଷ ଏକ ମାସ ନିମନ୍ତେ ନିଜ ଗ୍ରାମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇବେ ।

୨୦—ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, କଟକ ତ୍ୟାଗର ମାତ୍ରା ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଜଣାଇବେ ନାହିଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟ ୫ ୲ ଦେବେ ।

୨୧—ନଟବର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା, ତେବକ ଅପଣାର ଉଦର ପ୍ରତିପାଳନ ଓ ସାହାଯ୍ୟାଦିକ ନିମନ୍ତେ ଯଥୋଚିତ ଅର୍ଥ ନେଇ ଜୀବନବ୍ୟାପୀ ସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ, ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠିକୁ ଟ ୨୯ ଦେବେ, କଲେଜର ୪ର୍ଥ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ନ୍ତି ।

୨୨—ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦାସ, ଭଦ୍ରକ, ଅଗ୍ନିର ଏକାଦଶମାଂଶ ଦେଶ ପାଇଁ ଦେବେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଅନେକ ଦେଶ ପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବେ ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟୟରେ ଓ ଅପର ଅନେକ ଅପଣାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଦରିଦ୍ର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବ । ଫଳେ ପୂଜାଛୁଟିରେ ଦ ୨୦ ଦ ଏବଂ ବଡ଼ ଦିନ ଛୁଟିରେ ଦ ୧୦ ଦ ସମ୍ମିଳନୀ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

୨୩—ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି, ସତ୍ୟଭାମାପୁର, ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟ ୫୯ ଦେବେ ଏବଂ କଟକ ଷ୍ଟେଟରେ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟଙ୍କା ଉଠାଇବାକୁ ଯତ୍ନ କରିବେ ।

୨୪—ଯାଦବେନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ଅନନ୍ତପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର ଗ୍ରୀଷ୍ମାବକାଶରେ ଦ ୧୫ ଦ ନିଜ ଗ୍ରାମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ଏବଂ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ନିମନ୍ତେ ଟ ୧୯ ଦେବେ ।

୨୫—ଭାଗପ୍ରସାଦ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଭୁବନ୍ତ ପୁର, ଦଶଟଙ୍କା ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦେବେ ।

୨ । ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ କହିଲେ,—

"ପୂଜ୍ୟପାଦ ଭାଇ ମଧୁବାବୁ ଯାହା କହିଗଲେ ମୁଁ ତାର ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଅପଣମାନେ ଦେଶର ଚିତ୍ର ଦେଖିଲେ, ଦେଶର ଅବସ୍ଥା, ଦେଶର ଅଭାବ ଦେଖିଲେ, ଏତେ ଅଭାବ ଅମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖୁଛୁଁ । ସେଥିରୁ କେଉଁଟା ପ୍ରଧାନ ତାହା ଚିନ୍ତା କରୁ ନାହୁଁ । ସମ୍ମିଳନୀ ଗତ ତେର ଚଉଦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅଗତ କରିଅଛନ୍ତି । ଅନେକ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା କରି ଅଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ କୌଣସିଟା ହାତରେ ନେଇ ସମ୍ପାଦନ କରି ନାହାନ୍ତି । ଏ ଅମର ଦୋଷ, କୋଷ ଛାଣି ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ନ କରିବା ଜାତିର ଉନ୍ନତି ପକ୍ଷେ ଅନ୍ତରାୟ । ଗୋଟିଏ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ନେଇ କିଛି ବର୍ଷରେ ତାହା ସମ୍ପାଦନ କଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ନିମ୍ନସ୍ତରର ଲୋକଙ୍କ ଉନ୍ନତି ପ୍ରଧାନ ଆବଶ୍ୟକ କିନ୍ତୁ ଅରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତର ମୂଳ ଅର୍ଥାଗମ । ଅର୍ଥ ନ ହେଲେ ସମସ୍ତ ବ୍ୟର୍ଥ ମାତ୍ର । ଅର୍ଥ ନ ଥିଲେ କୌଣସି ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଶ୍ରମଜୀବିମାନଙ୍କ ଉନ୍ନତି ଲାଗି ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ସ୍ଥାପନ ଅବଶ୍ୟକ । ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀ (Company) ର ପାଣ୍ଠିପରି ନୁହେଁ । କପାଗୃହ କରିବେ, ବେଣ୍ଟ, କୁଷକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟ ୦ । ସୁରଅଣାରେ କଣ୍ଟ ବିକୁଛି କିନ୍ତୁ ସମୟରେ ଟ ୨ ୫ ବିକ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଲାଭର ଉଦବୃତ୍ତ ଅଂଶ ସେ ପାଇ ନାହିଁ । ମଧ୍ୟର ଲୋକେ

(intermediary) ଅର୍ଥାତ୍ ଯୋଃ ଲାଭକାରୀମାନେ ପାଉଛନ୍ତି । ଏହି ମଧ୍ୟର ଲୋକଙ୍କୁ ବନ୍ଦ କରି ନ ପାରିଲେ ଏ ନିର୍ବାରଣ ମାତ୍ର ବୃଥା । ବନ୍ଦ କରିବାର ଉପାୟ କଣ ? ଯୋଉ କମ୍ପାନୀ ଟଙ୍କା ଦେଉଅଛି, ଯୋଉ ନେଇ ବିଦେଶରେ ଉଚ୍ଚଦରରେ ବିକୁଛି ତାକୁ ଜାତୀୟ ପଣ୍ଡରୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଖରିଦ୍ଦାର ହେଲେ ଠିକ୍ ହେବ । ସମସ୍ତେ ଟଙ୍କାଏ ଲେଖାଏ ଦିଅନ୍ତୁ ମୁଠାଏ କରି ଚାଉଳ ଦିଅନ୍ତୁ, ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ହେବ । ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠିରୁ କୃଷକଙ୍କୁ ଟଙ୍କା ଦାଦନ ଦେଇ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ଯୋଉ ଜିନିଷ ନେଇ ପାରେ, ତେବେ ଲାଭାଂଶ କୃଷକ ପାଇବ, ତେବେ ଯଥାର୍ଥରେ ତାହାର ଉନ୍ନତି ହେବ, ଅନ୍ୟଥା ଅନ୍ୟମାନେ ଯେଉଁମାନେ କିଣିନେବେ ସେହିମାନେ ଲାଭ ପାଇବେ । କୃଷକ ଲାଭାଂଶ ପାଇବ ନାହିଁ । ଯେବେ ଜାତିର ମନରେ ଇଚ୍ଛା ହୋଇଥାଏ, ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ଦରକାର, ତେବେ ସମସ୍ତେ ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ, ତେବେ ଆମର ଜାତୀୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ । ପ୍ରଥମେ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ସ୍ଥାପନର ଚେଷ୍ଟା ଦରକାର । ମୁଷ୍ଟି ଭିକ୍ଷାଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଏ ପାଣ୍ଠି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ସବୁ ଆଗେ ଜାତୀୟ ପାଣ୍ଠି ସ୍ଥାପନର ଚେଷ୍ଟାକର ପରେ ଅନ୍ୟପ୍ରସ୍ତାବରେ ହାତ ଦିଅନ୍ତୁ, ନଚେତ୍ ସମସ୍ତ ହାତ ତାଳରେ ଉଡ଼ିଯିବ ।

ସଭାସ୍ଥଳରେ ଯେ କେତେକ ଟଙ୍କା ଜାତୀୟପାଣ୍ଠି ସକାଶେ ସଂଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ତାଲିକା-ପରିଶିଷ୍ଟରେ ଦିଆଯାଇଅଛି ।

୩ । " ଓଡ଼ିଆ " ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ସ୍ୱୀକୃତ ପଦକ ରେଭେନ୍ସା ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଉଷାବାଳା ସାହୁ ସ୍ତ୍ରୀଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା-ସମ୍ବନ୍ଧେ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିଥିବାରୁ ସଭାପତିଙ୍କ କୁଣ୍ଡଳ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେଲା ।

କମିଟି ନିର୍ବାଚନ ।

ମାନନୀୟ ସଭାପତି ମହୋଦୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅବଗତ କଲା ପରେ ନିଖିଳ ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତାଲିକାମତେ କାଉନ୍ସିଲର ସଭ୍ୟ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ ଏବଂ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

କାଉନ୍ସିଲର ସଭ୍ୟ ତାଲିକା

କଟକ ।

୧—ମାନ୍ୟବର ରାଜାସାହେବ, କନିକା—ସଭାପତି
୨—ମାନ୍ୟବର ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସି, ଆଇ, ଇ—ସମ୍ପାଦକ
୩—ମାନ୍ୟବର ପଣ୍ଡିତ ଗଣେଶଲାଲ
୪—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଜଗବନ୍ଧୁ ଘୋଷ
୫—ଚୌଧୁରୀ ଭାଗ୍ୟସ୍ୱାମୀ ଦାଶ ବି, ଏସ, ସି
୬—ମୌଲବି ମୁକୁରମ ଅଲି
୭—ମୌଲବି ଶେଖ୍ ମନ୍ସୁର

୮—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଗୋବନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଘୋଷ
୯— ,, ରାଧାପ୍ରସାଦ ଭଗତ
୧୦—ରାୟ ସୁଦାମଚରଣ ନାୟକ ବାହାଦୁର
୧୧—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଈଶାନଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ
୧୨—ମୌଲବୀ ଅବ୍ଦୁଲ ମଜିଦ
୧୩—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ
୧୪— ,, ଦମ୍ଭଧର ଦାସ
୧୫— ,, କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ସିଂହ

ପୁରୀ ।

୧—ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ
୨—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଲୋକନାଥ ମିଶ୍ର
୩— ,, ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ
୪—ମାନ୍ୟବର ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ
୫—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଗୀତବାସ ପଟ୍ଟନାୟକ
୬— ,, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର
୭— ,, ଚୌଧୁରୀ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ
୮— ,, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି
୯— ,, ପଣ୍ଡିତ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର କାବ୍ୟତୀର୍ଥ
୧୦—ସୈୟଦ ଅସାନ ଅଲି—ସରବରାକାର, ଗୋର୍ଦ୍ଧା

ବାଲେଶ୍ୱର ।

୧—ଚୌଧୁରୀ ରାମନାରାୟଣ ହରିହରଜ ମାନଧାତା
୨—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ମୁକୁନ୍ଦପ୍ରସାଦ ଦାସ
୩—ମି: ଅବ୍ଦୁଲ ମଜାନ
୪—ମୌଲବୀ ସେଖ୍ ମଜାବୁଦ୍ଦିନ
୫—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଶିବଚରଣ ଦାସ
୬— ,, କମଳପ୍ରସାଦ ମହାପାତ୍ର
୭— ,, ରାଧାଶ୍ୟାମ ଦାସ
୮— ,, ରାଧାକାନ୍ତ ପାଢ଼ି

ଗଞ୍ଜାମ ।

୧—ସେକଣ୍ଡ ଲେ: ରାଜାସାହେବ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି
୨—ରାଜାସାହେବ ଧରାକୋଟ
୩—ଯୁବରାଜସାହେବ ଟେକ୍କାଲି
୪—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ହରିହର ପଣ୍ଡା ବି, ଏ

୫— ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବଇକୁଣ୍ଠ ମହାପାତ୍ର, ଉକୀଲ
୬— ,, ଶଶୀଭୂଷଣ ରଥ
୭—ମାନଧାତା ଗୋପଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ
୮—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ମଦନମୋହନ ରଥ ବି, ଏ, ଛତ୍ରପୁର
୯— ,, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ବି, ଏ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି
୧୦— ,, ଯୁଗଳକିଶୋର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ବି, ଏ

ବଣାଖାପଲ୍ଲନ ।

୧—ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ପଟ୍ଟନାୟକ, ବଳଯୂନଗର
୨—ବାମଦେବ ବର୍ମା, ବଣାଖାପଲ୍ଲନ
୩—ହନୁମନ୍ତ ରାଓ ପଟ୍ଟନାୟକ, ବଳଯୂନଗର

ସମ୍ବଲପୁର ।

୧—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର

ସିଂହଭୂମ ।

୧—ପଣ୍ଡିତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ
୨—ବାବୁ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ, ଉକୀଲ, ଚାଇବସା

ଗଡ଼ଜାତ ।

୧—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଲାଲମୋହନ ପତି, ବାରିପଦା
୨— ,, ହରିହର ପଟ୍ଟନାୟକ, ନରସିଂହପୁର
୩— ,, ଲିଙ୍ଗରାଜ ଦାସ, ନୟାଗଡ଼

ଚତୁର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବସୁ ଏମ୍, ଏ ମହାଶୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅବଗତ କରିବା ପରେ ଅନୁମୋଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ବଂଶୀଧର ଦାସ କହିଲେ :—

" ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ଗତ ତେରବର୍ଷ ହେଲା ହୋଇଥିଲା ମାତ୍ର ଏହିବର୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆପଣମାନେ ଯଥାର୍ଥ ସମ୍ମିଳନୀ ବୋଲି ଜାଣିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ରଜବାବୁ ଓ ମଧୁବାବୁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ଅବଗତ କଲେ, ତାହା କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ସକାଶ କଟକରେ ସମ୍ମିଳନୀ ନ ରହିଲେ ଗୁରୁତର କାର୍ଯ୍ୟମାନ ସାଧିତ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କଲି । "

(ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହେଲା)

୫ମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ।

ପ୍ରସ୍ତାବକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ କଲ୍ପତରୁ ଦାସ କହିଲେ ;—

ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦେଶକୁ ୧୩୫ ହଜାର ମହଣ ଲୁଣ ବିଦେଶରୁ ଆସୁଛି । ଦେଡକୋଟି ଟଙ୍କାର ଲୁଣ ଜିନିଷ ଅମ୍ଭେମାନେ ବିଦେଶରୁ ଆଣୁଅଛୁଁ ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସାଧାରଣତଃ ବାର୍ଷିକ ଆୟ ଟ ୧୮ ୯, ସେହିମାନେ ଏ ଟଙ୍କା ଦେଉ ଅଛନ୍ତି । ମୋତେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ସମିତିର ସମ୍ପାଦକରୂପେ କପାଚାଷ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖିବାକୁ ହେବ । ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁରୂପେ ନ ହେଲେ, ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଇଠା, ଚାବୁକ । ମୁଁ ଗୋଇଠା, ଚାବୁକ ଖାଇବାକୁ ରାଜି ଅଛି, ମାତ୍ର ମାରିବାର ଲୋକ କାହିଁ ? ଚାବୁକ ଦେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେବ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଯୁବକ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଅଗ୍ନି ଉଠିଅଛି, ଆମ୍ଭେମାନେ କିଛି କରି ପାରୁ ନାହୁଁ ସତ୍ୟ, ମାତ୍ର ସେମାନେ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ ଉନ୍ନତିର ବାଧା ଘଟିବ ନାହିଁ । କପାଚାଷ ବଡ଼ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ, ଏଥିରେ ତରଣିବାର ଚାଷ କରିବାକୁ ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁରବସ୍ଥା ସମୟ, ତେଣୁ କୃଷକ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରାଜି ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଦେଶରୁ ମାଲ ପାଇବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମଦେଶରେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ସ୍ୱଦେଶୀ ଜିନିଷ ଅଛି । ମୋଟାଲୁଗା ଓଡ଼ିଶାକୁ ନାଗପୁର ମିଲ୍‌ରୁ ଆସେ, କାରଣ ସେଠାରେ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ବୁଝିପାରନ୍ତି—ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକେ କି ପ୍ରକାର ଲୁଗା ଚାହାନ୍ତି । କପା ହେଲେ ତୁଳା ହେବ, ସେଥିରେ ଦେଶର ସୂତା ଓ ଲୁଗା ହେବ । ଦେଶର ଲୁଗାବୁଣା ଯନ୍ତ୍ର ଚଳିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ଯୁବକଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ମଧ୍ୟ ଅନୁକୂଳ । ଶ୍ରୀରାମପୁରଠାରେ ଦୁଇଜଣ ଛାତ୍ର ବୟନ ବିଦ୍ୟାରେ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇଅଛନ୍ତି ।

ଅନୁମୋଦକ—ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲାଲମୋହନପତି ମହାଶୟ କହିଲେ :—

ସମୟ ପାଞ୍ଚମିନିଟ୍, କିନ୍ତୁ ବିଷୟ ଗୁରୁତର, ତଥାପି ନିୟମ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ବାଧ୍ୟ ହେବା ଉଚିତ । ତେଣୁ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ଶେଷ କରିବି । କପାଚାଷ ଆମଦେଶରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ତା'ର ଆଦର କମିଅଛି; କିନ୍ତୁ ଏଥିର ଅଭାବ ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରୁଅଛୁଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଲୁଗାର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ସମସ୍ତେ ବୁଝିଅଛନ୍ତି । ଏତଦ୍‌ପେକ୍ଷା କପାଚାଷର ପ୍ରୟୋଜନୀୟତା ବୁଝାଇବାର ଅଧିକ ଉପାୟ କ'ଣ ? ସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ସମିତିଉପରେ ଭାରଦେଇ ବସିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସମ୍ମିଳନୀ ଯଦି ଏତିକି କରନ୍ତି କପାଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ, ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ଏବଂ ବୀଜବଣ୍ଟନ କରିପାରନ୍ତି ତେବେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ସମିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ବସିଲେ ହେବ ନାହିଁ । କପାଚାଷଦ୍ୱାରା ଆର୍ଥିକ ଲାଭ ଖୁବ୍ । ମୁଁ ଏତିକି ଅନୁରୋଧ କରେଁ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହକ ସମିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର ନ କରି ନିଜଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତୁ । ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତଚେଷ୍ଟା ସମ୍ମିଳନୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ମାତ୍ର ।

(ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।)

ଚତୁର୍ଥ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଜଗବନ୍ଧୁସିଂହ ଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣକୁ ଆଗତ କରି କହିଲେ :

ଗତବର୍ଷ ବାଲେଶ୍ୱର ସମ୍ମିଳନୀରେ ମୁଁ ଠିକ୍ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲି ।

ଏ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ପୁଣି ଥରେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସମକ୍ଷରେ ଆଗତ କରୁଅଛି । ଲୁଣ ଦୋକାନ ଉଠିଯିବାଦ୍ୱାରା ଅନେକ ଲୋକ କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି । ପାଇକୁଦର ଅବସ୍ଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୋଚନୀୟ । ଏ ବିଷୟରେ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଅଛି । ମୋର ଶ୍ରଦ୍ଧାସ୍ପଦ ଗୋପବନ୍ଧୁ ବାବୁ ସ୍ୱର୍ଗ ବଳଦ୍ୱାରା ଲାଟସାହେବଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରିଥିଲେ, ସେ ସରକାରଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟ ବୁଝାଇବାରୁ ସରକାର ଏଥିପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାର ଆଶା ଦେଇ ଅଛନ୍ତି । ଲୁଣ ଦୋକାନର ଆବଶ୍ୟକତା ବୁଝାଇବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ, ସରକାର ଆଶା ଦେଇଅଛନ୍ତି ଯେ ପୁନର୍ବାର ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳରେ ଲବଣ ଦୋକାନ ହେବ । ସେଥି ସକାଶେ ଆମ୍ଭେମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଅଛୁଁ । ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଜଣେ—ଗୋପବନ୍ଧୁ ବାବୁ କହିଥିଲେ, ମାତ୍ର ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଠାରେ ସମସ୍ତେ ଏକସ୍ୱରରେ ସେହିକଥା କହିଲେ ଗୋପବନ୍ଧୁବାବୁଙ୍କ କଥା ବଳବତ୍ତର ହେବ ।

ମୌଲବୀ ସେଖ ମନୀରୁଦ୍ଦୀନ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହିଲେ :—

ମାନନୀୟ ସଭାପତି ଓ ସଭ୍ୟବୃନ୍ଦ,

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀଙ୍କୁ ମାନିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ଜଗତ୍ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଜଗଦୀଶ୍ୱରଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଦୋଷଶୂନ୍ୟ । ସଂସାରରେ ଯେତେ ବିଦ୍ୱାନ୍ ଓ ଜ୍ଞାନୀ ଅଛନ୍ତି, ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିକାର୍ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ତ୍ରୁଟି କେହି ଦେଖାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ପୁଣି ସେହି ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଏତେଦୂର ଦୟାବାନ୍ ଯେ ସୃଷ୍ଟ ଜୀବର ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଯାହା ଆବଶ୍ୟକ, ସେ ସମୁଦାୟ ସେ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ସନ୍ତାନର ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ତାହାର ମାତାର ସ୍ତନରେ ଦୁଗ୍ଧ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଜନ୍ମହେଲା ପରେ ଯାହା ଯାହା ଦରକାର ସେ ସକଳ ସେ ପୂରଣ କରିଦିଅନ୍ତି । ତାହାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକକାର୍ଯ୍ୟରେ କିଛି ନା କିଛି ଜ୍ଞାନପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୂଢ଼ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିହିତ ଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକଲୋକର ଜୀବନ ଧାରଣ ସକାଶେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଜନ, ସେ ସମୁଦାୟ ପଦାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକ ସେ ନିଜେ ଉତ୍ପନ୍ନ କରି ନ ପାରେ । ସୁତରାଂ ସଂସାରରେ ବାଣିଜ୍ୟ ପ୍ରଥାର ପ୍ରୟୋଜନ ।

ଉତ୍କଳର ଉତ୍ପନ୍ନପଦାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ପ୍ରଧାନ—ଧାନ୍ୟ ଓ ଲବଣ । ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝାଯାଉଅଛି ଯେ " ଏହି ଦୁଇଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ପଦାର୍ଥର ସାହାଯ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶା ନିଜର ସମୁଦାୟ ଅଭାବ ଦୂର କରୁ " ଏହାହିଁ ଦୟାମୟ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଜୀବିକା ନିର୍ବାହର ଦୁଇଟି ମାତ୍ର ଉପାୟ ଥିବାସ୍ଥଳରେ ଗୋଟିକର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ଓ ଅପରଟିର ଅପବ୍ୟବହାର ବା ଅବ୍ୟବହାର କଲେ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବା ସ୍ୱାଭାବିକ, ସେହି କଷ୍ଟଦାୟକ ପରିମାଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଲୁଣ ଦୋକାନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିବାରୁ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ୁଅଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଦିନକୁ ଦିନ ଶୋଚନୀୟରୁ ଶୋଚନୀୟତର ହେଉଅଛି । ଲୁଣଦୋକାନ ବନ୍ଦହୋଇ

ଯାଇଥିବାରୁ ତାହାର ବିଷମୟ ଫଳ ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାର କି ଧନୀ, କି ଦରିଦ୍ର, କି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଅଛି । ମାତ୍ର ଏହି ଲୁଣ ପୋକ୍ତାନ ବନ୍ଦ ହେବାର କାରଣ ଉତ୍କଳବାସିଙ୍କର ଅଳସ୍ୟ ବା ଶ୍ରମକାତରତା ନୁହେ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ମାନନୀୟ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏହି ଲୁଣ ପୋକ୍ତାନ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଉଠାଇ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି, ଯାହାଯୋଗୁଁ ଅମ୍ଭେମାନେ ଅଶେଷ ପ୍ରକାରରେ କଷ୍ଟ ପାଇବାକୁ ହେଉଅଛି । ବିଚକ୍ଷଣ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ବ୍ରିଟିସ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ କାହିଁକି ଓଡ଼ିଶାରୁ ଲୁଣପୋକ୍ତାନ ଉଠାଇ ଦେଇଅଛନ୍ତି, ସେ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବାର ଅଧିକାର ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ନାହିଁ । ସେ ଶାସକ ଓ ଅମ୍ଭେମାନେ ଶାସିତ, ଶାସକଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବା ଶାସିତ ପକ୍ଷରେ ଉଚିତ ନୁହେ ବା ତାହା କରିବାକୁ ତାହାର ଅଧିକାର ନାହିଁ । ଏକମାତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ଶାସିତ କରିପାରେ ତାହା କେବଳ ଏହା—ସମ୍ମାନ ଓ ବିନୟ ସହିତ ନିଜର ଗୁହାରି ଶାସକଙ୍କର ଗୋଚରକୁ ଆଣିବା । ଶାସିତର ଗୁହାରି ଶୁଣିବା ନଶୁଣିବା, ମଞ୍ଜୁର କରିବା ବା ନକରିବା ଶାସକଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ । ଅତଏବ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉଚିତ ଯେ ଆପଣାର ଏହି କଷ୍ଟ ଓ ଅଭାବ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଜଣାଇବୁଁ । ଛୁଆ ନ କାନ୍ଦିଲେ ମା'ଦୁଧ ଦିଏ ନାହିଁ, ମେଘ ନ କାନ୍ଦିଲେ ଉଦ୍ଭିଦ ଜାତ ହୁଏ ନାହିଁ, ସେହିପରି ପ୍ରଜାମାନେ ନ କାନ୍ଦିଲେ ରାଜା ପ୍ରଜାଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବାକୁ ସଯତ୍ନ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କେହି କହିପାରନ୍ତି ଯେ ଅମ୍ଭେମାନେ ଏଥିସକାଶ ଅନେକଥର ଆବେଦନ ନିବେଦନ କରିଅଛୁଁ ମାତ୍ର କୌଣସି ସୁଫଳ ଫଳିନାହିଁ । ଏଥର କଲେ ବା କଣ ଫଳ ହେବ ? ମାତ୍ର ତାହାଙ୍କର ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଜଣେ ଭିକ୍ଷୁକ ଆସିଲେ ଓ ନିଜେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିବା ହେତୁ ସେହି ଭିକ୍ଷୁକକୁ ଭିକ୍ଷା ନ ଦେଇ ଫେରି ଯିବାକୁ କହିଲେ ସେ ଯଦି ଚାଲି ନ ଯାଇ ବାରମ୍ବାର ତାହାକୁ ମାଗୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେ ନିଜେ ନିତାନ୍ତ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ତାଠାରୁ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଭିକ୍ଷା ଦେଇ ବିଦାୟ କରିଥାନ୍ତି । ଭିକ୍ଷୁକଟି ବାରମ୍ବାର ନ ମାଗି ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ କେବେହେଁ ତାହା ପାଇ ପାରନ୍ତା ନାହିଁ । ସେହିପରି ଅମ୍ଭେମାନେ ଯଦି ନିଜର ମନସ୍କାମନା ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହେବା ଯାଏ ବାରମ୍ବାର ଦୟାଶୀଳ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ନିଜର ଅଭାବମାନ ଜଣାଉଁ ତାହାହେଲେ ନିଶ୍ଚୟ କେବେ ନା କେବେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବୁଁ, ଏଥିରେ କିଛି ମାତ୍ର ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏହା ଛଡ଼ା ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜାଣି ରଖିବା ଉଚିତ ଯେ ସଂସାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟର ମୂଳରେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଗୋପନରେ ଥାଏ । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । ଅତଏବ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉଚିତ ଯେ ସମସ୍ତେ ଦୟାମୟଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା, ତାହାହେଲେ ସେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ମନରେ ଦୟାର ସଞ୍ଚାର କରିଦେବେ ଏବଂ ଅମ୍ଭେମାନେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା । ଅତଏବ ମୁଁ ଅନ୍ତଃକରଣସହିତ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବଟି ଅନୁମୋଦନ କରୁଅଛି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି ବି, ଏଲ କହିଲେ :—

ଭାଇମାନେ,

ମୁଁ ଜଣେ ତଳଘଟ ମଣିଷ, ସମୁଦ୍ରରେ ଜୁଆର ହେଲେ ଆମ ଘର ପାଖକୁ ନଇରେ ଲୁଣା ପାଣି ଆସେ । ସେହି ଦିନେ ଲୁଣା ମାଟି ଉପରେ ଲୁଣ ଫୁଟି ବାହାରେ । ଏକ ସମୟରେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ପାଣ, କଣ୍ଡରାମାନେ ଲୁଣମାରି ନିଜେ ପୋଷି ହେଉଥିଲେ, ଆପଣାର ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ଚଳାଉଥିଲେ । ଆଜି କାଲି ସେମାନେ ଲୁଣ କିଣି ଖାଉଅଛନ୍ତି । ଏଥି ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ମଧ୍ୟ ବୁଡ଼ିଅଛି । ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଜୀବନ ଉପାୟ ବାହାର କରି ନିଆଯାଇ ତାହା ବଦଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି ଦିଆ ଯାଇ ନାହିଁ—ତେଣୁ ଆଜି କାଲି ଲୁଣ ଓ ଲୁଗା ମହରଗ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର କଷ୍ଟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁମାନ କରା ଯାଇପାରିବ— ବିଶେଷତଃ ଆମ୍ଭ ଦେଶରେ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକେ ପଖାଳ ଖାଆନ୍ତି, ପଖାଳ ସଙ୍ଗରେ ଲୁଣଟା କପରି ଅବଶ୍ୟକ ତାହା କୌଣସି ଓଡ଼ିଆକୁ କହି ଦେବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଗରିବ ଲୋକମାନେ ସାଧାରଣତଃ ପରିବା କିଣି ନ ପାରି ଲୁଣ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଚଳିଥାନ୍ତି । ଏପରି ସ୍ଥଳେ ପାଖରେ ଲୁଣ ମାଟି ଓ ଲୁଣା ପାଣି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଲୁଣ ମାରିବାକୁ କପରି କଷ୍ଟକର ତାହା ସହଜରେ ବୁଝି ହେବ । ସରକାରଙ୍କ ଠାରେ କୌଣସି ବିଷୟ ଦେଇ ଗୁହାରି କଲେ କହିଥାନ୍ତି ତହିଁରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ମତ ନାହିଁ କେବଳ କେତେ ଜଣ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ନାନାଦି ଆପତ୍ତି ଉଠାଉଅଛନ୍ତି, ତେଣୁ କରି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉଠିଅଛି । ଯେବେ ଆପଣ-ମାନେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଏକମତ ହୁଅନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସରକାର ଜାଣିବେ ଯେ ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏଥିରେ ଏକମତ ଅଟନ୍ତି, ତେଣୁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମୁଁ ସମର୍ଥନ କରୁଅଛି ।

(ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତହେଲା)

ଅଷ୍ଟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଶ୍ରୀମାନ୍ ରାଜାସାହେବ ଧରାକୋଟ, ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଆଗତ କରି କହିଲେ :—

ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଦେଶ ମିଶ୍ରଣ ବିଷୟ ଆମ୍ଭେମାନେ ଅନେକ ଥର ବୁଝାଇ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ନ ବୁଝିବାର ଦୁଃଖର ବିଷୟ । ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ ସଭା ସମିତି କରି ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଦେଶର ମତ ଜଣାଇଲେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ସେ ଅବଶ୍ୟ ବୁଝିପାରିବେ । କେବଳ ତାର ଯୋଗେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଦେଶର ମତ ଜଣାଇଥିବାରୁ ସେ ଠିକ୍ ବୁଝିପାରି ନାହାନ୍ତି ବା ବୁଝିଲେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରି ନାହାନ୍ତି । ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତେ ଦେଶ ମିଶ୍ରଣର ଉପକାରିତା ବୁଝିଛନ୍ତି ତେଣୁ ଅଧିକ କହିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ମାନଧାତା ଗୋରଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ମହାଶୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହିଲେ,—

ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନେକ ଥର ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି । ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ଏ ସମ୍ମିଳନୀର ସୃଷ୍ଟି ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକତ୍ରୀତ କରଣ

ଲାଗି । ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକତ୍ର ନ ହେବା ଯାଏ, ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ନାମ Utkal Union Conference ହୋଇଥିବ । ତାପରେ ଏ ନାମର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା ଦରକାର ହେବ । ସଭାର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଜାରଞ୍ଜନ, ତେଣୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ସାମାଜିକ ସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ହେଲେ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ଅବଶ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହେବ । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଏକାବେଳେକେ ଉଦାସୀନ ନୁହନ୍ତି । ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ଏ ମୂଳ ରୋଗର ପ୍ରତୀକାର ନ କରି ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏଥିର ଔପସର୍ଗିକ ରୋଗର ପ୍ରତୀକାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଯଥା—ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜକୁ First Grade College କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଅଛି । ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜ ଫାଷ୍ଟଗ୍ରେଡ଼ ହେଲେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ବିଶେଷ ଉପକାର ହେବ ନାହିଁ । ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନର କିଞ୍ଚିତ୍ ସମାଧାନ କରିବା ଲାଗି ସରକାର ଏପରି ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଗଞ୍ଜାମର ବହିର୍ଭୂତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରଚଳନ ହେଉଅଛି, ମାତ୍ର ସେଥି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମ ଆନ୍ଦୋଳନ ତୀବ୍ରଭାବରେ ହେବା ଉଚିତ—ଯେପରି କି ସେ ଆନ୍ଦୋଳନର ତୀବ୍ରତା ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ ଆସନ କମ୍ପିବ । ସେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ପୂରଣ କରିବେ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ରେବତୀକାନ୍ତ ଘୋଷ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ,

ଏ ବିଷୟ ଅନେକବାର ଆଲୋଚିତ ହୋଇଅଛି, ତଥାପି ଏ ସମସ୍ତ ଉତ୍କଳ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକତ୍ର ନ ହେବାଯାଏ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏ ଆପତ୍ତି ସରକାରଙ୍କ ନିକଟରେ ଉତ୍ଥାପନ କରିବା ଉଚିତ । ଗଞ୍ଜାମ ଭାଇମାନେ ଏଥିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶର ଭାଇମାନେ ଏ ବିଷୟରେ କିପରି ଇଚ୍ଛିକ ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଉଚିତ । ଅମ୍ଭେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯଦି କହିବା ଅମ୍ଭେମାନେ ଏକ ଶାସନାଧୀନରେ ରହିବା, ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ କି ହେତୁରୁ ମନା କରିବେ ? ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କର ମନା କରିବାର କିଛି କାରଣ ନାହିଁ, ତେବେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଉଚିତ ଯେ କେଉଁ କେଉଁ ଉତ୍କଳ ଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳ ଏ ପ୍ରକାର ମିଶ୍ରଣ ଚାହାନ୍ତି । ଏ ବିଷୟର ଗୁରୁତ୍ୱ ଅନେକେ ଅନୁଭବ କରୁଅଛନ୍ତି, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ବିଶେଷ କିଛି ବୁଝାଇବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ଯେ ଛବି Mother Utkal ଏବଂ daughter in exile ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ତଫାତରେ ରଖିଅଛି Gulf of administration ଏଥିରୁ ଏକଥା ବେଶ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ ବୁଝାଯିବ ଯେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏହି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିବା କେତେଦୂର ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏ ବିଷୟରେ ନାନା ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆବଶ୍ୟକ । ସମ୍ମିଳନୀର Council ଏବଂ Executive Committee ଏ ବିଷୟ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଜଣାଇବେ । ଯେଉଁ ପ୍ରଦେଶର ଓଡ଼ିଆମାନେ ଏକ ଶାସନାଧୀନରେ ରହିବା ଇଚ୍ଛା କରୁଅଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ

ଏକତ୍ର ନ ହେବାଯାଏ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଆନ୍ଦୋଳନ ଏହିପରି ଚଳୁ ! ଯେପରି ଦେହର ହାତ, ଗୋଡ଼, ମୁଣ୍ଡ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଥିଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ଯାହା ଆମ୍ଭେମାନେ କହୁଁ ତାହା ଅତି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ । ମାତ୍ର ପୂର୍ବେ ଭୁଲବଶତଃ ଯେ ବକ୍ତୃରକ ସେ Executive ହୋଇ ଏହା କହିଛନ୍ତି, ଏକଶାସନାଧୀନରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ରହିବା ଦରକାର । ବଙ୍ଗଳା ସଙ୍ଗେ ସେ ଏକଶାସନାଧୀନ ରହିବ କି ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ସଙ୍ଗେ ରହିବ କି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ରହିବ ସେ ଅଲଗା କଥା ।

ମୌଲବୀ ଶେଖ୍ ଅସଦୁଲ୍ଲା ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ :—

ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉତ୍କଳଭାଷୀମାନେ ଏକତ୍ର ନ ହେବେ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଭର୍ଣ୍ଣ-ମେଣ୍ଟଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ରାଜଭକ୍ତି ଦେଖାଇପାରିବୁ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପରସ୍ପରଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବୁ ନାହିଁ, କାରଣ ଆମର ହାତ ଗୋଡ଼ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଥିବାରୁ ଆମେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପାଳନରେ ଅକ୍ଷମ, କାରଣ ଆମେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ନୋହୁଁ ।

ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ସମର୍ଥନ କରି ମାନ୍ୟବର ବାବୁ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ କହିଲେ :—

ସଭାପତି ମହୋଦୟ ଓ ଉପସ୍ଥିତ ସଭ୍ୟଗଣ ! ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ପ୍ରଦେଶ ଏକଶାସନାଧୀନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏ ଯେଉଁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଆଜି ଆଗତ ହୋଇଅଛି, ଏହା ଆଜି ନୂଆ ନୁହେ । ସମ୍ମିଳନୀର ଆରମ୍ଭରୁ ତେରବର୍ଷକାଳ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ବରାବର ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ତେରବର୍ଷ କାହିଁକି, ତେର ଦୁଇଗୁଣେ ୨୬ ବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ୩୦ ବର୍ଷ ହେଲା ଗଞ୍ଜାମ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହାର ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇ ଆସୁଅଛି । ଗଞ୍ଜାମରେ, ପୁରୀରେ, ସମ୍ବଲପୁରରେ, ସିଂହଭୂମରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ସୂତ୍ରପାତ ହୋଇଅଛି । ତେବେସୁଦ୍ଧା କୌଣସି ଫଳ ହୋଇନାହିଁ ।

କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ ଆମର ଏ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ତୀବ୍ରତା ନ ଥିବାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହୋଇପାରୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଯେପରି ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବାକୁ ହୁଏ, ଆମ୍ଭେମାନେ ସେପରି ତ କରୁଛୁଁ, କଲେକ୍ଟରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି, କମିଶନର, ଛୋଟଲାଟ, ବଡ଼ଲାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯଥାକ୍ରମେ ଦରଖାସ୍ତ, ଆବେଦନ କରିସାରିଛୁଁ । ଆଉ କି ତୀବ୍ରତା ଦରକାର କିଛି ତ ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ।

ମହାଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ହେଲେ ବୃଷଭର ପଛଆଡ଼େ 'ବ୍ରୁଂ' କରିବାକୁ ହୁଏ (କରତାଳି) । ଆମ୍ଭେ କଲେକ୍ଟର, କମିଶନର, ଛୋଟଲାଟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେପରି ବେଳକାଳ ଦେଖି ଆବେଦନ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମହାଦେବଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଘଟିନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭକ୍ତ ଯେପରି " କରଯୋଡ଼ି ଜଣାଏ, ଗରୁଡ଼ ସ୍ତମ୍ଭ ସନ୍ନିଧାନ ହେ ମହାପ୍ରଭୁ ! " କହେ, ଆମ୍ଭେମାନେ ସେହିପରି ସରକାରଙ୍କ ଗରୁଡ଼ ସ୍ତମ୍ଭ କଲେକ୍ଟର ପାଖରେ, କମିଶନର ପାଖରେ, ଛୋଟଲାଟ ନିକଟରେ ଜଣାଇ ଆସୁଥିଲୁଁ । କିନ୍ତୁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ କର୍ଣ୍ଣଗୋଚର ହୋଇ ନ ଥିଲା ।

ଏତେବେଳେ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଭାରତ ମନ୍ତ୍ରୀ, ତାଙ୍କୁ ସମ୍ରାଟ ମଧ୍ୟ କହିବା, ଭାରତକୁ ବଳେ କଲେ । ଆମ୍ଭେମାନେ ଭାବିଲୁ "ଏ ଥର ଅଳସୁଆ କପାଳକୁ ଗଙ୍ଗା ବଳେ କଲେ ।" (କରତାଳି) । ସେତେବେଳେ କେତେଲୋକ କହିଲେ, ଭାରତରେ ସ୍ୱାୟତ୍ତଶାସନ ପାଇଁ ଯେଉଁ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଓଡ଼ିଶାରେ ସେପରି ନୁହେ । ଓଡ଼ିଶାର ଆନ୍ଦୋଳନ କେତେଜଣ ଟିକାୟତ, ଚୁଟିକଟା, ଏ ମଧୁବାବୁ, ବ୍ରଜବାବୁ, ଆଉ କେତେ ଇଂରେଜି ପଢ଼ୁଆ କରୁଛନ୍ତି । ଅଚ୍ଛା, ସେ ନାଡ଼ ଚପିବା । (କରତାଳି) । ସରକାରଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଶିକ୍ଷିତ ପଲ୍ଲି କୃଷକ ଓ ଇତର ସାଧାରଣ ନୀଚ ଜାତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ମିଳନର ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି । ସେଠାରୁ ନାନା-ସ୍ଥାନରେ ସାଧାରଣ ସଭା ହେଲା । ପୁରୀରେ ହେଲା, କଟକରେ ହେଲା, ଗଞ୍ଜାମରେ, ସମ୍ବଲପୁରରେ, ସିଂହଭୂମରେ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟଠାରେ ସଭା ହୋଇ ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଗଲା । କଟକ ସଭାରେ ପାଞ୍ଚହଜାର ସାଧାରଣ ଲୋକ ଏକ ସ୍ୱରରେ ଏହି ମିଳନ ଅଭିଳାଷ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । (କରତାଳି) ପୁରୀ ସଭାରେ ୫୦୦୦, ସତ୍ୟବାଦୀରେ ୪୦୦୦, କଲିକତା ସଭାରେ ୭୦୦୦ ଓଡ଼ିଆ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ସପକ୍ଷରେ ମତ ଦେଇଥିଲେ (କରତାଳି) । କଲିକତା ସଭାରେ ମୁଁ ନିଜେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଛି—ସମସ୍ତେ ଏହି ମିଳନ ବାଞ୍ଛା ଘୋଷଣା କରିଅଛନ୍ତି । ସଭା ହୋଇ ଟେଲିଗ୍ରାମ ହେଲା । ଏ ମାସ (ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୧୮) ୧୮ ତାରିଖରେ ସତ୍ୟବାଦୀର ଗୋଟିଏ ପଲ୍ଲି ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଜାତିଆଣ ସଭା ହୋଇଥିଲା, ସେଠାକୁ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି । ସେଠାର ଲୋକେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, "ହଇହୋ, ତିନିମାସତଳେ ଏମାରମଠ ଅଗଦାଣ୍ଡରେ ଯେଉଁ ବଡ଼ ସଭା ହୋଇ ସରକାରଙ୍କୁ ଟେଲିଗ୍ରାଫ ଦିଆଯାଇଥିଲା, ସେ କଥା କ'ଣ ହେଲା ?" ମୁଁ କହିଲି "ସେ ଖବର ଯାଇଛି, ଆମ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅନ୍ତର ପାଟି ଫିଟିନାହିଁ ।" (କରତାଳି) ଏଥିରୁ ସମସ୍ତେ ବୁଝିନେବେ ଯେ ଏ ମିଳନ ଆକାଂକ୍ଷା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆର ଭିତର ଅସ୍ଥିମଜ୍ଜାଗତ ହୋଇଅଛି, ଏହା ତ ଲୋକସାଧାରଣଙ୍କ ଅଭିମତ । ସଭାକରି ସେ ଅଭିମତ ତାର ଦ୍ୱାରା ଜଣାଇଲୁ । ଏଥିରେ ଯଦି ଅନ୍ତର ବିଶ୍ୱାସ ହେଉନାହିଁ, ଆଉ ତ ଉପାୟ ନାହିଁ ! (କରତାଳି) ମୁଁ ବିଚାରୁଛି, ଗୋଟିଏ ଯଦି ସେପରି ବଡ଼ ଗ୍ରାମଫୋନ ଥାନ୍ତା, ଏହି ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କର, ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଜାତିର ସ୍ୱର ସେଥିରେ ଏକଜୁଟ କରି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଅନ୍ତେ (କରତାଳି) । ଆଉ ଅଧିକ କ'ଣ କରିପାରିବା ?

ଭାଇମାନେ, ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରେମର ରାଜ୍ୟ, ଧର୍ମର ରାଜ୍ୟ, ଭକ୍ତିର ରାଜ୍ୟ । ଏଥିରେ ଆଉ ଅଧିକ ବା ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବା ବୁଝାଯାଉନାହିଁ । ଏହାଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଆଉ ଅଧିକ କିଛି କରି ନ ପାରେ । ସବୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଶେଷ କରିଛୁ । ସବୁଠୁଁ ବଡ଼ ମାଲିକଙ୍କୁ କହିସାରିଛୁଁ । ଆନ୍ଦୋଳନ ଆଉ କେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇପାରେ ମୁଁ ବୁଝିପାରୁ ନାହିଁ । ସରକାର ଯଦି କହନ୍ତି ଯେ ଏପରି ଆନ୍ଦୋଳନ

କର, ତାହାହେଲେ ସେ ଲୋଡ଼ିବାପ୍ରକାରରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରନ୍ତେ । ତାଙ୍କ ସାହସ ଟିକିଲାନାହିଁ । (କରତାଳ) ଏଣିକି ଏକମାତ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ 'ହରି ଭରସା' ।

ଭାଇମାନେ, ମୁଁ ପ୍ରାଣର ସହିତ କହୁଛି, ଏ ଆଶା ବ୍ୟର୍ଥ ହେବନାହିଁ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଅଛି, ଏ କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ, ଏ କୋଟି ଲୋକଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅଶ୍ରୁ ବିନ୍ଦୁ ଜମାଟ ହୋଇ ରହୁଛି । ଦୁର୍ବଳର ଅନ୍ୟ ବଳନାହିଁ, କେବଳ ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସ, ଆଉ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ।

ହତାଶ ନ ହୋଇ ଉତ୍ତରଯାଇଁ ସମସ୍ତେ ଗୃହିଁ ରହିବା, ଅସ୍ତି ବା ନାସ୍ତି କହିଦିଅନ୍ତୁ । ଭାରତରେ Reform ହେବ ବୋଲି ଚହଳ ପଡ଼ିଛି—ସମସ୍ତେ କେତେ ଆଶା ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଆମର reform ହେଉଛି କି deform ହେଉଛି ଦେଖିବା (କରତାଳ) । ଯଦି ଦେଶମିଶଣ ନ ହୁଏ, ତେବେ ଯାହା ହେବାରତ ହେବ, କେବଳ ମୋର ନିଜ ନିମନ୍ତେ ଯାହା କରିବାକୁ ମୁଁ ଭାବିଛି; ତାହା କହୁଛି ଯେ ଜୀବନ ଥିବାଯାଏ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଆଉ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ରଖିବନାହିଁ (କରତାଳ) ।

ସରକାର ପ୍ରଚାର କରୁଅଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଲୋକଙ୍କର ମତ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଶାସନରେ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରିବାପାଇଁ ତାଲୁକାବୋର୍ଡ, ଜିଲ୍ଲାବୋର୍ଡ ଇତ୍ୟାଦିର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ସେ କହନ୍ତି ସେ ଯେଉଁ ଲୋକଙ୍କ ମତ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ କରିଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କଠାରେ ଯଦି ବିଶ୍ୱାସ ନ କଲେ, ତେବେ ଆଉ ତାଙ୍କର ସେ ଶୂନ୍ୟ ମର୍ଯ୍ୟାଦାରେ କି ପ୍ରୟୋଜନ ? (କରତାଳ)

ମୁଁ ଆଉ କିଛି କହିପାରିବନାହିଁ । କେବଳ ଏହି ଛିନ୍ନମସ୍ତା ମାତୃଭୂମିର ପଦରେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜ୍ଜନ କରିବି (କରତାଳ) । ମୋର ମାତୃଭୂମି, ଭଗବତୀ, ମା ଉତ୍କଳ ! ତୁମର ଛିନ୍ନବିଛିନ୍ନାଂଶ ଏକତ୍ରିତ ହେଲେ ସେ ଦୃପ୍ତ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ଦେଖିବାର ଯେଉଁ ଆକାଂକ୍ଷା ଜୀବନରେ ପୋଷଣ କରିଥିଲି, ତାହା ପୂରଣ ଯଦି ନ ହୁଏ ତୁମର ସେ ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡିତ, ଛିନ୍ନମସ୍ତା ବିକଟରୂପ ପୂଜାକରି ଏପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜ୍ଜନ କରିବି (କରତାଳ) ।

ଏପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

ଅଷ୍ଟମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଏପ୍ରସ୍ତାବ ସଭାପତି ମହାଶୟ ଆଗତ କରିବାରୁ ତାହା ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ।

ନବମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ଏପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରି ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକୃଷ୍ଣମିଶ୍ର କାବ୍ୟତୀର୍ଥ କହିଥିଲେ :—

ଏପ୍ରସ୍ତାବଟି ବଡ଼ ଗୁରୁତର । ଉତ୍କଳର ମୂକସାକ୍ଷୀ ପ୍ରଧାନ ତୀର୍ଥ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ମହିମା ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ ନାହିଁ । ସାମ୍ୟବାଦନୀତି ପ୍ରଚାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜଗତର ପୁରୁଷ ଓ ମହିଳାଙ୍କୁ ଭ୍ରାତୃ ଭଗ୍ନୀଭାବ ଶିଖାଇବାକୁ ଯେଉଁଠାରେ

ପ୍ରଭୁ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ଭଗ୍ନୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ସମ୍ପୃତ ବିରାଜିତ ତାହା ତ ଶିକ୍ଷାପ୍ରଦ । ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତି ରକ୍ଷାଲାଗି ଜଗତର ସର୍ବତ୍ର ଚେଷ୍ଟା ହେଉଅଛି ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର କରି ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ରକ୍ଷା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ତେଣୁ ମୁଁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କଲି ।

ମାନ୍ୟବର ରାଜାସାହେବ, କନିକା ଏପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହିଲେ :—

ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଯେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କଲେ ତାହା ଆପଣମାନେ ଯେ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣଟି ବଡ଼ ଗୁରୁତର । ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡ ଭାରତର ପୁଣ୍ୟଭୂମି ଓ ଦେବ ଭୂମି । ଆଜକାଲି ସୁଦ୍ଧା ଏହାକୁ Holy Land କୁହାଯାଇ ଥାଏ । ଆମ୍ଭର ଅଧିକାଂଶ, ଶିଳ୍ପ ବାଣିଜ୍ୟ ଆଦି ଲୋପ ପାଇଅଛି । ମାତ୍ର ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଗର୍ବର ସ୍ଥଳ । କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ଭାରତବାସୀ ହିନ୍ଦୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଅଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆର ପୂର୍ବ ପୁରୁଷ ଏ କୀର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରିଅଛନ୍ତି, ତାହାରିଦ୍ୱାରା ଏ କୀର୍ତ୍ତି ରକ୍ଷାହେବ । କିନ୍ତୁ ଅମ୍ଭେମାନେ ଏଥିର ସମସ୍ତ ବ୍ୟୟ ନିର୍ବାହ କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ, ତେଣୁ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବା ଉଚିତ ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ବିଲାତରେ ଥିଲି ସେତେବେଳେ ମୋର ଘର ଓଡ଼ିଶାରେ ବୋଲି କହିବାକୁ କେହି ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଶରେ—ପୁରୀରେ—କହିବାକୁ ବୁଝିଲେ । ଏଥିରୁ ଆପଣମାନେ ଦେଖନ୍ତୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପୃଥିବୀରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଲାଗି ଓଡ଼ିଶା ପୃଥିବୀରେ ପରିଚିତ । ଏପରି ତୀର୍ଥର ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସଂସ୍କାର ନ ହେଲେ ଆମପକ୍ଷରେ ବଡ଼ ନିନ୍ଦାର କଥା ହେବ । ମୋର ମତ ଶ୍ରୀଚୌଧୁରୀ ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣଦାସଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏ ସଂସ୍କାର ସମିତିର ସଭ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉ ।

ଏମାରମଠର ମହନ୍ତ ମହାରାଜ ଏପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ :—

ପ୍ରସ୍ତାବଟି ମହତ୍ତ୍ୱ । ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ବାହାରର ହିନ୍ଦୁଙ୍କଠାରୁ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହେବ । ମୋର ମଠତରଫରୁ ସାହାଯ୍ୟ ସ୍ୱରୂପ ମୁଁ ପାଞ୍ଚ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହେଉଅଛି । ଶୁଭସ୍ୟ ଶୀଘ୍ରଂ—ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ ଶୀଘ୍ର ଆରମ୍ଭ ହେବା ଉଚିତ । ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ସମିତିର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କିଏ ଅଛି ଅନଙ୍ଗରେ, କିଏ ଅଛି ବଙ୍ଗରେ କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଅଚଳନ୍ତୀ ବସ୍ତୁ ନ ହୋଇ ଚଳନ୍ତୀ ବସ୍ତୁ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ହେବ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ନୀଳକଣ୍ଠଦାସ ଏମ୍ ଏ. ଏପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ;

ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଶିଳ୍ପ ଓ ଧର୍ମ । ଏପ୍ରସ୍ତାବଟି ଜଣେ ପଣ୍ଡିତ ଆଗତ କରିଅଛନ୍ତି, ଜଣେ ରାଜା ଅନୁମୋଦନ କରିଅଛନ୍ତି । ପୁଣି ଜଣେ ଧର୍ମାଧ୍ୟକ୍ଷ ସମର୍ଥନ

କରିଅଛନ୍ତି, ତେଣୁ ପୁନଃ ସମର୍ଥନ ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ । ମହନ୍ତ ମହାଶୟ ଯଥାର୍ଥ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇଅଛନ୍ତି, ତେଣୁ ମୁଁ ଏହା ଆନ୍ତରିକ ସମର୍ଥନ କଲି ।

(ଏପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା)

ଦଶମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ଏପ୍ରସ୍ତାବ ଆଗତ କରି କହିଲେ :—

ବର୍ତ୍ତମାନ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଦ୍ୟାଚର୍ଚ୍ଚା ଅଜ୍ଞାତ। ପ୍ରବଳ । ପ୍ରତ୍ୟେକସ୍ଥାନରେ ଲୋକମାନେ ପିଲାଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚ ଇଂରାଜୀ ଶିକ୍ଷା ଦେବାରେ ସଯତ୍ନ । ମାତ୍ର ସହାନୁଭୂତି ବିଶେଷତଃ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସହାନୁଭୂତି ଅଭାବରୁ ଗଙ୍ଗା ମରୁଡ଼ି ହେଉଅଛି । ଯଥା, କଲ୍ୟାଣପୁର, ସାଲେପୁର, ନିଆଳି ଭୁବନେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ ସ୍କୁଲ ସ୍କୁଲ ହେଉଅଛି । ମାତ୍ର ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉତ୍ସାହୀ ମୁସଲମାନଭ୍ରାତାଗଣ ବର୍ଷେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିନା ବେତନରେ ଅନେକ ତ୍ୟାଗ ସ୍ୱୀକାର କରି ଏସ୍କୁଲକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରିଅଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଶତ ଛାତ୍ର ପଢ଼ୁଅଛନ୍ତି । କେବଳ ଟ ୨୫୦୦୲ ଆୟ, କିନ୍ତୁ ଛାତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ନଅ ଏକର ଭୂମି କିଣିଲେଣି—ଏ ସ୍କୁଲଲାଗି ସେ ଉତ୍ସାହୀ ଭ୍ରାତାମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଯେ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ତାହା ନୁହେଁ, ଅନ୍ୟତ୍ର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରେ ସ୍କୁଲ ହେଉଅଛି ସେଠାରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଅନୁକରଣ କରିବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରି କହିଲେ ;—

କଟକ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କର ସେମିନାରି ଗୃହ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲା ସ୍ଥାପିତ, ଏଥିର ଉଦ୍ୟୋଗକର୍ତ୍ତା ଆମର ମୁସଲମାନ ଭାଇମାନେ । ସେଠାରେ ଯେ କେବଳ ମୁସଲମାନ ପଢ଼ନ୍ତି ତାହା ନୁହେଁ, ଅନେକ ହିନ୍ଦୁ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ କଟକରେ ଛାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ହେବାରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲର ଅଭାବ ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିଲା, ଠିକ୍ ସେହିସମୟରେ ଆମର ମୁସଲମାନ ଭାଇମାନେ ଏଣ୍ଟ୍ରାନ୍ସ ସ୍କୁଲଟିଏ ସ୍ଥାପନକଲେ । ଏଠାରେ ଅନେକ ଦରିଦ୍ର ଛାତ୍ର ବିନାବେତନରେ ପଢ଼ନ୍ତି । ସେମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତାମାନେ ଯେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଧନ୍ୟବାଦର ପାତ୍ର ଏ କଥା ସମସ୍ତେ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତସ୍କୁଲ ମଧ୍ୟରୁ ମିସନ୍ସ୍କୁଲ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟତ୍ର ଧର୍ମଶିକ୍ଷାଦିଆ ହୁଏ ନାହିଁ ମାତ୍ର ମିସନ୍ସ୍କୁଲରେ କେବଳ ବାଇବେଲ ମାତ୍ର ପଢ଼ାହୁଏ । ସେମିନାରିରେ ସର୍ବପ୍ରକାର ଧର୍ମପୁସ୍ତକ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ—ଏହା ଏ ସ୍କୁଲର ବିଶେଷତ୍ୱ, ଏଠାରେ ହିନ୍ଦୁମୁସଲମାନ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଧାକୃଷ୍ଣବସୁ ଏମ୍, ଏ. ମହାଶୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ;—

ଓଡ଼ିଶାର ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଶାନୁରୂପ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାର ହୋଇ ନାହିଁ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖର ବିଷୟ ଯେ ଉକ୍ତ ସମାଜରେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ସଚ୍ଚରିତ୍ର ଓ ଉଦାରମନା ଗ୍ରାଜୁଏଟଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହୋଇଅଛି । ସେହି କେତେ

ଜଣ ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗୀ ମୁସଲମାନ ଯୁବକ ଭାଇମାନଙ୍କର ବମ୍ବଇ ସ୍ୱାର୍ଥତ୍ୟାଗଦ୍ୱାରା ମୋହମେଡାନ ସେମିନାରି ନାମକ ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଅଛି, ତାହା ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିର ନିଦର୍ଶନ ଅଟେ । ଆଜି ଯେଉଁ ମୁସଲମାନ ଗ୍ରାଜୁଏଟ ଭାଇମାନେ ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳନ କରି ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଉଭୟ ସମାଜର ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାଜନ ହୋଇଅଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ କାଲି ନିଜ ସମାଜର ନେତାଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିବେ । ଯେଉଁ ଉଦାରଭାବଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ସେମାନେ ଆଜି ଏହି ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି, ସେହି ଉଦାର ଭାବ ସେମାନଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ସେମାନଙ୍କ ସମାଜର ଅଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ବିସ୍ତୃତ ଲାଭ କରିବ । ଏହି ଉଦାର ଓ ଅସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ଭାବର ବିସ୍ତୃତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକତାପ୍ରଣୋଦିତ ଅସହିଷ୍ଣୁତାର ଘଟଣାମାନ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଉଠିଯିବ । ଉକ୍ତ ଘଟଣାମାନ ବ୍ୟଷ୍ଟି ସମଷ୍ଟିଭାବରେ ପୁନଶ୍ଚ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୋଭ ଜନ୍ମାଇଥାଏ, ଅତଏବ ମୁସଲମାନ ଭାଇମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ସାନୁନୟ ନିବେଦନ କରୁଅଛି ଯେ ସେମାନେ ଚେଷ୍ଟାକରି ସେମାନଙ୍କ ସମାଜର ନିରକ୍ଷର ଲୋକମାନଙ୍କ ମନ ମଧ୍ୟରେ ଉଦାର ଭାବ ଜାଗ୍ରତ କରାଇବେ । ତାହା ହେଲେ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର ଅକୃତ୍ରିମ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣଭାବରେ ସ୍ଥାପିତ ହେବ । ଏହି ଆଶା ହୃଦୟରେ ପୋଷଣ କରି ଓ ଆମ୍ଭର ମୁସଲମାନ ଗ୍ରାଜୁଏଟ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଏହି ବିଷୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ମୁଁ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନ୍ତରର ସହିତ ସମର୍ଥନ କରୁଅଛି ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ;—

ସମ୍ମିଳନୀ ନିଜେ ଏପରି ତ୍ୟାଗର କୌଣସି ଉଦାହରଣ ଦେଖାଇ ପାରି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ମୁସଲମାନ ଭ୍ରାତାଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ସହଜ ମନେ କରିଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ମୁଁ ଏହା ସମର୍ଥନ କଲି

ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହେଲା ।

ଏକାଦଶ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଆଗତ କରି କହିଲେ ;—

ସିଂହଭୂମର କଥା ଯେ ଆଗେ ନିଆଯାଇଛି, ସେହି ପଣ୍ଡିତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଠାର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଅସୁବିଧା କଥା କହିଥିଲେ । ଶିକ୍ଷାମନ୍ଦିର ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତିରେ ସେଠା ଅଧିବାସିମାନେ ମାତୃଭାଷାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଯେଉଁ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି, ତାହା ସେମାନେ କେବଳ ଜାଣନ୍ତି । ସମ୍ବଲପୁର ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯେତେବେଳେ ସିଂହଭୂମରେ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାର ପ୍ରସ୍ତାବ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଲୋକଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିବାପାଇଁ ମୁଁ ଉତ୍କଣ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସମୟାଭାବରୁ କେବଳ ଏକମାସ ସେଠାରେ କଟାଇଥିଲି । ସେହି ଏକମାସ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକ ଗ୍ରାମ, ସ୍କୁଲମାନ ଦେଖିଛି । ସେଠା ବାଳକମାନଙ୍କ

ସହିତ କଥା ମଧ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ଏ ପ୍ରଦେଶର ବଡ଼ ହାକିମଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୌଖିକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେଠା କରେଇଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ହେବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଫଳ ହୋଇନାହିଁ ।

ସେଠାରେ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଅଗ୍ରୁଯ୍ୟଙ୍କ ପୁଅ ପ୍ରଥମ ବର୍ଣ୍ଣପରିଚୟ ଯେପରି ପଢ଼ନ୍ତି, ତାହା ଦେଖି କେତେ ଅଗ୍ରୁଯ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେଣି (କରତାଳି) । ଗୋଟିଏ ନମୁନା ଦେଖନ୍ତୁ—ପିଲାମାନେ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି "ଦେଖ ଲଡ଼କ ବନ୍ଦର ଅଯ୍ଯା", ଏହାର ଅର୍ଥ ଓଡ଼ିଆରେ ବୁଝାଯାଏ । ବର୍ଣ୍ଣବୋଧ ପଢ଼ିବା ପିଲାଙ୍କର ଏହି ଅବସ୍ଥା ।

ମାନ୍ୟବର ସେହି ସାହେବଙ୍କୁ ମୁଁ ଏହି କଥା କହିଲି, "ସାହେବ, ମୁଁ national standpointରୁ ଏହାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ କହୁନାହିଁ । କିନ୍ତୁ rational standpoint ରୁ ଏହା press କରୁଛି । କିପରି ଛୋଟ ବାଳକମାନଙ୍କୁ ମାତୃଭାଷା ଛଡ଼ାଇ ଏପରି ଭାଷାରେ ପାଠ ପଢ଼ାନ୍ତି, ଯାହା ପୁଣି ମାତୃଭାଷାରେ ବୁଝାଇବାକୁ ହୁଏ । ଏପରି ଅସଙ୍ଗତ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ?

୧୮୬୧ ସାଲରେ ଯେତେବେଳେ ଇଂରେଜ ଓ 'ହୋ'ମାନଙ୍କର ସନ୍ଧି ହୁଏ, ସେତେବେଳେଠୁଁ ସିଂହଭୂମରେ ହିନ୍ଦି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା । ତାହା ଆଜକୁ ପ୍ରାୟ ଏକଶ ବର୍ଷର କଥା । ଏହି ଏକଶ ବର୍ଷ ହିନ୍ଦି ପଢ଼ାଗଲା ପରେ ସେଠାରେ ତ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାଣ ଲୋପ ପାଇ ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ କେତେ ବନ୍ଦର ମନ୍ଦର କଲେଣି, ତଥାପି ସେ ମନ୍ଦର ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି । (କରତାଳି) ତାହା କି ଲୋପ ପାଇ ପାରେ ?

ମୁଁ ସିଂହଭୂମ ପରିଦର୍ଶନ କଲାବେଳେ କେତେକ statistics ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲି । ସେଥିରୁ କେତୋଟି ଏଠାରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି—

ଚର୍ଚ୍ଚ ସ୍କୁଲରେ ସମସ୍ତ ୬୦ ଜଣ ଛାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ।
କେସରବେଶ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ୬୬ ରୁ ୧୯ ଓଡ଼ିଆ ।
ରାଜ ଗ୍ରାମ ସ୍କୁଲରେ ୫୦ ରୁ ୩୧ ଓଡ଼ିଆ ।
ସୋନୁଆ ଅ: ପ୍ରା: ସ୍କୁଲ ୪୭ ରୁ ୪୦ ଓଡ଼ିଆ ।
ଘୋଡ଼ାବାନ୍ଧ ନ: ପ୍ରା: ସ୍କୁଲ ୬୬ ରୁ ୧୫ ଓଡ଼ିଆ ।
ବାଲୁଜ ସ୍କୁଲ—୬୭ ରୁ ୬୧ ଓଡ଼ିଆ ।

ଓଡ଼ିଆ ଛଡ଼ା ଯେଉଁ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଛାତ୍ର ପଢ଼ନ୍ତି ସମସ୍ତେ 'ହୋ' ଜାତିର । ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଓଡ଼ିଆ ଯାହା ହିନ୍ଦି ତାହା—ବରଂ ଓଡ଼ିଆ ସେମାନେ ବେଶୀ ଆଦରରେ ପଢ଼ନ୍ତି ।

ଗିଲହରି ବୋଇଲେ ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା ବୋଲି ପିଲାମାନେ ପଢ଼ନ୍ତି । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପିଲାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା ଦେଖାଇ ପଚାରିଲି "ଏଇଟା କଣ ? ସେ କହିଲା "ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା" । ଏଥିରୁ ଜଣାଯାଉଛି ଯେ ଏକଶତ ବର୍ଷ କାଳ ସରକାର ସିଂହଭୂମରେ "ଗିଲ ହରି" ଭରତି କରି "ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷା" ଉଠାଇ ପାରିନାହାନ୍ତି । (କରତାଳି) ।

ଏ ଜାତକୁ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ତ୍ର ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରୁଅଛି । କିନ୍ତୁ ଜାତକୁ ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ତ୍ର କଥାଟ ଛାଡ଼, ପାଣି ବୁଡ଼େଇପାରିବ ନାହିଁ, ପବନ ଉଡ଼େଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ନିଆଁ ପୋଡ଼ି ପାରିବ ନାହିଁ (କରତାଳି) । ଆମର ଶକ୍ତି ଅଦ୍ଭୁତ ଲୋପ ପାଇ ନାହିଁ, ଢାଙ୍କି ଅଛି । କେତେ କାଳରେ, ହରିଃ ତେଜରେ; ସେହି ଶକ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ ବାହାରିବ (କରତାଳି) । ସେ ଦିନ ସମାଗତ ହେଲାଣି । (କରତାଳି) ।

'ନୈନଂ ଛିନ୍ଦନ୍ତି ଶସ୍ତ୍ରାଣି, ନୈନଂ ଦହତି ପାବକଃ । ନଚୈନଂ କ୍ଲେଦୟନ୍ତ୍ୟାପୋ, ନ ଶୋଷୟତି ମାରୁତଃ' । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଆତ୍ମା ମରେ ନାହିଁ । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆତ୍ମା ଯଦି ଅମର ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଆତ୍ମା କିପରି ମରିପାରେ ? (କରତାଳି) ଶତଶକ୍ତିର ଗୃପସନ୍ଧେ ସେ ଆତ୍ମା ଦିନେ ଫୁଟି ଉଠିବ । (କରତାଳି) ।

ସିଂହଭୂମିରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ରକ୍ଷା ହେବ, ନିରାଶ ହେବାର କାରଣନାହିଁ । ନିଜବଳରେ ସେ ଦିନେ ରକ୍ଷା ପାଇବ । କିନ୍ତୁ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କ'ଣ ? ସରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଷୟରେ facts ଓ figures ଲୋଡ଼ନ୍ତି । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ସ୍ଥୋଠାରେ ଘର, ଘର, ଗ୍ରାମ ଗ୍ରାମ, ସ୍କୁଲ ସ୍କୁଲ, ବୁଲି census ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ । ତାହାପରେ ସରକାରଙ୍କୁ କହିବା, "ଦେଖ; ଯାହା ଲୋଡ଼ିଥିଲ ହେଉଛି ଆମର facts ଓ figures, ଏଥିରେ ଯଦି ତୁମେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନ ହେବ, ତେବେ ତୁମକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାର ଆଉ ଆମର ସାହସ ନାହିଁ (କରତାଳି)

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ଗୋଲକଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ—

ଜାତି ବା ଦେଶର ଏକତ୍ରୀକରଣ ଲାଗି ଧର୍ମ ଓ ଭାଷା ଦରକାର । ଭାରତର ଭାଷା ବା ଧର୍ମ ଏକ ଥିଲେ, ଭାରତର ଏଦଶା ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଛବିରେ ଦେଖ— daughter in exile ମା'କୁ ହାତଠାରି କହୁଛି ମା', ମୁଁ ତୋ କୋଳକୁ ଯିବି, ମାତ୍ର ମା'ତାର ଭାଷା ବୁଝୁନାହିଁ ବା ଝିଅ ମାର ଭାଷା ବୁଝୁନାହିଁ । ଅଗ୍ରୟ୍ୟ ମହାଶୟ ଉତ୍କଳ ସଭା ସ୍ଥାପନ କରି ଯାହା କରିଅଛନ୍ତି ଆପଣମାନେ ଦେଖିଥିବେ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଶକ୍ତି ଲୋପ ହେବାର ନୁହେଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ପାଞ୍ଚଅଛି, ଆମ୍ଭେମାନେ ପାଞ୍ଚ କରିବୁଁ, କଚେରୀ ଭାଷା ବାଧିତା ମୂଳକ—ତେଣୁ କଚେରୀ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ହେଲେ ବେଶ୍ ହେବ । ଆମେ ବେଶୀ ମାଗୁ ନାହୁଁ, କେବଳ କାଗଜ କଲମରେ ଗାରେ ମାରିଦିଅ, ଅମୁକ ଅମୁକ ସ୍ଥାନରେ କଚେରୀ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ହେଲା । ଏଥିରେ ବେଶୀ କଷ୍ଟ କିଣ ?

ତତ୍ପରେ ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥି
ଗୃହୀତ ହେଲା ।

ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବନା
ହୋଇପାରି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ର
ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ।

ପରିଶିଷ୍ଟ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କମିଶନର ସାହେବ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ
ଦେଇ ନ ପାରିବା ସମ୍ବନ୍ଧେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ।

"I regret I find it impossible to come to the Confererce The Mayurbhanj appeals, in which I have to consider the case of each of the very number of accused have occupied a large amount of my time, and I must try to get through the arrears which have accumulated, before I attend the next council meeting."

କଟକର ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କର୍ଷ୍ଟିଡ଼ ସାହେବ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

I regret that as I shall be away at Puri on the 30th and 31st instants, I shall not be able to attend your conference. It would have given me pleasure to be present at your deleberations had it been possible.

କଟକ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲମ୍ବାର୍ଟ ସାହେବ
ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

Thank you for your invitation to the Conference. If I can, I will come some time on Saturday but I can not say definitely when.

କଟକର ଡିଃ ଜଜ୍ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉଇଲିୟମସ୍ ସାହେବ—

I regret I cannot accept your invitation to the Utkal Union conference. The Maharaja of Mayurbhanj has invited me to the shoot on the 30th, 31st and 1st April. And so I shall be away from Cuttack on those dates. Had I been remaining in Cuttack, I should have been happy to attend the Conference.

ଜମିଦାର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯୋଗେନ୍ଦ୍ରନାଥ ବୋଷ—

"Mr. J. N. Bose thanks the secretaries to the Reception committee of the Utkal Union Conference for their kind invitation to the Conference but regrets his inability to attend its sittings as his time is entirely taken up with the All Orissa Bengalee Settlers' Conference which sits on even dates with the Utkal Conference."

ପୁରୁଲିଆରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣେନ୍ଦୁ ନାରାୟଣ ସିଂହ ତାରଦ୍ୱାରା ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"Every good wishes for success."

ଖାଡ଼ଙ୍ଗାପେଠାରୁ ତାରଯୋଗେ ସମ୍ବାଦ—

"Regretting inability attending conference, hoping successful."

ପୁରୀରୁ 'ରତ୍ନାକର'ର Editor ତାରସମ୍ବାଦ ଦେଇଅଛନ୍ତି—

"Extremely sorry unable to attend Conference, wish all success."

କଳିଙ୍ଗାପଟ୍ଟମରୁ କେଃ ଭିଃ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ସ୍ୱାମୀ ତାରଦ୍ୱାରା ସମ୍ବାଦ ଦେଇଅଛନ୍ତି—

"Deeply regret inability to attend Conference owing illness of my mother I pray to almighty for succes of the Conference I am in full sympathy with the objects of Conference in the interest of Oriya brothers of Ganjam District."

'ଗାନ୍ଧାର'ର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏମ୍, ଏସ୍ [illegible]ଯନା, କଟକ—

"Many thanks for your invitation but I am sorry to say that on account of my ill-helth I shall not be able to attend your Conference. I hope that the Utkal Conference will be attended by a large number of men and I wish it every success."

ମିଃ ବିଃ ଦାସ ବମ୍ବେରୁ ତାରଯୋଗେ ଜଣାଇଅଛନ୍ତି—
"Every Oriya heart is with you this day."

ଶ୍ରୀମାନ୍ ମହାରାଜା ବାହାଦୁର, ଅଠଗଡ଼ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ ନ ପାରି ଯେଉଁ ସହାନୁଭୂତିସୂଚକ ପତ୍ର ଲେଖିଥିଲେ, ତାହାର ଅବିକଳ ନକଲ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା । ଅଭ୍ୟର୍ଥନାସମିତିର ସମ୍ପାଦକ ମାନ୍ୟବର ମିଃ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସିଃ ଆଇଃ ଇଃ ଅଧିବେଶନର ୨ୟ ଦିବସରେ ତାଙ୍କର ଉପକ୍ରମଣିକା ବକ୍ତୃତା ମଧ୍ୟରେ ଏହି ପତ୍ର ସଭାସ୍ଥ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏ ପରେ ମହାରାଜା ମହୋଦୟ ଅଭି ଶୀଘ୍ର ଏ ପତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିସ୍ୱରୂପ ତଳଚ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ସ୍କୁଲର ହେଃ ମାଷ୍ଟର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସଙ୍କୁ ପଠାଇଥିବା କଥା ପ୍ରକାଶ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଅଠଗଡ଼
୨୮-୩-୧୮

ମାନନୀୟ ମହାଶୟ,

ମୋହର ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତାଯୋଗୁ ମୁଁ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନ ପାରି ଦୁଃଖିତ ହେଉଅଛି, ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ଓ ବସ୍ତ୍ରର ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟତା ଯେପରି ଧୀରେ୨ ବୃଦ୍ଧି ହେଉଅଛି ତା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତ୍ରବୟନର କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଧ ହେଉଅଛି । ଯଦି ଆପଣ ମୋର ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସମ୍ମତ ହୁଅନ୍ତି ତେବେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ମୋହ ତରଫରୁ ଆପଣ ଏହି ପ୍ରସ୍ତାବ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାହେବେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ କେତେ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ହେବ ମୁଁ ଜାଣୁନାହିଁ, ମାତ୍ର ଏହାର ପ୍ରତି ଅଂଶ ଟ ୧୦୦ ଙ୍କା ହିସାବରେ ସ୍ଥିର କରି ଟଙ୍କା ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଏକଶତ ଅଂଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଟ ୧୦,୦୦୦ (ଦଶହଜାର) ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜା, ମହାରାଜା, ଜମିଦାର, ଧନୀ ଓ ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ କେତେଅଂଶ କେଉଁମାନେ ନେବେ ତାର ଲିଷ୍ଟ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେଇ ସଂଗ୍ରହ କଲା ପରେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟାରମ୍ଭ ହେବ । ଏହାର ପରିଦର୍ଶକ ଓ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଆପଣ ସ୍ଥିର କରିବାହେବେ । ଏହି ବ୍ୟବସାୟର କେନ୍ଦ୍ର କଟକରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ । କପାଶ୍ୱର ବୃଦ୍ଧି ସମ୍ବନ୍ଧେ ସମ୍ମିଳନୀ ତରଫରୁ ରାଜା ଓ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିବା ସକାଶେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ କରୁଅଛି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ କପାଶ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ବିଷୟରେ ଚେଷ୍ଟା କରୁଅଛି ।

ଆମ୍ଭେମାନେ ଭଲରେ ଅଛୁଁ, ଆଶାକରେ ଆପଣ ଆପଣଙ୍କ କନ୍ୟା ସହିତ ସୁସ୍ଥ ଥିବେ । ଇତି ।

ଭବଦୀୟ ଅନୁଜ
ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱନାଥ ।

ଖଡ଼ଗପୁର ଅନୁଷ୍ଠାନର ଜଣେକ ସଭ୍ୟ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ;—

ନିବେଦନ ଏହକ ପୀଡ଼ିତଥିବାରୁ ମୁଁ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋହର ମନୋଗତ ଭାବ ନିମ୍ନରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଅଛି ଏବଂ ଅଶାକରେଁ ସଭାରେ ପଠିତ ହେଲେ କୃତାର୍ଥ ହେବ, ଏହ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

(୧) ଅଜ ଓଡ଼ିଶାର ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନେ ଯେଉଁ ବନ୍ଧନସୂତ୍ରରେ ଏ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭ୍ରାତୃସ୍ନେହ ଚିରକାଳ ରହିବା ବିଧେୟ ।

(୨) ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧଭାବ ବର୍ଜ୍ଜନ କରି ଏକତା ରଜ୍ଜୁରେ ବଦ୍ଧ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ଦୃଢ଼ପ୍ରତିଜ୍ଞ ହେବା ଏକାନ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନୀୟ ।

(୩) ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ରବି ଶ୍ରୀମାନ୍ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କୁ ମୋହର ଅନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ ।

କାରଣ ୧୯୦୪ ସାଲରେ ମୁଁ ତାହାଙ୍କଠାରୁ ଉପଦେଶ ଗ୍ରହଣ କରି ମୋହର ଜୀବନର ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟମାନ କରିଅଛି, ତାହାଲାଗି ମୁଁ ତାହାଙ୍କୁ ଅହୋରାତ୍ର ପୂଜା କରୁଥାଏଁ । ତାହାଙ୍କର ଉପଦେଶ ବାଣୀ ମୋହର ଜୀବନରେ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଅମୃତ ସଞ୍ଚାର କରିଦେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ବାଣୀକୁ ମନେକରି ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ବାହାରିଲାକ୍ଷଣି ମୋହ ମନରେ ସ୍ୱତଃ ଏହା ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଉଠେ ଯେପରି ସ୍ୱୟଂ Mr. Das ଛିଡ଼ାହୋଇ ମୋତେ କର୍ମାଙ୍ଗନକୁ ଟାଣୁଅଛନ୍ତି । ଖଡ଼ଗପୁର ଅଜ ସେଥିପାଇଁ ଧନ୍ୟ, ସେଠାରେ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ୍ (ସମାଜ) ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଧର୍ମସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଉନ୍ନତିସାଧିତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ହେଉଅଛି । ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନ୍ ତରଫରୁ ଜଣେ ଧର୍ମଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ଧର୍ମଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାର କରୁଅଛନ୍ତି । ଏ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ୍ ହସ୍ତରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ମୋହର ମତାନୁସାରେ ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେଁ ସର୍ବେ ଭ୍ରାତୃ ଧର୍ମସେବାରେ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କଲେ ଅଶେଷ କଲ୍ୟାଣ ସାଧିତ ହେବ ।

ପୁରୁଲିଅରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ପଞ୍ଚାନନ ପାଣି, ମୁକ୍ତିଆର ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

I am sorry to say that I have been attacked with fever and confined to bed for 7days. As I am an Oriya I should join the Conference and I had an intention to do so. But unfortunately I have been attacked with fever and still I have not taken food. I sympathise with you in the matter and hope to be excused for not joining the Conference for the cause stated above.

I was born and brought up in Manbhum, hence can not take in Oriya nor can I write. I was compelled to write to you in English and I beg to excused for it.

ଜିଃ ଗଞ୍ଜାମ, ପୋଃ ଅଃ ଦିଗୁପୁଡ଼ି, ଗ୍ରାଃ ଏସ୍ଃ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଶ୍ରୀମାନ୍ ବାବୁ ଚୈତନ୍ୟ ସାହୁ ସମ୍ମିଳନୀର ଶ୍ରଦ୍ଧା ସ୍ୱରୂପ ଟ ୬୦ ପଠାଇଦେଇ ମନିଅର୍ଡର କୁପନରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

We the students of G. S. Schoool, Digupudi, present in spirit in the Conferences.

ମେଦିନୀପୁରସ୍ଥ ଚନ୍ଦ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରହାଇସ୍କୁଲ କମିଟିର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ତ୍ରିପାଠୀ କାବ୍ୟତୀର୍ଥ ଲେଖିଅଛନ୍ତି ;

" ଅମ୍ଭର ଯିବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶାଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଉପସ୍ଥିତ ଅମ୍ଭର ସ୍ତ୍ରୀର ଯେଉଁପ ଅସୁଖ ଦେଖାଯାଉଅଛି ତହିଁରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ସମ୍ମିଳିତ ଭ୍ରାତୃମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ୍ କରି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦେବା ଅସମ୍ଭବ । ଏଣୁ ନିତାନ୍ତ ଦୁଃଖିତରେ ଅଛୁଁ । ସମ୍ମିଳନୀର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ତାରିଖର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବେ ଯଦି ଭଗବାନ ଏହାଙ୍କୁ ନିରାମୟ କରିଦିଅନ୍ତି ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଯାଇ ଯୋଗ ଦେବାର ବାସନା ରହିଲା । ସମ୍ମିଳନୀ ପ୍ରତି ଏ ଭାଇର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟାଣ ଓ ସହାନୁଭୂତି ଅଛି ଜାଣିବେ । କିମଧିକମିତି । "

ଅନୁଗୁଳରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିହର ମିଶ୍ର ବି, ଏ, ଲେଖିଅଛନ୍ତି ;—

" ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରେରିତ ସମ୍ମିଳନୀ-ଆହ୍ୱାନପତ୍ର ଖଣ୍ଡିକ ପାଇଲି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମନରେ ଏକ ଆନନ୍ଦ-ହିଲ୍ଲୋଳ ଉଠିଲା । ପରେ ଦୁଃଖ, ସୁଦୂର ଜଙ୍ଗଲ, ତହିଁରେ ପୁଣି ଦାସତ୍ୱ, ମାତୃପୂଜା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭ୍ରାତୃମିଳନ ସୁଖ ମୋ ଭାଗ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଡ଼ମ୍ବନା । ମାତୃପୂଜାର ପଦ୍ଧତି ନାମରେ ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣାରେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଟଙ୍କା ମନିଅଡ଼ର ଯୋଗେ ପଠାଇଲି । ପୂଜୋପକରଣ ପାଇଁ ତାହା ଗୃହୀତ ହେଲେ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ମନେ କରିବି । ମାତୃପୂଜା ମଣ୍ଡପରେ ମୋର ଅନୁପସ୍ଥିତି ମାର୍ଜ୍ଜନୀୟ । ଇତି ।"

ଗୁଇବାସାରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରିପାଠୀ ଉକିଲ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

" ମାତୃପୂଜା ପୀଠରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାର ଆହ୍ୱାନ ପାଇଲି । ଏହି ଶୁଭ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଯୋଗଦାନ କରିବି ବୋଲି ସମସ୍ତ ଆୟୋଜନ କରିଥିଲି, କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଘଟନାଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ଯିବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେଲି । ଆପଣ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ଗୁଇଁବାସା ଜିଲ୍ଲାସ୍କୁଲ ଏହି ଜିଲ୍ଲାର ଏକମାତ୍ର ହାଇସ୍କୁଲ । ଏହି ଜିଲ୍ଲାର ଦରିଦ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବହରା ଗୋଡ଼ାରେ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ହାଇସ୍କୁଲ ସ୍ଥାପନ

କରିବ ବୋଲି ଗତ ଦୁଇବର୍ଷ ହେଲା ସମସ୍ତ ଆୟୋଜନ କରି ଆସୁଅଛି । ଅଳ୍ପ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସ୍କୁଲ ସ୍ଥାପନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ ହେବାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶା । ଏହି ଛୁଟିରେ ଜିଲ୍ଲାର ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜ ନିଜ ଗ୍ରାମରେ ଥିବେ । ଏହି ଅପୂର୍ବ ସୁଯୋଗରେ ଜିଲ୍ଲାର ବିଶେଷ କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅର୍ଥ ସଂଗ୍ରହାଦି ଓ ସ୍କୁଲର ଅବଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବି । ଏହି ଛୁଟିରେ ଏହି ସୁବିଧା ଛାଡ଼ିଦେଲେ ମୋର ଅଭିଳଷିତ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଏକ ବର୍ଷ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଯିବ । ଏହି ହେତୁରୁ ମାତୃ ପୂଜା ପୀଠରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ହେଲି । ଆଶାକରେଁ ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରାଣ ଛାତ୍ରମାନେ ମୋର ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜ୍ଜନା କରିବେ । ମାତୃ ପୂଜାରେ ମୋର ଆନ୍ତରିକ ସହାନୁଭୂତି ଜ୍ଞାପନ କରିବେ । ଇତି ।”

ଝିଙ୍କାପାରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାଶୀନାଥ ମହାପାତ୍ର ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

“ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ଆଗାମୀ ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗଦାନପୂର୍ବକ ସମବେତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହିତ ମାତୃପୂଜା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆପଣଙ୍କର ତା ୯-୩-୧୮ ରିଖ ଲିଖିତ ନ ୫୭୫ ମ୍ବର ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ପାଇ ଚିର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଅଛି । କିନ୍ତୁ ବହୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ପରାଧୀନତା ସୂତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ ଥିବାରୁ ମାତୃ ପୂଜାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଦୁଃଖିତ ହୋଇଅଛି । ମୋର ଏ ଜଡ଼ ଶରୀର ଏଠାରେ ପଡ଼ି ରହିଅଛି ମାତ୍ର ମନ ସେଠାରେ ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ମାତୃ ପୂଜାର ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିବ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରେ ।”

ପରିଶେଷରେ ବକ୍ତବ୍ୟ ଏହି ଯେ କରୁଣାନିଧାନ ପରମେଶ୍ୱର ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଉକ୍ତ ମାତୃପୂଜାରୂପ ଯଜ୍ଞ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାଧାନ କରନ୍ତୁ, ଏହା ସର୍ବଦା ପ୍ରାର୍ଥନୀୟ ।

। ମୁ । ଭରି । ପ୍ର । କଳାମାଟିଆରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ବାମନଚରଣ ଦାସ, ପଙ୍କଜ ପ୍ରଧାନ ମନିଅର୍ଡ଼ର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ୫ ୩ (ଲେଖାଁଏ ପଠାଇଥିବା କଥା ଚିଠିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

“ମାତୃଦେବୀଙ୍କର ପୂଜାର୍ଥେ ଉପଲକ୍ଷେ ଆମ୍ଭେମାନେ * * ସୁଶ୍ରିତ ମୁଷ୍ଟି ଭକ୍ତି ସ୍ୱରୂପ * *ଅଦ୍ୟ ମନିଅର୍ଡ଼ର କଲୁଁ । ଅନୁଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେବେ ।”

। ଜି । ପୁରୀ, ପୋଃ ଅଃ ଯାଁଅଳାରୁ ଶ୍ରୀ ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ଦାସ ନାମକ ଜଣେ ଛାତ୍ର ଲେଖିଅଛନ୍ତି ।

“ଚଳିତ ବର୍ଷର ମାତୃ ପୂଜାରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ବିଷୟର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହେବ ତହିଁରେ ମୋହର ଐକ୍ୟମତ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ନୈମିତ୍ତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧନ ମୋହର ଉପସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରଧାନ ଅନ୍ତରାୟ ଥିବାରୁ ଏହା ଜଣାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି ।

ଆଶା କରେ କପାସ୍ତୁଷ ଓ ଲୁଗାବୁଣା ବିଷୟ ଯେପରି ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ଅନ୍ୟତମ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣରେ ସ୍ଥାନପାଏ ।”

। ଜି । ଗଞ୍ଜାମ, ହୁଞ୍ଜିଳକାଠି ମୁକାମରୁ ଶ୍ରୀମାନ୍ କଳ୍ପତରୁ ପାଠୀ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧିବେଶନ ସକାଶ ଆମ୍ଭର ଏକ ଦିନର ବ୍ୟୟ ଏକଟଙ୍କା ମାତ୍ର ଡାକ ଯୋଗେ ପଠାଇଦେଲୁଁ । ରେଜେଷ୍ଟ୍ରର ପାର୍ସଲରେ କେତେକ ଖଣ୍ଡ କାଗଜ ପଠାଇଅଛୁଁ । ଅନୁଗ୍ରହ ପୂର୍ବକ ଗ୍ରହଣ କରି ସମ୍ମିଳନୀରେ ବର୍ଣ୍ଣନ କରିଦେବା ସକାଶ ଅନୁରୋଧ କରୁଅଛୁଁ । ବିଶେଷ କାର୍ଯ୍ୟ ବଶତଃ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅକ୍ଷମ ହୋଇପାରୁଁ, ଅବସର ପାଇଲେ ତା ୨୧ ରିଖରେ ଯିବୁଁ ।"

ମହନପୁରରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ସମରସିଂହ ମହାପାତ୍ର ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ଚଳିତ ମାସ ତା ୩୦ । ୩୧ରେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦେବା ନିମନ୍ତେ ଏସ୍ଥାନର ଅଣୁବଗ୍ରାମ ନିବାସୀ ଶ୍ରୀବାବୁ ଜଗମୋହନ ମଲ୍ଲିକଙ୍କୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଭଦ୍ର ଲୋକମାନେ ପଠାଇବାର ସ୍ଥିର କରିବାରୁ ସେ ମହାଶୟ ଯାଉଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ର ବଳ ଅନୁସାରେ ଯେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ ତାହା ମଧ୍ୟ ସେ ମହାଶୟ ସ୍ଥିର କରି ଆସିବେ । ଅଧିକନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ହତାଶ ଜୀବନର ନୂତନ ଆଶା ଅଙ୍କୁରିତ ହେବାର ଶୁଣି ଲୋକମାନେ ବିଶେଷ ଉତ୍ସାହ ସହକାରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଅଛନ୍ତି । ଇତି ।

କୁମୁଡ଼ା ଜମ୍ବୁପୁରରୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଯୋଗେଶ୍ୱର ଦାସ ଲେଖିଅଛନ୍ତି

"ଦୁଃଖର ସହିତ ଜଣାଉଅଛିକି ଆମ୍ଭର ଶରୀର ଦୈବଦୁର୍ବିପାକରୁ ନିତାନ୍ତ ପୀଡ଼ିତ ଥିବାରୁ ଆମ୍ଭର ଦେଶମାତାଙ୍କ ପୂଜାରେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ବିଶେଷ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ଜଣାଉଅଛି ଯେ ସମ୍ମିଳନୀର ସାଧାରଣ କାର୍ଯ୍ୟ କଳାପମାନ ଯାହା ଯାହା ଧାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ତତ୍ପ୍ରତି ଆମ୍ଭର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁରାଗ ଅଛି ବୋଲି ଜାଣିବେ । ଯଦି ଦେଶ ଭ୍ରାତୃମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୟା, ଶ୍ରଦ୍ଧା ବା ମମତା ଥାଏ ତାହା ହେଲେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯେ ଯେ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହେବ ତାହା ଦୟାକରି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ନିକଟ ଲେଖିଲେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଆମ୍ଭର ଗ୍ରାମରେ ଓ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ୍ୟ ସମିତିରେ ପ୍ରଚାର କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରିବୁଁ । ଆଶାକରେ ଭ୍ରାତୃସ୍ନେହ ହେତୁ ଉପରଲିଖିତ ଅନୁରୋଧରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବୁ ନାହିଁ ।"

ଫୁଲଝରସ୍ଥ ଟେଭାଷଟାରୁ ଦୟାନିଧି ଗୌନ୍ତିଆ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରେରିତ ପତ୍ର ମିଳିଲା, ପାଠକରି ସମ୍ମିଳନୀର ହାଲ ଅବଗତ ହେଲି । ପରେ ଲେଖିବାର ଏମନ୍ତ ଯେ ମୁଁ ବେମାର ଥିବାଯୋଗୁଁ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ନ ପାରେଁ । ଆପଣ ଆମ୍ଭର ଏହି ଫୁଲଝରକୁ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାନ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ବଲପୁରରେ ସମ୍ମିଳିତ କରିବା ବିଷୟରେ ବିସ୍ମରଣ ହେବେ ନାହିଁ । ଫୁଲଝରକୁ ସମ୍ବଲପୁର ସଙ୍ଗେ ମିଶ୍ରିତ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଏକାନ୍ତ ଅନୁରୋଧ । ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ଥିଲେ ଏହି ବୃହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର ବେମାର ଥିବା ପକ୍ଷେ ଏହି ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର ପଠାଇ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାର୍ଥନା ମଧ୍ୟ କରୁଅଛି ।"

'ପରିଚାରିକା'ର ସମ୍ପାଦିକା ଶ୍ରୀମତୀ ବସନ୍ତକୁମାରୀ ଦେଇ ତା ୩୧ । ୩ । ୧୮ ରେ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ଗତକାଲଠାରୁ ମୋହର ଦେହଟି ବିଶେଷ ପୀଡ଼ିତ ଥିବାରୁ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ ଦେଇ ନ ପାରି କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଅଛି । ତ୍ରୁଟି ମାର୍ଜନା କରିବା ହେବେ ।"

। ଜି । କଟକ । ପୋଃ ଅଣ୍ଡାଜପୁର, ଶିବଦାସପୁର ମହିଳା ସମାଜର ସମ୍ପାଦିକା ଶ୍ରୀମତୀ ଉମାସୁନ୍ଦରୀ ଦାସୀ ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ଅମ୍ଭେ ଶିବଦାସପୁର—ମହିଳା ସମାଜ ତରଫରୁ ଆପଣଙ୍କ ଠିକଣାରେ ଟ ୦ ୫ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ଭାଣ୍ଡାର ଦେଉ ସ୍ୱରୂପେ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରସୂତ ଗୃହା ପ୍ରେରଣ କଲୁଁ । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଗ୍ରହଣ କଲେ ଚିର ବାଧିତ ହେବୁଁ । ମୁଁ ଆଜି ମନିଅର୍ଡ଼ର କରିବାକୁ ଟଙ୍କା ଦେଇ ପଠାଇଥିଲି, କିନ୍ତୁ ତା ୨୮ ଓ ୨୯ ରିଖ ଡ଼ାକଘର ବନ୍ଦ ଥିବାରୁ ସେଥି ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ୩୦ ତାରିଖରେ ପଠାଇବି । ଇତି ।"

ଅନୁଗୁଳର ରାଜପୁରୋହିତ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଗଉରକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଶର୍ମା ଲେଖିଅଛନ୍ତି—

"ମାତୃପୂଜାରେ ଯୋଗ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମିଳନୀ ପକ୍ଷରୁ ଗତ କାଲି ୨୭ ତାରିଖ ବୁଧବାର ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ଯଥାସାଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରି ସ୍ଥାନୀୟ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବଣ୍ଟନ କରି ଦେଲି । ମୁଁ ଯଥା ସମୟରେ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଇଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏକାଦ ଗାଡ଼ିଦ୍ୱାରା ୭୭ ମାଇଲ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରି ସମିତିରେ ଯୋଗଦେବା ଅସୁବିଧା ମନେ କରି ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରକାଶପୂର୍ବକ ଏତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଜଣାଇଲି । ଇତି । ୨୮ । ୩ । ୧୯୧୮ ମସିହା ।"

ପ୍ରିୟଭାଇ,

"ଆପଣଙ୍କର ଆମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ପାଇଲୁ । ଉତ୍କଳ ଜନନୀଙ୍କ କୋଳରୁ ଅମ୍ଭେ ଏଠାରେ ବିଚ୍ଛେଦ-ଜ୍ୱରରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଦଗ୍ଧ ହୋଇ ଯାଉଅଛୁଁ । "ମାତା ଜାଣେ ପୁତ୍ରର ଦୁଃଖ" ଏହା ସତ୍ୟ ଅଟେ । ପରନ୍ତୁ ମାତା ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଧରିବ ପୁତ୍ରପରି କୋଳକୁ ନେଇପାରେ ନାହିଁ । ଅମ୍ଭେ ମାତା ଛେଉଣ୍ଡ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲୁ, ଏବେ ବୁଝିଲୁଁ, ମାତା ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ନାହାନ୍ତି, ସ୍ନେହରେ ଡ଼ାକୁଛନ୍ତି, "ପୁତ୍ରେ, ମୋ କୋଳକୁ ଆସି ବସ, ମୁଖରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେବି ।" ଧନ୍ୟ ମାତା ! ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭର ହୃଦୟ । ମାତାଙ୍କର ହୃଦୟ କେତେ, ଏହା କୋଟି ବ୍ରହ୍ମା ଲେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ ଅମ୍ଭେ ବା କେତେ ମାତ୍ର । ତେବେ ଭାଇ, ମାତାଙ୍କର ଏପରି ଆହ୍ୱାନ କିଛି ଦୂରରୁ ପଠାଇବାର ନୁହେଁ । କାରଣ ଅମ୍ଭେ ବଙ୍ଗଳା ବକଳାଙ୍ଗ ମାତାଙ୍କ ନବାଳୀ ବକଳାଙ୍ଗ ପୁତ୍ରମାନେ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛିତ ସେବାରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ଭଳିଆ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି କରିପାରନ୍ତୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନେକ ଭାଇ ଏଠାରେ ମିଳି କେହି ଯିବା ବା କିଛି କିଛି ପଠାଇବା ପାଇଁ ଅବସର ପାଇ ପାରନ୍ତୁ ।

ଯାହାହେଉ ଏବେ ତହିଁପାଇଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେବାର ଭଲ ନୁହେ । ଆପଣ ଯେ ଅନୁଗ୍ରହପୂର୍ବକ ଏତକ ମଧ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ତାହା କିଛି କମ୍ ନୁହେ । ତେବେ ପନ୍ଦର ପୂର୍ବରୁ ଓ ଆମ୍ଭର ଜମିଦାର ସାହେବଙ୍କ ଠାରୁ ପଠାଇବାର ଗୃହ । ଏ କାହାରେ ଆଉ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ମାତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଛି କିଛି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାରେ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ନୁହନ୍ତି । ଏହା ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ସ୍ମରଣ କରି ନେବା ପାଇଁ ଲେଖିଲି, କ୍ଷମା କରିବେ । ଜନ୍ମଭୂମି ସମ୍ମିଳନୀରେ ସବୁଭାଇ ଜମା ହୋଇ ଦେଶର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାସବୁ ଅନ୍ତର କରି ଭାଇମାନଙ୍କୁ ସବୁ ବିଷୟରେ ଉନ୍ନତିଶୀଳ କରି ମାତାଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଜମା ହେଉଛନ୍ତି । ଦେଶହିତକାଙ୍କ୍ଷୀ ଭାଇମାନେ, ସେଠାରେ ନାନା ଆଲୋଚନା କରିବେ ଓ ଦେଶର ମଙ୍ଗଳସାଧନ ଉପରେ ହେବ ତହିଁ ବିଷୟରେ ମୀମାଂସା କରିବେ । କେବଳ ଆଲୋଚନା କରିବେ ତାହା ନୁହେ, ସ୍ୱତଃ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତହୋଇ ପ୍ରକୃତ ଫଳକୁ ଦର୍ଶାଇବେ । ସେପରି ସଭାରେ ଆମ୍ଭପରି ଅଖାପାଠୁଆ—ଯାହାଙ୍କର ନିଜଭାଷାର ମଧ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ—ସେଠାରେ କିଛି ମତ ଦେବା ବିଡ଼ମ୍ବନା ମାତ୍ର । ତେବେ ଦୂରରୁ ଥାଇ କ—ଖ—ଠ କରି କିଛି ମତ ଦେବାର ଭଲ ଏହା ଜାଣି ମୁଁ ବିନୟରେ କହୁଅଛି, ହୋଇପାରେତ ମୋର ଏ ଦୁଃଖ ସୁଖର କଥାଟାକୁ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାଇ ଦେବାହେବେ । ଭାଇମାନେ, ସଂସାର ଆଡ଼କୁ ଭାବ ଦେଖିଲେ ଜାଣିପାରିବ ଆମ୍ଭେ ସମସ୍ତ ପଛରେ ପଡ଼ିଅଛୁଁ ଓ ଆଗ ହେବାକୁ ଉପାୟ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ଏହି ସଭାରେ ସମସ୍ତେ ବସିଅଛୁଁ । ଆଗକୁ ଯିବା କିପରି ? ଯେପରି ଆମ୍ଭର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଅଗ୍ରପଦ ହୋଇଥିଲେ, ଏ ସବୁର ମୂଳରେ ଗୋଟିଏ କଥା (ଉପାୟ) ବଡ଼ ଅଛି । ତାହା ହୋଇପାରିଲେ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧ । ତାହା ଏହି—'ଆହେ ମଉସା, ମୂଳ ପଇସା'—ଏହା ଯହିଁ, ସବୁ ତହିଁ । ଏହା ନାହିଁ, କିଛି ନାହିଁ ।' ତେବେ ଦେଖିବା ସେ ପଇସା ଆସିବ କୁଆଡ଼ୁ ? ଭିକ୍ଷାମାଗି ପେଟ ପୂରିବ କେତେ ? ଯେପରି ଶିଖାଇଲା ବୁଦ୍ଧି—ମାଗି ଆଣିବା ଖାଇବା, ଏକଇ ଅଟେ । ତେବେ ସମସ୍ତ ଭାଇମାନେ ବିଚାର କରି ଗୋଟିଏ ଜାତୀୟ ଫଣ୍ଡ ଖୋଲିବାର ଗୃହ, ଏହି ଜାତୀୟ ଫଣ୍ଡ ଏପରି ଭାବରେ ହେବାର ଗୃହ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାତି ସେ ଫଣ୍ଡରେ ଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଯେପରି ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଅନେକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରଚଳିତପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ଲୋକେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ତହିଁରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଥାନ୍ତି, ସେପରି ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଜମା କରିବେ । ଏଥିବାଦରେ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଜାତୀୟ ଦଣ୍ଡ ମୁଣ୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନେକ ଟଙ୍କା ଜମା ହୋଇଥାଏ ଓ ସେ ସବୁ ଭୋଜିଆଦି ଅପବ୍ୟୟ ହୋଇ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥାଏ ସେପରି ଜମା ସେହି ଜାତୀୟ ଫଣ୍ଡରେ ହେବା ଗୃହ । ମୋର ବିଚାରରେ ଏପରି ଟଙ୍କା ବାର୍ଷିକ ଲକ୍ଷେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଅଛି । ଯଦି ଜାତୀୟ ନେତା ଓ ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମନୋଯୋଗୀ ହେବେ, ଏହା ଅଳ୍ପକରେ ହେବ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ସେମାନେ ଓଜର କରିବେ ନାହିଁ, କେବଳ କେହି କେହି ସ୍ୱାର୍ଥ ନେତା ଯେଉଁମାନେ କି

ତାହା ଶାଉଛନ୍ତି ସେମାନେ କେବଳ ଓଜର କରିବେ । ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ, ଏପରି ଜମା କରିବା ମାର୍ଗ ଆମ୍ଭଠାରେ ଅନେକ ଅଛି । କେବଳ ତାହା ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।" ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଦୟାଳୁ ଭାଇମାନେ ଅଳ୍ପ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ସହଜରେ ହେବ । ମୁଁ ଏଥିର ବିସ୍ତୃତ ଖବର ଲେଖାଟିଏ ରଖିଅଛି, ବାହୁଲ୍ୟ ଭୟରେ ପଠାଇଲି ନାହିଁ । କୃପାକରି ଟିକିଏ ଆମ୍ଭର ସମାଜ ଅର୍ଥଙ୍କୁ ଦୃଷ୍ଟିଦିଅ, କେତେ କେତେ ପଇସା ଜାତୀୟ ଦଣ୍ଡମୁଣ୍ଡରେ ମଙ୍ଗୁଅଛି ଓ ତାହାସବୁ କିପରି ଅପବ୍ୟୟ ହେଉଅଛି ଦେଖି ପାରିବ । ମାତ୍ର କେବଳ ସଭାରେ ଦୁଇ ଗୁରୁ କଥା ହୋଇ ସମସ୍ତେ ବୁଡ଼ଲ ହାଣ୍ଡିଘରେ କାନରେ ତେଲ ଦେଇ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଏକମନ, ଏକପ୍ରାଣ, ଏକଉଦ୍ୟମରେ ଯତ୍ନ କଲେ କିଛି ଅସାଧ ନାହିଁ । ଭାବିଦେଖ; ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍କଳର କେତେକ ଦୟାଳୁ ଭାଇ ମାତ୍ର ମନୋଯୋଗୀ ହୋଇ ଦେଶ ସେବାପାଇଁ ଯତ୍ନ କରୁଥିବାରୁ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କେତେକ ମଙ୍ଗଳ ହେଉଅଛି । ଏପରି ଯଦି ସମସ୍ତ ଭାଇମାନେ ଉଠିବା ତେବେ ନିଶ୍ଚେ ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ସବୁ ସାଧ କରିବା, କେବଳ କହିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । କଲେ ହେବ ଓ ପରଲୋକ କରିଦେବ ଏହି ଆଶାରେ ରହିଲେ କିଛି ହେବ ନାହିଁ, ନିଜେ କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ଆମ୍ଭର ଉତ୍କଳ ଜନନୀ ଅବାଲ୍ୟକଳରୁ ଶିଖାଇ ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଆମ୍ଭେ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାକୁ ଭୁଲି ଯାଉଅଛୁଁ । ସ୍ମରଣ କର, ସେ କହିଛନ୍ତି—'ଅଲୋ ପୁଟିମାଛ, ଅମ ଯାମ କରୁ ବାଛ ।' ଅମ୍ଭ ଦେଢ଼ଶୁର ଅଇଲେ, ନଈ ପାଣିରେ ଗୋଡ଼ ଧୋଇଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁଃଖ ସୁଖ କହିଲେ, ଅମ୍ଭ ଦୁଃଖ ସୁଖ କହିଲା ବେଳକୁ କହନ କୁଠା ମାଇଲେ ।' ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ନିଜେ କରିବାକୁ ହେବ । ଉପର ଉପର କଥା ହେଲେ ଚିକ୍ ନାହିଁ । ଯେପରି ଆମ୍ଭର ବୁଢ଼ା "ଦୀପିକା" ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ଚିରସ୍ଥାୟୀ ଫଣ୍ଡଟିଏ ଖୋଲାହେବ । ଭିଲା "ସେବକ" ମଧ ଲେଖିଲେ — ତହିଁପାଇ ଆମ୍ଭେ ଟ ୩୯ ପଠାଇଲୁ ଓ ଆଉ ଆମ୍ଭେ ପଠାଇବାକୁ ଗହୁଁ । ମାତ୍ର ସେ ଫଣ୍ଡରେ ପଡ଼ୁ ନାହିଁ, ସେ ବୁଢ଼ା, ପଲା ମାରିବ । ଆଉ କିଛି ପଡ଼ୁମଳଲା ନାହିଁ, କ୍ଷମା କରିବ—ଏହା କାହାର ମୁଁ ଛିଦ୍ର କହୁ ନାହିଁ, କାର୍ଯ୍ୟ ବଶତଃ କହିଲି । ଯାହାହେଉ ଏବେ ହେଲେ ସବୁଭାଇ ମନୋଯୋଗୀ ହୁଅ, ଫଣ୍ଡଟି ଖୋଲ । ମୋତେ ସମ୍ବାଦ ମିଳିବା ମାତ୍ରେ ମୁଁ ଏ ତରଫରୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି କିଛି ଜମା ପାଇଁ ପଠାଇବି । ଦେଶର ମଙ୍ଗଳକର, ଈଶ୍ୱର ତୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ କରିବେ । ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାତୀୟ ଫଣ୍ଡ ହସ୍ତରେ ହେବ ନାହିଁ, ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ କରିବା ସହଜସାଧ ହେବ ନାହିଁ । ଅନେକ ଦୟାଳୁମାନେ ଏପରି ଫଣ୍ଡ ଅନେକ କରିଛନ୍ତି ଓ କରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ତାହା ବିଲକ୍ଷଣ ଫଣ୍ଡ ହେବାକୁ ନାହିଁ, ଓ ଜାତୀୟ ବ୍ୟାବହାରିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତରେ ତାର ଜମାର ସୁକ ଲାଗ ନାହିଁ । ଏପରି ଉପାୟ ହେବାର ଗୃହ ଯେ ଜାତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟର ସହିତରେ ଏହି ଫଣ୍ଡର ସମ୍ବନ୍ଧ ରଖିଲେ ଓ ଯତ୍ନକଲେ ଅଳ୍ପଦିନେ ଅଧିକ ଜମା ହେବ ।

ଏଥିପାଇଁ ଜାତୀୟ ନେତା ବହୁ ସ୍ଥାନ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ହେବ, ବୁଝାଇବା ଲୋକ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ବିଶେଷ ସାହାସରେ କହିପାରେ ଯେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ ସବୁ ବୁଝିବେ । ମାତ୍ର କେହି କେହି ନେତାପରି ଲୋକ ଯେ ପେଟ ସେମାନଙ୍କ କୁଟ ଚକ୍ରରେ କେତେକ କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟର୍ଥ ହୁଏ, ତହିଁରୁ ସାବଧାନ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସବୁ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ । ଏହା ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଅତଏବ ଭାଇମାନେ, ହାତଯୋଡ଼ି କହୁଅଛି, ଖାଲି ଝଗଡ଼ା ଛାଡ଼ି ଅନ୍ଧ ସବୁ ଭୁଲି ଏକସଙ୍ଗରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପ୍ରବୃତ୍ତ ହେଲେ, ଦୟାମୟ ଈଶ୍ୱର ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କରିବେ । ଇତି ।

ଆପଣମାନଙ୍କର ଭାଇ
ବୈକୁଣ୍ଠନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ ଗୋସ୍ୱାମୀ
ଜି: ପରିତା ସଦର ତହସିଲଦାର
ହାଲ ନିବାସୀ—ସରଣପାଲି । ମୁଲିହିର ଜମିଦାରୀ ।

ସମାଜମିତ୍ର ଅଫିସ
ଧରକୋଟ
୨୬।୨।୧୯୧୮

ଶ୍ରୀ ମହାଶୟ,

"ଏ ବର୍ଷ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ଅଧିବେଶନ କଟକ ନଗରରେ ହେବ, ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରାଣରେ ଆହ୍ଲାଦ ଆସେ । ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯେ ଏକ ନୂତନ ଅଧ୍ୟାୟ ଫିଟିପାରେ, ଏହି ଆଶା ରଖିଲେ କିଛି ଅସଙ୍ଗତ ହେବନାହିଁ ।

ଗତ କେତେକ ବର୍ଷ ହେଲା ସମ୍ମିଳନୀର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନବଜୀବନ ଆସିଥିବାର ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଏ । ଏଗାର ବାର ବର୍ଷର ସମ୍ମିଳନ ଓ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ବକ୍ତୃତାର ଫଳରେ ଆଜ ଲୋକଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରତି ପଡ଼ିଲାଣି । ଅତିଦୁଃଖର ବିଷୟ, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କେତେକଜଣ ନେତା " ସମ୍ମିଳନୀ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କଲା ନାହିଁ " ବୋଲି ନୈରାଶ୍ୟର ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ଘରେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ବସନ୍ତି, ଏପରି କି ସମ୍ମିଳନୀର ଅଧିବେଶନମାନଙ୍କରେ ଯୋଗ ସୁଦ୍ଧା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ସମ୍ମିଳନୀ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଲାଳସା ଦେଇ ଯାଇଅଛି, ଏହା ଆଖିକୁ ଦିଶେ ନାହିଁ ବୋଲି କଣ ସମ୍ମିଳନୀଟା ଅକର୍ମଣ୍ୟ ?

'ସମ୍ମିଳନୀ ଓ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଆମ୍ଭେମାନେ କେତେଖଣ୍ଡି ପତ୍ର ପାଇଅଛୁଁ । ସମସ୍ତେ ଗୃହାନ୍ତ ଆଖିକୁ ଦିଶିବା ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ । ବାସ୍ତବିକ ସମ୍ମିଳନୀର ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଆଉ ଆଖିକୁ ଦିଶିବା ଭଳି କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ ନ କଲେ ସମ୍ମିଳନୀର ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିବ ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହକ ସମିତିରୁ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବର ଅବତାରଣା ହେଉଅଛି, ସେଥିରୁ ବୁଝୁଅଛୁଁ, ଆପଣମାନେ ଏହା ସୁନ୍ଦରରୂପେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଅଛନ୍ତି । କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ୟମତର

ଗୋଟିଏ କାଗଜ କାରଖାନା ବା ବସ୍ତ୍ରକାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବାପାଇଁ ଆୟୋଜନ କରାଯାଉ ସତ, ପ୍ରୋକ୍ତ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ବେଶ ଅଭାବ ଅନୁଭୂତ ହେଉ ଥିବାରୁ ଲୋକଙ୍କ ମୁଖରୁ ଏହା ଶୁଣାଯାଏ ଯାହାଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ଘୁଞ୍ଚିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଭାବ ଭାରତ ତଥା ଜଗତରେ ଲାଗିବା ସମ୍ଭବ, ସେହିପରି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରତି ଆମ୍ଭେମାନେ ଏକମତ, ଯେଉଁପରି ଏହିକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପାରିବ । ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ଏତେବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟଟାଏ ଯେପରି ସମାଧା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ, ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆପଣମାନଙ୍କପରି ଚିନ୍ତାଶୀଳ ଦେଶସେବକଙ୍କ ଚିନ୍ତାରେ ସୁସଙ୍ଗତ ହୋଇପାରେ ବୋଲି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ । ଏହା ଏ ବର୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀର ଗୋଟିଏ ପ୍ରସ୍ତାବରୂପେ ଗୃହୀତ ହେଲେ ଉପକୃତ ହେବୁଁ । ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ତର ପାଇଲେ ପତ୍ର ପ୍ରେରକମାନଙ୍କୁ ତାହା ଜଣାଇଦେବାର ବାସନା ରହିଲା ।"

ଆପଣଙ୍କର

ଶ୍ରୀ ଜୟମଙ୍ଗଳ ରଥ ।

ଉପରୋକ୍ତ ଚିଠିର ଉତ୍ତରରେ ସମ୍ମିଳନୀର ସମ୍ପାଦକ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପତ୍ରଖଣ୍ଡି ଲେଖିଥିଲେ ।

"ଆପଣଙ୍କର ପତ୍ର ମୁଁ ପାଇଅଛି, ତତ୍ସମ୍ବନ୍ଧେ ମୋର ଯାହା ବକ୍ତବ୍ୟ ତାହା ମୁଁ ଏଠି ଲେଖୁଅଛି । ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର କି ପ୍ରକାର ଗଠନ ହେଲା, ତାହା ମନେ ରଖିବା ଉଚିତ । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଉତ୍କଳର କେତେକ ଲୋକଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଏକ ସଭା କରାଇଥିଲି । ଉକ୍ତ ସଭାରେ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଉତ୍କଳମାତାର ସନ୍ତାନ ବୋଲି ପରସ୍ପରକୁ ଭାଇ ମନେ କରିବାର ଉଚିତ, ଏହି ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲୁ । ପ୍ରାୟ ୧୪ ବର୍ଷ ହେଲା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏହି ବିଷୟ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ହୋଇଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନେକ ଲୋକ କହନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ରରୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ହେଉଅଛି ଯେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆପଣାକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାତି ବୋଲି ଜ୍ଞାନ କରନ୍ତି । ଏଜ୍ଞାନ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ୍ଭେମାନେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାତି ଏହିଜ୍ଞାନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଜାତିର ଏକମାତ୍ର ପାଣ୍ଠି, ଏକ ମାତ୍ର ସମ୍ବଳ । ଅନ୍ୟ କଥାରେ ମୁଁ ଏହାକୁ ସମ୍ବଳ ନ କହି ଜାତିର ବଳ କହେଁ । ଜାତିର ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ଗଲେ ଜାତିର ସମ୍ବଳଦ୍ୱାରା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ହେବ । ଅନ୍ୟତ୍ର ଯେ ସବୁ କଳ କାରଖାନା ହୋଇଅଛି ସେ ସବୁ ଧନୀ ଲୋକମାନେ ଧନ ଦେଇ କମ୍ପାନୀ କରି ଶିଳ୍ପ ଇତ୍ୟାଦିର ଉନ୍ନତି କରୁଅଛନ୍ତି । ତାହାରି ଯାହା ଲାଭ ହୁଏ ତାହା, ଯେଉଁମାନେ ଧନ ଦେଇଅଛନ୍ତି ସେହିମାନଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ଏବଂ ସେହିମାନେ ତାହା ନେଇଥାନ୍ତି । ଏ ପ୍ରଥା ଇଉରୋପରେ ଚଳି ଆସୁଅଛି ଏବଂ ଏଠାରେ ଅନୁକରଣ କରା ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅନୁକରଣ କରା ଉଚିତ ଏହା ଅନେକ ଲୋକ ମନେକରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଇଉରୋପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏ ପ୍ରଥାର ଅନିଷ୍ଟ ଦେଖାଯାଉଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ

ଇଯୁରୋପରେ ଦେଖାଯାଏ ଅନେକ ଧନୀ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅତୁଳ ଧନ ଅଛି, ସେ ଧନ ଶିଳ୍ପ ଉପାର୍ଜିତ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ସେ ସବୁ କାରଖାନାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ବୁଝିଲେଣି ଯେ ତାଙ୍କର ପରିଶ୍ରମର ଫଳ ଅଧିକାଂଶ ଧନୀ ପାଉଅଛି । ସେମାନଙ୍କର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଯାଉନାହିଁ । ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ବୁଝିବା ଉଚିତ ଯେ ଧନ, ଜନ, ମନ ଏହି ତିନୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜର ବଳସ୍ୱରୂପ । ଦେଶର କୌଣସି ଉନ୍ନତି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ଏହି ତିନିବନ୍ଧୁକୁ ଏକତ୍ର କରିବାକୁ ହେବ । ଏ ତିନୋଟି ବଳ ତିନି ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ଧନ—ଜମିଦାର, ରଜା, ମହାଜନ ଏମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ମନ ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହାର ଅର୍ଥ ବୁଦ୍ଧି—ଏଶକ୍ତି ସୁଶିକ୍ଷିତ ଲୋକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ଜନ—ଏ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ କାରଖାନାରେ ଅର୍ଥ ଆବଶ୍ୟକ, ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ ବୁଦ୍ଧି ଆବଶ୍ୟକ, କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଶକ୍ତିର ଅଭାବ ହେଲେ କାର୍ଯ୍ୟ ସଫଳ ହେବ ନାହିଁ । ଏ ତିନି ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ଶେଷୋକ୍ତ ଶକ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ ଜନ ଶକ୍ତି ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଗଚ୍ଛିତ । ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟାଏ କାରଖାନାକୁ ଗଲେ ଦେଖିବ କାମ କରିବା ବାଲା ଦଶ ହଜାର, ଏ ପ୍ରକାର କାରଖାନା ଅଛି ଯେଉଁଠି ଧନ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିର କିମ୍ବା କମ୍ପାନୀ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲେ ଶହେ ଦୁଇଶ ଲୋକଙ୍କର ଚଳାଇବା ବାଲା ଜଣେ କି ଦୁଇଜଣ । କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚାରୁରୂପେ ଚଳାଇବା ଦଶ ହଜାର ଲୋକଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ମ୍ୟାନେଜର କାରିଗରମାନଙ୍କୁ ଶାସ୍ତି ଦେଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ନ ଥିଲେ ମନ ଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ହେତୁରୁ ଇଯୁରୋପରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭୟାନକ ବିପଦ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଅଛି । ଏହାର ଉଦାହରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ରୁଷ ଦେଶର ଅବସ୍ଥାରେ ପାଇବେ । ଅତଏବ ମୋର ମତ ଜାତିର ଉପକାର କରିବାକୁ ହେଲେ ଜାତିର ସମ୍ବଳ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଉଚିତ । ଜାତିର ଜଲ୍ଠ ଲୋଡ଼ିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ଉପରେ କହିଅଛି ଜାତିର ସମ୍ବଳ କେବଳ ଜାତୀୟ ଜ୍ଞାନ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଛି । ଧନ ଓ ବୁଦ୍ଧି ଜାତିର ସମସ୍ତଙ୍କର ନାହିଁ, ତାହା କେବଳ କେତେକ ଲୋକଙ୍କର ହସ୍ତଗତ । ଅତଏବ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ ଯେ ଏ ଜାତୀୟ ଜ୍ଞାନ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୋଇଅଛି ସେମାନେ ଜାତିର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ କି ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ, ସେହି ଅର୍ଥର ମୂଳ ପାଣ୍ଠି କରାଯିବ ଏବଂ ସେହି ପାଣ୍ଠିଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ହୋଇପାରେ ତାହା କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ସେହିକାର୍ଯ୍ୟଟି ସ୍ଥିର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହା ବିବେଚନା କରିବାକୁ ହେବ ଯେ ଜାତିର ଅଧିକାଂଶ ଲୋକଙ୍କର ଯାହାଦ୍ୱାରା ଉପକାର ହେବ ସେହିରୂପ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ହେବ । ଆପଣ ଲେଖିଅଛନ୍ତି କାଗଜ କିମ୍ବା ଲୁଗାର କାରଖାନା କର ଉଚିତ୍ । ମୋର ଜିଜ୍ଞାସ୍ୟ ଆଗେ କେତେ ଧନ ମିଳିବ ତାହା ସ୍ଥିର କର ଉଚିତ୍, ତତ୍ପରେ

ତଦୁପଯୋଗୀ କାରଖାନା କରା ଉଚିତ । ଯଦି ଏକାଠିକା ହିସାବରେ ଅଂଶ ସ୍ଥିର କରନ୍ତୁ ଏ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ କେତେ ଗରିବ ଲୋକ ଏ ପ୍ରକାର ଅଂଶ କ୍ରୟ କରି ପାରିବେ ଏବଂ ଆପଣଙ୍କର ସମାଜମିକ ଅଫିସ କେତେ ଗ୍ରାହକ ଦେଇ ପାରନ୍ତି, ଏ ବିଷୟର ଉତ୍ତର ଅନୁଗ୍ରହ କରି ମତେ ଲେଖିବା ହେବ । ଏବଂ ଏ ବିଷୟରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ଯାହା କିଛି ବକ୍ତବ୍ୟ ତାହାମଧ୍ୟ ଲେଖିବା ହେବେ । ଇତି ।

ମେସୋପଟାମିଆକୁ ସମ୍ମିଳନୀ ତରଫରୁ ଯେଉଁ ଡାକ୍ତର ଯାଇଅଛନ୍ତି ତାଙ୍କର ବ୍ୟୟ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମିଳନୀକୁ ଗଞ୍ଜାମର କଲେକ୍ଟର ଯେଉଁ ଚିଠି ଲେଖିଅଛନ୍ତି ତାହାର ଅବିକଳ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ।

R. D O. No. 3/Cor/18

Collector's Office
Ganjam,
Dated 18th March, 1918

From

C. B. Cotterell Esq. I. C. S., C. I. E.
Collector of Ganjam.

To

The Secretary of the Cuttack Committee of
the Utkal Union Conference,
Cuttack

Sir,

In enclosing copy of a letter dated 28-9-1917 from Srijut Bhagbat Prasad Mahapatro, Cashier of the Utkal Conference Committee regarding the contribution towards the salary of Su[b]-Assistant Surgeon R. M. Patro on military duty, I have the honour to enquire whether the Conference has resumed payment of the contribution. If not, I shall be obliged if the question can be considered by the Conference at its sitting at Cuttack which I understand will be on the 30th and 31st of this month.

I have the honour to be,
Sir,
Your most obedient servant
Ranganath Chari
for Collector.

M. V. R. D. 18-3-18

Enclosure.

Copy of letter No. nil, dated 28th September, 1917, from Srijut Bhagbat Prasad Mahapatra, Balasore, to C. B. Cotterell Esquire, I.C.S., C.I.E., Collector of Ganjam.

In reply to your letter No. 3332 dated the 7th September enquiring about the cause of the stoppage of payment of the contribution of the Utkal Union Conference and whether the Conference will continue it, I have the honour to state that the Conference never meant to discontinue the contribution but the payment has been delayed owing to want of sufficient funds in the hands of the Executive Committees of the Conference at Sambalpur and Balasore. The matter has been put in the hands of the Cuttack Committee who are taking steps for the collection of money and payment of the contribution.

True copy.

M V. R 18-3-1918	}	Ranganath Chary for Collector.

ଓଡ଼ିଶାରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ସ୍ଥାନ, ଏଠାରେ କେଶରୀବଂଶର ଅତୁଳନୀୟ କୀର୍ତ୍ତି ବିରାଜିତ ରହିଅଛି । ଶିଳ୍ପକଳାକୁଶଳ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ବର୍ତ୍ତମାନ ବଡ଼ ଜୀର୍ଣ୍ଣାବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଉକ୍ତ ମନ୍ଦିରର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ କମିଟି ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି ଏବଂ ଉକ୍ତ କମିଟି ଚାନ୍ଦା ଉଠାଇ ମନ୍ଦିରର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ଯତ୍ନ କରୁଅଛନ୍ତି । ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସମ୍ମିଳନୀ ଯେଉଁ ଚିଠିପତ୍ରମାନ ପାଇଥିଲେ ତାହା ନିମ୍ନରେ ଅବିକଳ ଉଦ୍ଧାର କଲୁଁ ।

No. 16

Office of the Bhubaneswar
Temple Repair Committee
Puri.
The 27th March, 1918.

To

The Secretary of the Cuttack Committee
of the Utkal Union Conference,
Cuttack.

Dear Sir,

It is perhaps known to you that a Committee has been formed here at Puri to devise means for the repair of the famous temples of Bhubaneswar and for silt clearance of the sacred tank of Bindusarobar. The first meeting was held in October 1916 under the auspices of the Hon'ble Maharaja Sir Manindra Chandra Nandi, K. C. I. E. of Cossimbazar and proceedings of it were published in various Newspapers of Orissa and some of the leading papers of Bengal and Behar too. The cost of repairs has been roughly estimated by the Government at two lacks of rupees.

It is needless to say that the temples of Bhubaneswar are the noblest specimen of Indian architecture and their present deplorable condition demands immediate attention of the Hindu Public. Efforts are being made to form sub-committees at various important places throughout the length and breadth of India to facilitate collection of subscription and success of the scheme depends solely on the co-operation and sympathy for this national public institution of the country.

As it was thought desirable at a meeting of the Executive Committee held on 3rd March 1918 that this important subject should be taken up by the Utkal Union Conference, I request that you will be pleased to include it among the subjects of the next session in a way which the subject committe deem proper.

Yours truly
Sadasib Misra
Mahamohopadhaya
for Honry. Sec.
Bhubaneswar Temple Repair
Committee.

ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀର ସମ୍ପାଦକ ମହୋଦୟ

ସମୀପେଷୁ—

ମହାଶୟ,

ଅସାଧାରଣ ଶିଳ୍ପନୈପୁଣ୍ୟ ଓ ଭାସ୍କରକାର୍ଯ୍ୟ ସକାଶେ ଭୁବନେଶ୍ୱରମନ୍ଦିର ଏକା ହିନ୍ଦୁଙ୍କର ନୁହଇ, ଜଗତରେ ସୁସଭ୍ୟଜାତିଙ୍କର ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ବୋଲି ବିଘୋଷିତ । ଉତ୍କଳର କେଶରୀବଂଶର ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜାମାନେ ଏହି ମନ୍ଦିର ସହସ୍ରାଧିକବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ନିର୍ମାଣ କରି ଓଡ଼୍ରଜାତିର ସଭ୍ୟତାକୁ ପ୍ରସ୍ତର ଆକାରରେ ସ୍ତୂପୀକୃତ କରିଯାଇ ଅଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିରର ସୂକ୍ଷ୍ମଶିଳ୍ପ ସନ୍ଦର୍ଶନ କରି ସୁସଭ୍ୟ ଇଉରୋପୀୟମାନେ ଉତ୍କଳ ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କର ଭୂୟସୀ ପ୍ରଶଂସା କରୁଅଛନ୍ତି । ଏହି ଶିଳ୍ପ ଓ ଭାସ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ମନ୍ଦିର ଯୋଗୁଁ ଉତ୍କଳୀୟମାନେ ସଭ୍ୟଜାତିମାନଙ୍କଠାରେ ବିଶେଷରୂପେ ଆଦରଣୀୟ ଓ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା ଅତି ଉନ୍ନତ ବୋଲି ସହଜେ ଅନୁମେୟ । ଏହା ଏକ [illegible] ଯେ ଏହି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଏକାମ୍ରକ୍ଷେତ୍ରରେ ପତନୋନ୍ମୁଖ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି[illegible]ଅଛି । ବୋଲିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଅସ୍ମଦ୍ଦେଶୀୟ ଜନନୀର ବରପୁତ୍ରମାନେ ଏହି [illegible] ଅବନତିରେ ଏଣୁ ପ୍ରତୀକାର ନ କଲେ ପୃଥିବୀର ଅତୁଳନୀୟ ଧନ ଚିର[illegible]ରୁ କାଳଗ୍ରାସରେ ପତିତ ହେବ । ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ଜାତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେ[illegible] ଅମ୍ଭେମାନେ ଅବଶ୍ୟ ସକଳପ୍ରକାର ସେବକମାନେ ଏହାର ଜୀର୍ଣ୍ଣ-

ସଂସ୍କାର ନିମିତ୍ତ ମାତୃପୂଜାବେଶରେ ଏହି ଆବେଦନ ଜଣାଉଅଛୁଁ ଯେ ଆପଣମାନେ ସ୍ୱକୀୟ ଉଦାରତା ଗୁଣରେ ଏହାକୁ ସମ୍ମିଳନୀର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କର ସଂସ୍କାରବିଧାନପୂର୍ବକ ଉତ୍କଳଜନନୀଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତିକୁ ସଂରକ୍ଷଣ କରି ମାତୃଭୂମିର ଗୌରବ ବର୍ଦ୍ଧନ କରନ୍ତୁ । ଇତି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର
୨୮-୩-୧୮

ବଶମ୍ବଦ
ଶ୍ରୀ ସ୍ୱପ୍ନେଶ୍ୱର ଗରାବଡୁ
ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପୂଜାପଣ୍ଡା
ଶ୍ରୀ ଅନାଦି ମହାପାତ୍ର ଓଁଭେଗଭି ଜ ୪୭ ଣ

ଭୁବନେଶ୍ୱରମନ୍ଦିରର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାର ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମିଳନୀମଣ୍ଡପରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପବିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟରେ କିଛି ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦେୟ ସମ୍ପାଦକ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-ମନ୍ଦିର ଜୀର୍ଣ୍ଣସଂସ୍କାରସମିତି, ପୁରୀକୁ ପଠାଇଦେବେ । ଏହା ଗୋଟିଏ ପବିତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରମନ୍ଦିରର ସଂସ୍କାରକାର୍ଯ୍ୟ ସନ୍ଦର୍ଶନ କରି ସମସ୍ତେ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଅଛନ୍ତି, ସୁତରାଂ ଏ ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ଏଥିପ୍ରକାଶ ଓଡ଼ିଆଭାଇମାନଙ୍କର ସହୃଦୟତା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଦେଖିଲେ ସମ୍ମିଳନୀ ଅବଶ୍ୟ ଆନନ୍ଦିତ ହେବ ।

ଉତ୍କଳ-ସମ୍ମିଳନୀର ତ୍ରୟୋଦଶ ଅଧିବେଶନର

ଆୟର ହିସାବ ।

* ମୁଦ୍ରିତ ଚାନ୍ଦା ;—	ଟ ୨୦୨୪ ।୬
୧୦୦ ଖଣ୍ଡ ଡେଲିଗେଟ୍ ଟିକେଟ୍ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ	ଟ ୧୬୨ ।୷
ପୁରୁଣା ଫୋଟର ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ	ଟ ୧ ।
ସଭାମଣ୍ଡପର ଖମ୍ବ ବାଉଁଶ ବାଠ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ	ଟ ୨୫୮୲୷[illegible]
ଲଣ୍ଠନ ବିକ୍ରି ମୂଲ୍ୟ	ଟ ୫୩୯
ମୋଟ	ଟ ୨୫୪୯୲୷

ବ୍ୟୟର ହିସାବ ।

୧ । ପୋଷ୍ଟେଜ, ଟେଲିଗ୍ରାମ, ଡାକ ମାସୁଲ ଓ ଲଫାପା	ଟ ୨୭୦୲୷୬
୨ । ଛାପା ଖରଚ (ମନ୍ତବ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ତାବାଦି)	ଟ ୨୮୭୵
୩ । ଅଫିସ ଖରଚ (କାଳି କଲମ ପେନ୍‌ସିଲ କାଗଜ ଇତ୍ୟାଦି)	ଟ ୧୪୲୷୬
୪ । ଅଫିସ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦରମା	ଟ ୩୬୨।୵
୫ । ବଳଦ ଗାଡ଼ି (ବେଞ୍ଚ ଚୌକି ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷମାନ ନେବା ଆଣିବା)	ଟ ୭୮।୷୨୲
୬ । ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ି ଓ ରେଳଭଡ଼ା	ଟ ୩୩୨୵୩
୭ । ଆଲୋକ (ଗୋ ୪୨ ଟା ଲଣ୍ଠନ, ପଞ୍ଚଲାଇଟ ଓ ଗ୍ୟାସ ଲାଇଟ ଭଡ଼ା କିରାସିନ ଓଗେରେ)	ଟ ୧୦୩୲୬
୮ । ବେଞ୍ଚ ଖ ୨୫ଖଣ୍ଡ ଖରିଦ	ଟ ୧୦୮୲୯
୯ । ଚୌକୀ ଖ ୧୦୦ଖଣ୍ଡ ,,	ଟ ୧୬୨।
୧୦ । ସଭାମଣ୍ଡପ ନିର୍ମାଣ ନିମନ୍ତେ	ଟ ୧୦୬୬୲୵୩
୧୧ । ସଭାମଣ୍ଡପ ଭଙ୍ଗାଇ ଓ ଚୌକୀଦାର ବେତନ	ଟ ୫୨୷
୧୨ । ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସେବକଙ୍କ ବ୍ୟାଜ ଓ ଟେଳ ଭଡ଼ା ଓଗେରେ	ଟ ୨୩୯୷୩
୧୩ । ପ୍ରତିନିଧି ନିବାସ ଭଡ଼ା ଓ ଅତିଥିମାନଙ୍କର ଖର୍ଚ୍ଚ	ଟ ୬୪୬୲୨୲
୧୪ । କଣ୍ଟିଞ୍ଜେନ୍ସି (ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଲିଷ୍ଟ ସଂଗ୍ରହ; ଡ୍ରମବେଣ୍ଟ, ଜାହାଜ କାରଖାନାର ମୂଲ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି)	ଟ ୪୯୲୬
	୩୬୯୦ ।

* ଏହାର ବିଶଦ ବିବରଣ ସଂଗୃହୀତ ଚାନ୍ଦା ବିବରଣୀରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ

ମୋଟ ଅସ୍ଥ ବାଦଯାଉ ବାକି ସମ୍ମିଳନୀର ଋଣ— ଟ ୬୪୦।√ ୬/

(୧) ରେ ମେସର୍ସ ଜେ: ନାଏକ ଏଣ୍ଡ କୋ: ଙ୍କ ଦ୍ଵାର କାଗଜ ବାବଦ୍ ପ୍ରାପ୍ୟ ଟ ୨୫୳ ୭

(୨) ଛାପା ଖରଚ ବାବଦରେ

ମୁକୁନ୍ଦ ପ୍ରେସ୍‌ର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୭୧୳
ଟ୍ରେଡିଂ କମ୍ପାନୀର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୩ ୧

(୪) ଅଫିସ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ବେତନ ବାବଦରେ

ସମ୍ପାଦକ ଅନନ୍ତ ମିଶ୍ରଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୭୦ ୧

(୮) ଭେଟ ବାବଦରେ

ଜାଳ ମହାଭଣ୍ଡାର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୨୮√
ଧନୀ ମହାଭଣ୍ଡାର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୨୦୳√

(୧୦) ସଭାମଣ୍ଡପ ବାବଦରେ

ଗୋବିନ୍ଦ ନାଏକ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୨୦୧।√
ବାଷା ନାଡୀଅର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୪୧୳ ୩
ଜାରଣ ବେହେରା ସେହି ବାହାଦରର ପ୍ରାପ୍ୟ	ଟ ୧୳√
ଢ୦	ଟ ୪୫୩୳/୧
(କ) କାଉନସିଲ ଫଣ୍ଡରୁ ଧାର	ଟ ୫୫୳ ୭
ଭାଗବତ ପାଣ୍ଠିରୁ ଧାର *	ଟ ୨୧୭।
ଓଡ଼ିଆ ଫଣ୍ଡରୁ ଧାର	ଟ ୪୦ ୧
ଭୂତପୂର୍ବ ସମ୍ପାଦକଙ୍କଠାରୁ ଧାର	ଟ ୩୧୩୳୧
ଢ୦	ଟ ୬୪୦ ।√

* ଭାଗବତ ପାଣ୍ଠିରେ ଯେଉଁମାନେ ଯାହା ଦାନ କରି ଅଛନ୍ତି ତାହା ଅନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦର୍ଶାଯାଉଅଛି ।

ସଂଗୃହୀତ ଚାନ୍ଦାର ବିବରଣୀ ।

ମାନ୍ୟବର ରାଜା ସାହେବ, କନିକା
  ଉଃ ସଃ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଟ ୫୦୦(
ଅଃ ସଃ ସମ୍ପାଦକ ଟ ୩୦୦(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ପାରେଶ୍ବର ମହାନ୍ତି,
  ଓକିଲ, କଟକ ଟ ୧୦(
,, କାଶିନାଥ ଦାସ ଏମ, ଏ ଟ ୧୦(
,, ଗୋଲକନାଥ ନାୟକ ଟ ୩(
,, ଯୋଗାଧନ ମହାନ୍ତି, ଏମ୍ ଏ ଟ ୨(
,, ହରେକୃଷ୍ଣଦାଶ, ଭବାନିପାଟଣା ଟ ୫(
,, ଦାମୋଧର ଦାସ, କେନ୍ଦ୍ରପଡ଼ା ଟ ୧୦(
,, ବାଳମୁକୁନ୍ଦ କାନୁନଗୋ,
  ମନ୍ଦର ମ୍ୟାନେଜର, ପୁରୀ ଟ ୧୦(
ଶ୍ରୀମତୀ ନର୍ମଦାକର, କଟକ ଟ ୨(
,, ସି, ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ,, ଟ ୨(
,, ଏନ୍ ନାୟକ ,, ଟ ୨(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାସ,
  ସଦାଶିବପୁର ଟ ୧୧ ⁄
,, ଏକାଉଣ୍ଟେଣ୍ଟ ଅଠଗଡ଼ ଟ ୨(
,, ଜମ୍ବୁନ୍ତ ସର୍ଓ ଡ଼ାକ୍ତର, କଟକ ଟ ୫(
,, ଜଗନ୍ନାଥମହାନ୍ତି, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଟ ୫(
,, ସଦାନନ୍ଦ ପତି, ହେଃ ପଣ୍ଡିତ,
  ଜବରପୁର ଟ ୩ ।⁄
,, ବନ୍ଧୁ । ମା ।
  ପାରେଶ୍ବର ମହାନ୍ତି ଟ ୧୦(
,, ନନ୍ଦକିଶୋର କାନୁଗୋ,
  କନକା, ସୋନପୁର ଟ ୨(

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣକେଶବସ୍ବାମୀ,
  ଋତଲଙ୍ଗ ପୋଃ କର ଟ ୨(
,, ଚିନ୍ତାମଣି ଅର୍ଗ୍ଧ, ପୁରୁଣାହାଟ
  ଶାସନ ପୋଃ ଜଗେଶ୍ବରପୁର ଟ ୨(
,, ପରମାନନ୍ଦସ୍ବାଇଁ,
  କସ୍ତୁରପୁର ପୋଃ ମହଙ୍ଗା ଟ ୧(
,, ଗୋପିନାଥ ସାମଲ, ଉସୁମା ଟ ୨୲
ମିଃ ଭୁବନାନନ୍ଦ ଦାସ ବମ୍ବେ ଟ ୮(
ମୌଲବୀ ମିର୍ଜା ହୃଦାମୃତ ଅଲିବେଗ,
  ମାଣିକଗୋଡ଼ା, ପୋଃ
  ବୋଲଗଡ଼ ପୁରୀ ଟ ୨୫(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଦାସ,
  ଓକିଲ, କଟକ ଟ ୨(
,, ଯଦୁମଣି ମହାନ୍ତି,
  (ବଡ଼) ସାରବାଟୀ ଟ ୩(
,, ଗଙ୍ଗାଧରନନ୍ଦ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଟ ୨(
,, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର, ଅରଖପଡ଼ା,
  ପୋଃ ଫୁଲନଗର ଟ ୧(
,, ହରିହରମିଶ୍ର ହେଃ ପଣ୍ଡିତ,
  ଦୋଳସାହି ଟ ୧(
,, ଉଦୟନାଥ ମହାପାତ୍ର, ମନ୍ଥରପଡ଼ା
  ପୋଃ ଫୁଲନଗର ଟ ୧(
,, ବୃନ୍ଦାମଣି ସାମଲ, ପଟିଡ଼ା,
  ବଲସି ଟ ୨୲
ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳାବାଲା ପାଣ୍ଡ,
  ଚୁଡ଼ାହାଟ, କଟକ ଟ ୧(

ଶ୍ରୀମତୀ ରେବାଦେବୀ ଟ ୫୷
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ହରିପ୍ରସାଦ ସିଂହ
ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର ଟ ୨୷
,, ବାଳକୃଷ୍ଣଦାସ, ହେଡ୍‌କ୍ଲର୍କ
ଟେମ୍ପଲ କମିଟି ଯାଜପୁର ଟ ୫୷
,, ଚେମେଇପୃଷ୍ଟି, କାଲିଆପାଳ,ଦର ଟ ୧୷
,, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ବର, ଅନନ୍ତପୁର
ପୋଃ ବଇସା ଟ ୯୷
,, ରାଧାମୋହନଯଗଦେବ ସାମନ୍ତ,
ବଳରାମପୁର, ପୋଃ ଯେନାପୁର ଟ ୨୷
,, ରାଜାସାହେବ, ବଳରାମପୁର,
ପୋଃ ଯେନାପୁର ଟ ୧୦୷
,, ଗଣେଶ୍ୱର ପଟ୍ଟନାୟକ
ତହସିଲଦାର ବଳରାମପୁର ଟ ୫୷
,, ନିମାଇଚରଣ ଦ୍ୟାଉ-
ପଟ୍ଟନାୟକ ବି,ଏ, କଟକ ଟ ୫୷
,, ଚନ୍ଦ୍ରମଣିପତି,
ତର୍ଙ୍କ ରତ୍ନ ଶାସନ ହରିବାଟି ଟ ୧୷
ମହାନ୍ତ ଗୋବିନ୍ଦ ଚରଣଦାସ,
ପୋଃ କୁଅଁସ, ଦୁର ଟ ୩୷
Supdt. of Pioneer Sporting and Literary Club, Kanika Road, Cuuttack ଟ ୦।
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି, ଉତ୍କଳ
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଟ ୭୷
,, ମାୟାଧରଦାସ, ଉତ୍କଳ
(Senior) କଟକ ଟ ୧୦୷
,, ବାଞ୍ଛାନିଧି ମହାନ୍ତି,
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ପୁର ଟ ୦।
,, କଲ୍ପତରୁପତି, ହୁଞ୍ଜିଳକୋଟ
ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୧୷
,, କେଦାରସ୍ୱାମି,
ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱରପୁର ଟ ୧୷

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଳକୃଷ୍ଣଦାସ, ସକ୍ରେଟାରୀ
ହିତୈଷିଣୀ କମିଟି ଯାଜପୁର ଟ ୭୷
,, ବୃନ୍ଦାବନଚନ୍ଦ୍ର ବି। ସା।
ଚଉଳା ପୋଃ ଗ୍ରାମ ଭାଗ ଟ ୨୷
ମୌଲଭି ଶେଖ ଅବଦୁଲ ଅଜିଜ
ସାଃ ଫସଲପୁର, ଭୋଗ୍ରାଇ ଟ ୨୷
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ପ୍ରସାଦ ସିଂହ
ରାମବାଲଚାରୀଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଟ ୫୷
,, ଚୈତନସାହୁ ଶିକ୍ଷକ
ସମ୍ପାଦକ, ଛାତ୍ରସମାଜ
ହରିପୁର ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୨୷
,, ଶ୍ରୀଧର ପଟ୍ଟନାୟକ,
ତହସିଲଦାର, କମରାମ ଟ ୫୷
,, ବ୍ରଜମୋହନ କାନନଗୋ
A. S. O. ମାଳତିର ଟ ୫୷
,, ରାଜକିଶୋର ଦାସ,
ଗୃହକର୍ତ୍ତାଙ୍କ, କଟକ ଟ ୨୷
ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟବଲଭଦ୍ର, ବାଲିଆବାଦ ଟ ୧୷
,, ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ଲେଙ୍କା,
ମିଶନ ରୋଡ଼ ଟ ୧୷
,, ହାଡ଼ିବନ୍ଧୁବେହେରା ଟ ୦।୵
,, କଣ୍ଡୁରିବେହେରା ଟ ୦।
,, ବ୍ରଜବନ୍ଧୁଜେନା ଟ ୦।
,, ନିମାଇ ଚରଣ ସିଂହ ଟ ୦।
,, ଦାମୋଦରପାଣି ଟ ।୵
,, ପ୍ରଭାକର ଦାସ ଟ ୦।
,, ଧୋବେଇ ପଧାନ ଟ ୦୷
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନବେଇ ପଧାନ ସାଃ
ମିଶନରୋଡ଼, କଟକ ଟ ୦୷
ଶେଖ ବରକତୁଲ୍ଲା ଟ ୦୳
,, ମାଗିସ ମଲ୍ଲ ଟ ୦/
,, ଯଦୁସାମଲ ଟ ୦/

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରସିକସାମଲ ଟ ୦ /
,, ଜମ୍ବୁସାମଲ ଟ ୦ /
,, ଚନ୍ଦ୍ରୀସାମଲ ଟ ୦ /
,, ନାରାୟଣବେହେରା ଟ ୦ /
,, ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ବେହେରା ଟ ୦ /
,, ବୃନ୍ଦାବନ ଲେଙ୍କା ଟ ୦ /
,, ହରିକୃଷ୍ଣବେହେରା ଟ ୦ /
ସେଖ ଛଖନ, କୋଚମ୍ୟାନ ଟ ୦ ୲
ମୌଲବି ଅବଦୁଲ ମହମ୍ମଦ ଟ ୫୲
ମାନ୍ୟବର ଗଣେଶଲାଲ ପଣ୍ଡିତ ଟ ୧୦୦
ଚୌଧୁରୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର ମହାପାତ୍ର,
ବର ଯଯପୁର ଟ ୬୲
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରଙ୍ଗାସାହେବ, ପଞ୍ଚକୋଟ ଟ୬୫୲
,, କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦସିଂହ ଯାଯପୁର ଟ ୫୲
,, ଜାନକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଆଠଗଡ ଟ୧୲
,, ଘନଶ୍ୟାମ ମହାନ୍ତି କପିଳେଶ୍ୱର,
ଯାଯପୁର ଟ ୦ ।
,, ମହାନ୍ତ ବଳରାମଦାସ, ପାହପୁର ଟ ୫୲
,, ଦୁର୍ଗାଚରଣଦାସ, ବାଇଁଶବାଡ଼ି
ଯାଯପୁର ଟ ୫୲
,, ସୂର୍ଯ୍ୟମଣିସାମଲ, ବାଲିବଲି,
ପୋଃ କାଇପଡ଼ା ଟ ୬୲
,, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭଗତ, ଫକୀରାବାଦ ଟ ୫୲
,, ମହାନ୍ତରଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣଦାସ ଟ ୩୲
,, ଚୌଧୁରୀ ମଦନମୋହନ ଦାସ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଟ ୬୲
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚୌଧୁରୀ ଶ୍ୟାମଚରଣଦାସ,
କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଟ ୬୲
,, ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ମହାନ୍ତି, ଉକିଲ,
କଟକ ଟ ୧୦୲
,, ରଘୁମଣି ଦାସ, କଲ୍ୟାଣପୁର
ବନ୍ଦୀଆଇପୁର ଟ ୪୲

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣିମଣ୍ଡ ପଞ୍ଚାପଲ୍ଲି
ପୋଃ ଦୁରିଗମା ଟ ୪୲
,, ସାମନ୍ତ ଚିନ୍ତାମଣିଧୀର ଟ ୧୲
,, କାଳିଚରଣଧୀର ଟ ୧୲
,, ବୃନ୍ଦାବନଧୀର ଟ ୧୲
,, ଦାମୋଦରଶତପଥି ଟ ୩୲
,, ଧର୍ମ୍ମଦାସ, ମାର୍କଣ୍ଡପୁର
ଭଗତପୁର ହପୁର ଟ ୬୲
,, ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରସେନ, ଯାଯପୁର ଟ ୬୲
,, ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ ଘୋଷ ଟ ୬୲
,, ଫକିରମୋହନ ସେନାପତି ଟ ୫୲
,, ରଙ୍ଗାସାହେବ ମଯୂରପୁର ଟ ୪୦୲
,, ସହଦେବ୍ୟୁଦି ନଅଲି, ଗଡବରଜାର
ଯଦୁପୁର ପୋଃ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଟ ୬୲
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଦେବୀ ଜୀ,
ଦଶପଲ୍ଲା ଟ ୧୦୲
,, ଗୋବର୍ଦ୍ଧନପ୍ରସାଦ ସିଂହ ଟ ୫୲
,, ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦମହାନ୍ତି,
ସେରସ୍ତାଦାର ଟ ୦ ।
,, ବନମାଳିମିଶ୍ର ହେଃ
ମାଷ୍ଟର ଟ ୧୲
,, ଆର୍ତ୍ତତ୍ରାଣସିଂହ ହେଃକ୍ଲାର୍କ ଟ ୧୲
,, ସତ୍ୟବାଦୀମହାନ୍ତି, ସଃ ଅଃ
ସର୍ଜ୍ଜନ ଟ ୧୲
,, ଗୁରୁଚରଣମହାନ୍ତି, ରେଞ୍ଜର ଟ ୧୲
,, ଅନ୍ୟ ଅନେକ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି
ଦଶପଲ୍ଲାଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଟ ୦ ।
,, ହରେକୃଷ୍ଣଗୀରି । ସା । ଖଏ ଭୁଗ୍ରି
ପୋଃ ଫକୀରାବାଦ ଟ ୬୲
,, ଶ୍ରୀଧର ପଣ୍ଡା ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ଟ ୧୲
,, ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ସେନା, ଇନ୍ଦ୍ରପୁର ଟ ୪୲

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବୈଦ୍ୟନାଥ ପଣ୍ଡା
ଗ୍ରା· ବରହଟା, ପୋଃ ସମଦର ଟ ୵୰
,, ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଦାସ, ବସେଲା ବାଳକା
ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମ୍ପାଦକ, ଶିବଦାସପୁର
ପୋ: ଯାଯପୁର ଟ ୧୰
ଶ୍ରୀମତୀ ଉମାସୁନ୍ଦରୀ ଦାସ,
ଶିବଦାସପୁର ଟ ° ୳
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରଘୁନାଥସିଂହ, ମିସନରୋଡ଼
କଟକ ଟ ° ।
,, ଗୋପବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ,
ସର୍ଦ୍ଦାର, ମୋରଦା, ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଟ ୵୵୰
,, ଗଙ୍ଗାଧର ଦାସ, ଛିଟପଟଣା
ପୁରୀ ଟ ୬୰
,, ପଦ୍ମଚରଣ ଦାସ, ବାନନଗୋ-
ବର ଟ ୧୰
,, ନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି,ଭଟ ପାଟଣା ଟ୵୰
,, ଶାର ବେହେରା । ଗ୍ରା । ବାଲିଅପାଳ
ବର ଟ ୧୰
,, ଭଗବାନପ୍ରସାଦ ଦାସ । ଗ୍ରା ।
ଧନେଶ୍ୱର, କୋଶଳ ଟ ୵୰
,, ଚିନ୍ତାମଣି ପାଣ୍ଡ । ଗ୍ରା । ନରସିଂହପୁର
ପୋଃ ବଦରପୁର ଟ ୬୰
,, କାହ୍ନୁଚରଣ ସାନ୍ତରା । ଗ୍ରା ।
ନାଥପୁର ଟ ୩୰
,, ରତ୍ନମଣି ମହାନ୍ତି ଗଡ଼ବନିକା ଟ ୬୰
,, ଚୌଃ ଚିନ୍ତାମଣି ସାମନ୍ତସିଂହ
ତାମରପୁର ଟ ୬୰
,, ଜଗବନ୍ଧୁ ମିଶ୍ର, ସବଦରର ଟ ୬୰
,, ଜଗବନ୍ଧୁ । ଗ୍ରା ।
ପାରେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି ଟ ୬୰
,, ସଦାନନ୍ଦ ସାନ୍ତରା । ଗ୍ରା ।
ଭଲ୍ଲା ଟ ୧୰

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପୀ ସାହୁ । ଗ୍ରା ।
କଲ୍ୟାଣପୁର ଟ ° ୳
,, ଅର୍ଜ୍ଜୁନ ପଣ୍ଡା ଓଭରସିଅର
କଜଳପୁର ଟ ୵୳
,, ରଘୁନାଥ ସାନ୍ତରା, ଦେଓ,
ଗଡ଼ବନିକା ଟ ୧୰
କନକା ରାଜାଙ୍କ କଚେରୀ
ଅମଲା ଟ ୧୮।୵
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପର୍ଶୁରାମ ମହାନ୍ତି ଓ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଟ ୵୰
,, କୃପାସିନ୍ଧୁ ପରୀକ୍ଷା
ସବଡ଼ିଭିଜନାଲ ଅଫିସ କୁଜଙ୍ଗ ଟ ୧୬୰
,, ଲିଙ୍ଗରାଜ ବର୍ମା ଅଠଗଡ଼ ଟ ° ୳
,, ଗୋଲକପ୍ରସାଦ ଦାସ
ଯାଜପୁରଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଟ ୧୨୳
,, ଶଙ୍କରଚରଣ ମହାନ୍ତି ଟ ୵୰
,, ଭବାନୀଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ ୧୦୰
,, ହରକୃଷ୍ଣ ଭୂୟାଁ ଟ ୧୦୰
,, କୁଞ୍ଜମଣି ଭୂୟାଁ ଟ ୧୦୰
,, ମାର୍କଣ୍ଡ ପାଣି ଟ ୵୰
,, ତ୍ରିଲୋଚନ ପଣ୍ଡା ଟ ୵୰
,, ଦିବ୍ୟାଧର ପଣ୍ଡା ଟ ୵୰
,, ଜଗଦାନନ୍ଦ ଦାସ ଟ ୵୰
,, ଭୂୟାଁଙ୍କ ଗୁମାସ୍ତା ଟ ୩୰
,, ରାଜାସାହେବ । କ । ସୁକିନ୍ଦା ଟ ୵୬୰
,, ହରକୃଷ୍ଣ ଭୂୟାଁ ଟ ୬୰
,, ଭବତ୍ରାନନ୍ଦ ଦାସ ଟ ୧୦୰
,, ନାରାୟଣ ତ୍ରିପାଠୀ ଟ ୧୰
,, ଭଗୀ ଟ ୵
,, ଦଫାଦାର ଓ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଟ ୵।
,, ସତପଥୀ ଟ ୧୰
ଅଜ୍ଞାତ ଟ ° ୳

ଖୁ—	ଟ ୧୳
ଭ—	ଟ ୧(
ଖ୍ର—	ଟ ୦।
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ	ଟ ୧(
ଗଞ୍ଜାମ ନରସିଂହ	ଟ ୦ ୳
ଗଞ୍ଜାମ ପ୍ରବାସ	ଟ ୦।
Cottage	ଟ ୦।
Victoria	ଟ ୦ ୳
ପତ୍ରପ୍ରେସ	ଟ ୦ ୳
ପାଟ୍ଟି ବ୍ଲ୍ଲଟପ୍ରେସ	ଟ ୧(
B. S. Harihar Lodge	ଟ ୦।
B. B.	ଟ ୩(
ମ— ବାବୁ	ଟ ୧୦(
ସତ୍ୟ— ବାବୁ	ଟ ୨(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ — ଦାସ	ଟ ୨(
,, ଜଗନ୍ନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ	ଟ ୫(
,, ସଧାବାବୁ	ଟ ୨(
,, ହରବାବୁଙ୍କଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାତ୍ତ	ଟ ୧।
,, କୁଳମଣିବାବୁ	ଟ ୩(
Friend of Kulmani	ଟ ୨(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶ୍ୟାମାନନ୍ଦବାବୁ	ଟ ୫(
ଲକ୍ଷଣ	ଟ ୧(
ଶ୍ରୀଶା—	ଟ ୦ ୳
ଶ୍ରୀଚ—	ଟ ୬(
ଶ୍ରୀବନମାଳୀବାବୁ	ଟ ୦ ୳
ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁ	ଟ ୧୦(
ଶ୍ରୀବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର	ଟ ୨୦(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ — ଦାସ	ଟ ୯(
ଶ୍ରୀ ଚ—	ଟ ୬(
ଅମଣାକୁଦରୁ ମଠଅଡ଼ର	ଟ ୬(
,, ଶମ୍ଭୁନାଥ ମହାନ୍ତି	ଟ ୨(
,, ଶ୍ରୀ ଘା—	ଟ ୧(
,, ରଘୁନାଥ ମହାନ୍ତି	ଟ ୬(
,, ଉଦୟବାବୁ	ଟ ୫(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପଦନ ସାହୁ	ଟ ୧୦୦(
,, କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ସାହୁ	ଟ ୪୦(
,, ପଣ୍ଡପତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ	ଟ ୨୦(
,, ସଦେଇ ବଢେଇ	ଟ ୨୦(
,, ଦଣ୍ଡପାଣି ସାହୁ । ଓ । ଭରତନ ସାହୁ	ଟ ୪୦(
D. Suberna & Sons	ଟ ୧୦(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଶିବନାରାୟଣ ହାଣ୍ଡିାନ	ଟ ୫(
,, ବନାବାସିମକୁମାର	ଟ ୧୫(
,, ଜନମା ଦାସ	ଟ ୧(
,, ଦାସ ପୃଷ୍ଟି	ଟ ୧୦(
,, ଅକାଣି ସୋମଶେଖର	ଟ ୧୫(
,, ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଶାହୁ	ଟ ୩(
,, ବଂଶୀଧର ସାହା	ଟ ୧(
A. K. V. Narsing Chandra	ଟ ୧୫(
ଫକୀରବିନମଣ୍ଡଳୀ । ବା, । ପଦନ ସାହୁ	ଟ ୩୦(
ଡାଃ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନରସିଂହଚରଣ ମହାପାତ୍ର	ଟ ୧୦(
,, ବାବୁ କଳ୍ପତରୁ ଦାସ	ଟ ୨୦(
ମାନ୍ୟବର ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର ଦାସ ବ, ଏ, ମାଣିକଘୋଷବଜାର କଟକ	ଟ ୫୦(
ବାଲେଶ୍ୱରରୁ କୃଷ୍ଣମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ	ଟ ୫(
ଯୋଗ	ଟ ୨୦୫୧୳
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର	ଟ ୧୪।୵୬
ମୋଟ	ଟ ୨୦୬୪।୬

କାଉଗାୟପାନ୍ତି ଆଦାୟ, ସମ୍ମିଳନୀ ମଣ୍ଡପ

ତା ୩୧।୩।୧୮

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହନ୍ତ ଦକ୍ଷିଣପାର୍ଶ୍ୱମଠ ପୁରୀ ଟ ୧୦(
,, ରତ୍ନମଣି ମହାପାତ୍ର, କମାସ୍ତା ଟ ୬(
,, ଡାଃ ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ଦାଶ, ଭଣ୍ଡାରପୁର ଟ ୬(
,, ଡାଃ ନରହରି ଦାଶ ,, ଟ ୫(
,, ରାଧାପ୍ରସାଦ ଦାସ, ଜମିଦାର, ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୬(
,, ଅନନ୍ତରୁଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ଅନ୍ତେଇପଡ଼ା, ଭଦ୍ରକ ଟ ୧(
,, ମହନ୍ତ ଲୁଚକାପୁରମଠ, କଟକ ଟ ୧୦(
,, ତ୍ରିଲୋଚନ ପଣ୍ଡା ଟ ୧(
,, ମହନ୍ତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାମାନୁଜଦାସ, ଟ ୬(
,, ଉପେନାଥ ମହାନ୍ତି, କୁଆଁସ, ଭଦ୍ରକ ଟ ୧(
,, ମହନ୍ତ ରାଧାକାନ୍ତମଠ ପୁରୀ ଟ ୫(
,, ଶ୍ରୀଧର ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ ୧(
,, ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି ଟ ୫(
,, ସିଦ୍ଧେଶ୍ୱର ମିଶ୍ର ଟ ୬(
,, ମହନ୍ତ ଉତ୍ତରପାର୍ଶ୍ୱମଠ, ପୁରୀ ଟ ୧୦(
,, ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ ଟ ୧(
ଶ୍ରୀମତୀ ରେବା ଦେବୀ ଟ ୧୦(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କବିରାଜ ମଧୁସୂଦନ ଶର୍ମା ଟ ୬(
,, ନନ୍ଦକିଶୋର ସେନା, ଲୁଣପୁର ଟ ୧(
,, କ୍ଷେତ୍ରବାସୀ ସାହୁ, ବୋଲଗଡ଼ ଟ ୬(
,, ଗଣେଶ୍ୱର ଦାସ, ବର ଟ ୧(
ମିସ୍ ହାଜର ଟ ୧୦(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ ଦଳବେହେରା, ସୁଜନପୁର, ତେଲଙ୍ଗ ଟ ୦ ୪

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉଜଳନାଗାମ ଟ ୬(
,, ହନୁମନ୍ତ ରାଉତ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳାଗ୍ରାମ ଟ ୧(
,, କନୈକ ବାହୁପଦା ଛାତ୍ର ଟ ୧(
,, ଦାଶରଥି ପଟ୍ଟନାୟକ, ଓକିଲ, ଖୋରଧା ଟ ୬(
,, ନାରାୟଣବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଓକିଲ, ଖୋରଧା ଟ ୧(
,, କୃପାସିନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଓକିଲ, ଖୋରଧା ଟ ୧(
,, କୃଷ୍ଣମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଅଧିକାରୀ । ସା । ବାଲିଅପାଟପୁର ଟ ୧(
,, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ମିଶ୍ର କାର୍ଯ୍ୟାର୍ଥ, ଖଣ୍ଡପଡ଼ାଗଡ଼ ଟ ୧(
,, ରଘୁନାଥ ସାହୁ, କ୍ଲର୍କ, P.W D. Mahanadi Dvn. ଟ ୧(
,, ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୦ ୪
,, ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ଘୁଆର ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୦ ୪
,, ଭରତ ପଧାନ । ସା । ବାଙ୍କିସାହି, କଟକ ଟ ୦ /
,, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ପଦ୍ୟାଳଙ୍କାର, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଧର୍ମକୋଠ ଟ ୧(
,, ସତ୍ୟବାଦୀ ଦାସ । ସା । ବରମୁଣ୍ଡ । କ । ପଟ୍ଟିଆ ଟ ୦ ।
,, ସଦାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ । ସା । ବରମୁଣ୍ଡ । କ । ପଟ୍ଟିଆ ଟ ୦ /

,, ବଳଭଦ୍ର ଜେନା ଗୁରୁ, ଭସୁଲବୋଣ୍ଡା
ସ୍କୁଲ ଟ ୦ ।୵
,, କୃଷ୍ଣପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି । ସା । ବରଡହା,
ବାଲିଆ ଟ ୦ ୵
,, ସିନ୍ଧୁ ଦାସ । ସା । ପଳଶା
ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଟ ୦ ।
,, ପଞ୍ଚୁ ରାଉଳ । ସା । କୋଦଳ ଟ ୦ ।
,, ଧନେଇ ବାରିକ ଟ ୦ ୵
,, ଫକୀର ରାଉତ ଟ ୦ ।
,, ବୃନ୍ଦାବନ ମହାନ୍ତି, ଅନନ୍ତପୁର,
ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଟ ୧(
,, ଗୋବିନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ,
କଲେଜବୋର୍ଡିଂ ଟ ୦ ୳
,, କାହ୍ନୁଚରଣ ମହାପାତ୍ର ,, ଟ ୦ ୳
ସମ୍ବାଦ ସ୍ୱାଧୀନ ଅଲି, ସରବରାକାର ଟ ୨(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚରଣ ମଣ୍ଡ
ନୟାଗଡ଼ ଟ ୧(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହନ୍ତ ଗଦାଧର ରାମାନୁଜ ଦାସ
ଏମାରମଠ ପୁରୀ ଟ ୧୦(
,, ବାବୁ ଦେବୀରାମ ଭଗତ ଟ ୧(
ଚୌଧୁରୀ ନୀଳକଣ୍ଠଦାସ ଟ ୧(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଗାଧୁନାଏକ, ଅଠଗଡ଼ ଟ ୨(
,, ବାବୁ ପୀତବାସ ପଟ୍ଟନାୟକ,
ଓକିଲ, ପୁରୀ ଟ ୫(
,, ସୂର୍ଯ୍ୟମଣି ଦାସ,
ସୁନ୍ଦାକାରପଦାର ଟ ୧(
ଚୌଧୁରୀ ନୃସିଂହଚରଣ ମହାପାତ୍ର ଟ ୧(
,, ନୀଳମୋହନ ଜେନା ଓକିଲ
ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୨(
,, ଗୌରଚନ୍ଦ୍ରସେନ, ଯାଜପୁର ଟ ୧(
ଚୌଧୁରୀ ମୃତ୍ୟୁଞ୍ଜୟ ଦାସ ଟ ୧(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲୋକନାଥ ପାତ୍ର, ଏରାମ,
ଭଦ୍ରକ ଟ ୧(

,, ହରେକୃଷ୍ଣ ଦାସ, ଛତ୍ରବଟ,
କଟକ ଟ ୫(
,, ଗୋବିନ୍ଦ ନାୟକ, ରାମଗଡ଼ ଟ ୧(
,, କେଶବଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଟ ୨(
,, ହରେକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱାଇଁ, ଡଗରପଡ଼ା,
କଟକ ଟ ୧(
ଚୌଧୁରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ
କୋଶଳ ଟ ୧(
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଜୀବଲୋଚନ ଦାସ ଅଧିକାରୀ,
ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଟ ୧(
,, ରାଧାଶ୍ୟାମ ପଟ୍ଟନାୟକ,
ଲକ୍ଷ୍ମଣପୁର ଟ ୧(
,, ମଧୁସୂଦନ ମିଶ୍ର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନସ୍କୁଲ
ଶିକ୍ଷକ, ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୧(
,, ଲୋକନାଥ ମହାନ୍ତି, ଖୋରଧା ଟ ୧(
,, ହାଡ଼ିବନ୍ଧୁ ବେହେରା, କଣ୍ଟାଳ ଟ ୧(
,, ସତ୍ୟବାଦୀ ସାସମଲ, ବ୍ରହ୍ମପୁର,
ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୨(
,, ନୀଳମଣି ପରିଜା, ପାରଳା ଟ ୩(
,, କୃଷ୍ଣଚରଣ ପାଢ଼ୀ ,, ଟ ୫(
,, ଭରଥ ସାହୁ ,, ଟ ୧(
,, ଅପର୍ଣ୍ଣା ପରିଡ଼ା ,, ଟ ୩(
,, ବଳଭଦ୍ର ଦାସ ,, ଟ ୧(
,, ଯୁଗଳକିଶୋର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଟ ୨(
,, ବାମନଚରଣ ମହାନ୍ତି,
ଝିଙ୍କିଡ଼ି ଟ ୧(
,, ଭାଗ୍ୟନିଧି ପଣ୍ଡିଆ, ଅଭନପୁର
ଝିଙ୍କିଡ଼ି ଟ ୧(
,, ପଣ୍ଡିତ ଜୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର, କାବ୍ୟତୀର୍ଥ,
ପୁରୀ ଟ ୧(
,, ଅନନ୍ତରାମ ରଥ, ଛତ୍ରପୁର ଟ ୫(
,, ଲୋକନାଥ ଦାସ, ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୧(

,, ରାଧାଶ୍ୟାମ ମହାନ୍ତି, ପୁରୀ ଟ ୧(

,, ପ୍ୟାରମୋହନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ସାରଳା ଟ ୵୳

ପଡ଼ଥିଲା ଟ ୦ ⁄

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଅଧିକାରୀ ବରଚୁଅମଠ ଟ ୧(

,, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଭୂଇଁୟା ସାତବାଟିଆ ଗୋପୀନାଥପୁର ଟ ୦ ।

,, ସାଧୁପ୍ରସାଦ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର, ମାଳଗାଁର ଟ ୧(

,, ବ୍ରଜକୁମାର ପାଢ଼ୀ ଓ ଗୁଣାକର ମହାପାତ୍ର ଇଚମ, ଭଦ୍ରକ ଟ ୧(

,, ଜୟକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଗୁଷଖଣ୍ଡ ଟ ୦ ⁄

,, ସତ୍ୟବାଦୀ ପାତ୍ର, ପୁରୀମେସ ଟ ୦ ⁄

,, ଗୋଲକନାଥ ନାଏକ, କଟକ ଟ ୵(

,, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଜଗଗ ଫଳସବାଦ ଟ ୧(

,, ଲଳିତମୋହନ ମହାପାତ୍ର ଚୌଧୁରୀବଜାର ଟ ୧(

,, ଇନ୍ଦ୍ରମୋହନ ରାୟ ଟ ୦ ⁄

,, ଧର୍ମାନନ୍ଦ ନାଟିଆ ଟ ୦ ୳

,, ଚିନ୍ତାମଣି ମିଶ୍ର ଟ ୧(

,, ନାକଫୋଡ଼ ସାମଲ ଟ ୦ ୳

,, ହାଡ଼ିବନ୍ଧୁ ମହାନ୍ତି ଟ ୦ ୳

,, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ହରିଚନ୍ଦନ ପଶାଏତ, ପାଢ଼ଦେଉଳ ଟ ୦ ୳

,, ଅର୍ତ୍ତତ୍ରାଣ ଦାସ ଟ ୦ ⁄

,, ସୋବନୀ ବେହେରା ଟ ୦ ⁄

,, ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ଦାସ ଟ ୦ ⁄

,, ଗୋବନ୍ଦଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ଟ ୦ ⁄

,, ସଦାନନ୍ଦ ଯେନା, ବାସେନ୍ଦ୍ର ଟ ୦ ।

,, ଯଦୁମଣି ସାମନ୍ତରା, ଶଙ୍ଖାରିସାହି ଟ ୦ ।

,, ଭିକାରିଚରଣ ପାତ୍ର, ଖରମଙ୍ଗା ଟ ୦ ।

,, କପିଳ ବସ୍ତିଆ, ରହମା ଟ ୦ ।

,, ବନ୍ଧୁ ବିଶ୍ୱାଳ ,, ଟ ୦ ।

,, ଗୁରୁଚରଣ ବେହେରା, ଉଲୁଲା ଟ ୦ ⁄

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉଦୟନାଥ ପାତ୍ର, ଚଉଦଖୁଣ୍ଟ ଟ ୦ ।

,, ଚତୁର୍ଭୁଜ ପଟ୍ଟନାୟକ, କେନ୍ଦୁଗଡ଼ ଟ ୦ (୬

,, ଡାଃ ମହାନ୍ତି, ପ୍ରତୁଷୋତ୍ତମପୁର ଟ ୧(

,, ଲୋକନାଥ ଦ୍ୱିବେଦୀ, ଭୃଣ୍ଡପଡ଼ା, ସୋରେ ଟ ୦ ।

,, ସଦେଇ ସାହୁ ଓ ନଧିସାହୁ, ଗୁଡ଼ଲାଅଗଣ୍ଡ ଟ ୧(

,, ବ୍ରଜବନ୍ଧୁ ଭୂଇଁୟା । ସା । ସାତବାଟିଆ । ପୋ । କରମୂଳ ଟ ୦ ୳

,, ହାଡ଼ିବନ୍ଧୁ ଜେନ । ସା । ପୁରୁଷ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁର ଟ ୦ ⁄

,, ବାସୁଦେବ ପାତ୍ର । ସା । ମାର୍କଣ୍ଡପୁର, ହରିହରପୁର ଟ ୦ ⁄

,, କୃପାସିନ୍ଧୁ ଦାସ ଟ ୦ ⁄

,, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସାହୁ । ସା । ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ ଟ ୦ ।

,, ଗୋବନ୍ଦ ମହାନ୍ତି । ସା । ମହଙ୍ଗପଡ଼ା ଟ ୦ ୳

,, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତରାୟ ଟ ୦ ⁄

,, ଭଗବାନ ରାୟ ଟ ୦ ।

,, ବାସୁଦେବ ଖାଁ ଟ ୦ ୵

,, କାଳିପ୍ରସାଦ ଭଗତ ଟ ୦ ।

,, ମନୁରାମ ରାଉତ ଟ ୦ ୵

,, ମିଃ ବି, ଏନ, ମିଶ୍ର ଟ ୦ (

,, ଜୟକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଶିକ୍ଷକ ଟ ୦ ।

,, ସତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ଟ ୦ ।

,, ନାରାୟଣଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ, କୁରଙ୍ଗ, ସାଇଲୋ ଟ ୧(

,, ମହାଦେବ ମିଶ୍ର, ଗୁରୁଟ୍ରେନିଂ ସ୍କୁଲ, ପୁରୀ ଟ ୧(
,, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ସାହୁ ଟ ୧(
,, ଭଗବାନ ସାହୁ, ବଉଗୁଡ଼ପଡ଼ା, ହରଣପୁର, ବାଲିକୁଦା ଟ ୨(
,, ନାରଣ ସାହୁ, ଦୁଅ, ହରଣପୁର ଷ୍ଟେଟ ଟ ୦ ✓
,, ଶିବ ସାହୁ ,, ଟ ୦ ୳
,, ଗୋବର୍ଦ୍ଧନପ୍ରସାଦ ବଳ ୬ଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀ ଭଦ୍ରକ ସ୍କୁଲ ଟ ୧(
,, ରାମକୃଷ୍ଣ ଅଗ୍ରୱାଲ, ହରଣପୁର, ବାଲିକୁଦା ଟ ୦ ।
,, ଧ୍ରୁବଚରଣ ମିଶ୍ର ,, ଟ ୦ ।
,, ଦୁର୍ଗାଚରଣ ସାହୁ, ଓଲର ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଟ ୦ /
,, ଜଗନ୍ନାଥ ନନ୍ଦ, ସଭାମୂଳ ଟ ୧(
,, କାହ୍ନୁଚରଣ ଶତପଥୀ, ବେଣୁପୁର ଭଟପାଟଣା ଟ ୦ ✓
,, ବାଳକୃଷ୍ଣ ଶତପଥୀ । ସା । ବୋଉଁକନା ବାଲିକୁଦା ଟ ୦ ।
,, ମାଧବ ଶତପଥୀ, ଓଲାସ ହରଣପୁର ଟ ୦ ।
,, ବାଲୁଙ୍କୀ ସେନାପତି, ସଭାମୂଳ, ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଟ ୦ ✓
,, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସେନାପତି ,, ଟ ୦ ✓
,, ଅଗଣିତ ଅଡ଼ୀ ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଟ ୦ ।
,, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର ଝାଡ଼ପଡ଼ା ବାଲିଆ ଟ ୦ ୳
,, ସୁଜଙ୍ଗ ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ଷ୍ଟେସନଦଳ ଜଗତ୍ସିଂହପୁର ଟ ୧(
,, ବାଞ୍ଛାନିଧି ସାହୁ କୁର୍କୁରାପଦା କଟକ ଟ ୦ ✓

,, ଶ୍ୟାମଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ମୋହମ୍ମେଦ ସେମିନାରୀ ଟ ୦ /
,, ରଘୁନାଥ ଦାସ ଟ ୧(
,, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ ବାରିପଦା ଟ ୧(
,, ରଙ୍ଗନାରଞ୍ଜନ ମହାରଣା କଲେଜ ଛାତ୍ର ଟ ୦ ।
,, କୃଷ୍ଣମୋହନ ମହାନ୍ତି, ପୁରୀ ଟ ୩(
,, ଲୋକନାଥ ମହାନ୍ତି, ପୁରୀ ଟ ୧(
,, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଅଗ୍ରୱାଲ, ଖରସୁଆ, ମିହିରଭୁମ ଟ ୧(
,, ଶ୍ରୀଧର ରାଜଗୁରୁ ନିମାପଡ଼ା, ପୁରୀ ଟ ୧(
,, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପରିଡ଼ା ବାଲେଶ୍ୱର ଟ ୦ ୳
,, ରମାଧର ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଟ ୧(
,, ବାସୁଦେବ ନନ୍ଦ ଭଞ୍ଜପୁର ଟ ୧(
,, ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣପୁର ଟ ୧(
,, ହରି ମହାରଣା, ଭକାରି ଦାସ, ଉପସ୍ୱାମି ଶ୍ରୀରାମଦାସ ଅନ୍ତଃଗ୍ରାମ ଟ ୦ ।
,, ଧନେଶ୍ୱର ବଶ୍ୟାଳ, ନାଗପୁର କେଶାହାର ଟ ୦ ।
,, ବାଞ୍ଛାନିଧି ବେହେରା ଚଟିଁକା ଟ ୦ ୳
,, ଭୀମସାହୁ ଟ ୦ ✓
,, ରଘୁ ମହାରଣା ଟ ୦ /
,, ହରି ମହାରଣା ଟ ୦ ✓
,, ମଧୁ ମହାନ୍ତି ଟ ୦ /
,, କୁଞ୍ଜ ମିଶ୍ର ଟ ୦ ।✓
,, ରାମସ୍ୱାମି ବାଲୁବଜାର କଟକ ଟ ୧(
,, ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପାହଲା ଗଞ୍ଜାମ ଟ ୦ /
,, କୈଳାସୀନାଥ ରାଏ, ସେକ୍ଷ୍ବଜାର ଟ ୦ ।
,, ଭବାନୀ ଚରଣ ମହାନ୍ତି ଟ ୦ ✓

,, ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେବତା, ବରଗଡ଼ ଟ ୧(
,, ପରଛା ପଧାନ ଟ ୧(
,, ହରେକୃଷ୍ଣ ମହାପାତ୍ର ଟ ୧(
,, ଅନନ୍ତ ରଥ, ୩ୟ ଶ୍ରେଣୀ
ଖୋର୍ଦ୍ଧା ସ୍କୁଲ ଟ ୧(
,, ନୀଳକଣ୍ଠ ସାହୁ ମହାପାତ୍ର । ଗ୍ରା ।
ଲେମ୍ବାଇ ଟ ୧(
,, ସତ୍ୟବାଦୀ ପଧାନ । ସା ଗୁରୁଜଙ୍ଗ ଟ ୧(
,, ଯଦୁମଣିମହାନ୍ତି ସା । ଝରବାହା ଟ ୧(
,, ହରମୋହନ ଶ୍ରୀଚନ୍ଦନ । ସା ।
ପରଛିଳ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଟ ୧(
,, ଧର୍ମୁ ଦାସ, ମାର୍କଣ୍ଡପୁର
ହରିହରପୁର ଟ ୦ ।
,, ରଘୁନାଥ ଲେଙ୍କା । ସା ।
ରାଜସାହୁପାଟଣା, କଟକ ଟ ୦ ।
,, ଚନ୍ଦନ ବସ୍ତାଳ । ସା । ଅରଣା ଟ ୦୷
,, ଯୋଗୀମହାନ୍ତି । ସା । ଇସର୍ଲୀ
। ଗ୍ରା । ସାଇଦର ଟ ୦ /
,, କେବେଳର ଓଝା ଟ ୦ /
,, ଲୋକନାଥ ରାଉତ । ସା । ଉଗଳୀ
। ଗ୍ରା । ସାଇଦର ମ ୦ /
,, ଧଞ୍ଜୁ ମଲ୍ଲ ,, ଟ ୦ (୭
,, ରମନାରାୟଣ ପ୍ରସାଦ ଟ ୦ /
,, କାଶୀନାଥ ଦାସ ଟ ୦ ୳
,, କଳ୍ପତରୁ ସାହୁ ଟ ୧(
,, କୁଳମଣି ସୁନ୍ଦରା,
ତେଲଙ୍ଗାବଜାର ଟ ୧(
,, ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଦାସ ଟ ୦ /
,, ଭଡ଼ିନବହାର ଦତ୍ତ ଟ ୦ /
,, ପ୍ରାଣନାଥ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଓ ତେଲଙ୍ଗ
ଟ ୦ ୳

,, ଦଣ୍ଡପାଣି ସାହୁ, ଝମଖଣ୍ଡି ଟ ୫(
,, ଭୁବନେଶ୍ୱର ସାହୁ, ଗଞ୍ଜା ଟ ୧(
,, ଅଭିରାମ ପଟ୍ଟନାୟକ,
କୁଶୁମାଣ୍ଡ ଟ ୦ ୳
,, ହରିବନ୍ଧୁ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପୁରୀ ଟ ୧(
,, ହରିବନ୍ଧୁ ଦାସ, ପୁରୀ ଟ ୦ ୳
,, ଚନ୍ଦ୍ର ଦାସ ଟ ୦ ୳
,, କୁଳମଣି ମିଶ୍ର ଟ ୦ ।
,, ଗୋପୀନାଥ ମିଶ୍ର ଟ ୧(
,, ପଦ୍ମନାଭ ସାହୁ, ଚଷାଖଣ୍ଡ ଟ ୦ ।
,, ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ, ପଞ୍ଚକୋଟ ଟ ୦ ।
,, ଦଯାନିଧି ନିପାଠୀ ଟ ୧(
,, ଜଗବନ୍ଧୁ କର ଟ ୦ /
,, ପୃଶ୍ରମେଞ, କଟକ ଟ ୧(
,, ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ଦାସ ଟ ୦୷
,, ଉଦନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ ୧(
,, ବଳଭଦ୍ର ମିଶ୍ର ଟ ୧(
,, ଉପେନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ମୌଦା ଟ ୧(
,, ନାରାୟଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ଟ ୧(
,, ଧନେଶ୍ୱର ମଲ୍ଲଛତ୍ରସିଂହ,
ବୋଲଗଡ଼ ଟ ୦ ୳
,, ସାଧୁଚରଣ ହରିଚନ୍ଦନ । ସା ।
ନୟାହାଟ, ତେଲଙ୍ଗ ଟ ୦ ୳
,, କାଳକୃଷ୍ଣ ମହାନ୍ତି ସାଃ ବାଟକଣ୍ଡପଡ଼ା,
ତେଲଙ୍ଗ ଟ ୦ ୳
,, ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର ହୋତା ଟ ୧(
,, ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି ଟ ୫(
,, ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ମହାନ୍ତି ଟ ୫(
,, ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର ଟ ୧୦(
ନାମ ନ ମିଳୁଥିବା ଟ ୧୯୷
ମୋଟ ଟ ୨୧୭ ।

Printed by B. S. Das, Mukur Press, Cuttack, 1919.